

ZIRIDAVA XXV/2

LIVIU MĂRGHITAN

ARTA ARGINTULUI
LA GETO-DACI

REPERTORIU

ARAD 2008

LIVIU MĂRGHITAN

**ARTA ARGINTULUI
LA GETO-DACI**
REPERTORIU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MĂRGHITAN, LIVIU

Arta argintului la geto-daci : repertoriul descoperirilor /

Liviu Mărghitan. - Arad : Ramira, 2007

Bibliogr.

Index.

ISBN 978-973-88582-1-3

902(498)

Tehnoredactare: Major Csaba

Tipografia: S.C. Trinom S.R.L.

Cuvânt către cititor

Un prim repertoriu al „tezaurelor dacice din argint”, elaborat de autorul acestui *opus* a fost o anexă a tezei pentru Examenul de Stat (denumit după ‘89 Examen de Licență), susținut în sesiunea din iunie 1962, la Facultatea de Istorie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Acel material se regăsește în articolul publicat în limba germană de către fostul profesor universitar Kurt Horedt (30 III 1914 Sibiu - 19 XII 1991 München), coordonator al menționatei teze (vezi art. K. Horedt, Die dakischen Silberfunde, în „Dacia. Revue d’archéologie et d’histoire ancienne (nouvelle serie)”, XVII, 1973, 127-162, cu *Fundortverzeichnis* la p. 162-165).

Al doilea repertoriu al descoperirilor de această factură l-am inserat în volumul L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 70-71 (cu eroarea tipografică în numerotarea localităților, de la p. 71, după nr. 119 este 200 în loc de 120).

Urmărind în mod cvasipermanent evoluția cercetării și a descoperirilor de tezaure și obiecte izolate dacice de argint (din 1962 și până în 2006), am reușit să elaborez repertoriul de față pe care Complexul Muzeal Arad l-a acceptat să fie editat sub egida acestuia. Mulțumiri pentru grațitudine!

Menționez faptul că procesul de documentare a fost atât de îndelungat (44 de ani) datorită faptului că am ținut ca în bibliografia citată să consult exactitatea paginajei în fiecare periodic menționat. Pentru publicațiile din secolul al XIX-lea, până a putea intra în posesia lor, am avut de căutat mai multe zeci de ani.

În măsura în care despre o astfel de carte se poate afirma că este „perfectă”, autorul acesteia ar fi arhirăsplătit pentru realizarea repertoriului dacă și Dumneavoastră, dragi cititori, actuali și din viitor, o să ajungeți după lecturarea acestui tom, la o apreciere cât mai apropiată de opinia autorului.

În Arad, octombrie 2007,

Liviu Mărghitan

Agârbiciu (sat), comuna Axente Sever, județul Sibiu

1. Arc spiralat al unei fibule din argint. Din resortul spiralic bilateral se mai păstrează numai trei spire.

Lungimea fragmentului de arc = 4,90 cm.

Lățimea maximă a arcului respectiv = 1,60 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Picior prelungit și repliat al unei fibule de argint. Are ca decor patru nodozități (noduri) discoidale.

Lungimea fragmentului = 5,70 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Picior prelungit și repliat al unei fibule de argint. Are ca decor două nodozități (noduri) discoidale.

Lungimea fragmentului = 3,60 cm.

Greutatea nu este precizată.

4. Fragment dintr-un resort spiralic bilateral din sârmă de argint.

Lungimea fragmentului = 3,00 cm.

Grosimea sârmei în secțiune = 0,30 cm.

Diametrul unei spirale = 0,90 cm.

Greutatea nu este precizată.

Provin dintr-o descoperire întâmplătoare efectuată în locul denumit de săteni „Hinter der Ramwreg”. Nu se știe cu exactitate dacă au fost aflate în cursul anului 1908 sau 1909. Erau în acel loc și monede Dyrachiene. Întregul lot a fost depus în colecția Muzeului Brukenthal din Sibiu.

Bibliografie:

- K. Horedt, în „*Mitteilungen aus dem Baron Brukenthalisches Museum*”, 1944, nr. 9–10, p. 110, nr. 71;
- Idem, *Kleine dakische Silberfunde*, „Dacia”, XI”XII, 1945”1947, p. 265”266, fig. 1;
- Idem, *Die dakische Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 162, nr. 1;
- A. Rustoiou, *Fibule din Dacia preromană (secolele II î. Chr. - I d. Chr.)*, București, 1977, p. 95;
- D. Popa, *Villae, vici, pagi. Așezările rurale din Dacia intercarpatică*, Sibiu, 2002, p. 15;
- S:A: Luca, Z.K. Pinter, A. Georgescu, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, Sibiu, 2003, p. 28, nr. 6.

Aiud, județul Alba

1. Brățară din sârmă de argint. Are capetele petrecute și înfășurate pe corpul piesei (prin cinci și șapte rotiri). La mijlocul distanței dintre cele două capete sârma are grosimea maximă și apoi se reduce treptat în secțiune. A fost lucrată prin batere cu ciocanul.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Brățară de același tip cu cea de mai sus.

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Brățară de același tip cu cele de mai sus.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperite întâmplător, prin anii 1892-1893, în loc neprecizat, situat în apropierea Aiudului. În 1894 erau în colecția din Budapesta a Muzeului Național Maghiar. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- Hámpel, J. *A Nemzeti múzeumi régiségtár gyarapodása*, „Archeológiai Értesítő”, U.F. (Serie nouă), XV, 1895, p. 276;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 559 (în ediția din 1982 la p. 312.);
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1949, p. 197;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 191, nr. 25;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul monumentelor istorice”, XLI, 1. 1972, p. 5, fig. 52;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 162, nr. 2.

Alba Iulia, județul Alba

1. Colan din bară torsată de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă cu nodozități, confecționată dintr-o singură bucată de argint. Nodozitățile, în număr de patru, sunt de două dimensiuni: 1, 2 și 4 au mărimea egală, pe când cea a treia este dublă ca diametru față de celelalte trei. Resortul din sârmă e compus doar din două spirale ce continuă cu acul de fixare.

Lungimea = 9,30 cm.

Înălțimea = 4,90 cm.

Greutatea nu este precizată.

Colanul (de la nr. 1) s-a descoperit întâmplător, probabil în anul 1890. Nu e precizat locul apariției. În anul 1891 bijuteria respectivă se afla în Colecția imperială din Viena. Radu Florescu, *Tezaurul transilvane*, București, 1979, nu consemnează acest colan (torques) în cadrul Muzeului de Istoria Artei din capitala Austriei.

Fibula (de la nr. 2) a fost achiziționată de la o persoană particulară, în anul 1891, de către cunoscuta instituție de profil din Marea Britanie, „Ashmolean museum” (figurează sub nr. inv. 708). Se precizează în scriptele muzeului că bijuteria provine din localitatea *Dunafehérvár*, inexistentă în realitate (trad. din maghiară Cetatea Albă de pe Dunăre, sau Orașul Alb de pe Dunăre). Cercetătorul clujean Eugen Jaroslavschi menționează că cel ce a făcut înregistrarea în catalogul (registru) muzeului ar fi săvârșit o eroare, denumirea localității fiind Gyulafehérvár, adică Alba Iulia. Credem că presupunerea lui Jaroslavschi este verosimilă.

Bibliografie:

- S. Egger, *Catalogue of the important Collection of Bronze Arms and Implements ... formed by the late*, Viena, 1891, p. 13, nr. 102, 29, nr. 244, 246, pl. XXIII;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 102-103, nr. 23;
- E. Jaroslavschi, *Despre câteva podoabe dacice dintr-un muzeu britanic*, „Acta Musei Napocensis”, XIX, 1982, p. 371, fig. 1 și p. 373;
- A. Rustoiu, *Coloanele de argint daco-getice*, „Acta Musei Napocensis”, XXIV-XXV, 1987-1988, p. 1082 consemnează ca fiind descoperite la Alba Iulia două colane terminate în cârlige, ambele dispărute în decursul vremii.

Alunu (comună), județul Vâlcea

1. Brățări din argint având extremitățile terminate în forma unor capete de șarpe.

2. Coliere din bară de argint (torques-uri).

3. Fibule din argint.

Numărul obiectelor și dimensiunile lor nu sunt precizate.

Presupus tezaur, descoperit întâmplător în anul 1964. Obiectele nu au ajuns în nici un muzeu și nu au fost văzute de un muzeograf. Este foarte curios faptul că obiectele, al căror număr exact nu se cunoaște, ar fi fost văzute de încă șapte săteni din comuna Alunu, dar vestea descoperirii comorii nu a ajuns la autoritățile comunale în a căror atribuție intra și preluarea tezaurului.

Bibliografie:

- M. Toartă, *Sucidava "Sarmizegetusa drum continuu de milenii*, „Studii Vâlcene”, 3, 1974, p. 27 și nota nr. 32 („cooperatoarea Bilboacă Filofteia din comuna Alunu, jud. Vâlcea declară că în anul 1964 în timp ce lucra la gropi pentru pomi a găsit un vas ce conținea șerpi de argint (brățări dacice, lanțișoare și câteva monede tot de argint). Alte șapte persoane declară că au văzut acest tezaur care s-a pierdut”). Succintul text de la p. 27 este următorul: „Alunu, județul Vâlcea, tezaur dacic format din brățări, coliere și fibule de argint”. Muzeografii de la Muzeul Județean R. Vâlcea, d-na Maria Iosifaru și Cristinel Fântâneau, pun sub semn de întrebare realitatea unei astfel de descoperiri (scrisoare personală din 15.02.1999);
- V. Dupoi, *Lanțurile - coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, s. Istorie, 2, 1998, p. 33, 36, nota nr. 3.

Arpașu de Sus (sat), comuna Arpașu de Jos, județul Sibiu

1. Brățară din bandă de argint având secțiunea pătrată. A fost răsucită în jurul axului longitudinal al firului metalic, procedeu tehnic utilizat de regulă la colanele (torques-urile) pentru ornamentarea gâtului. Unul din capete este în formă de cârlig, iar extremitatea cealaltă lipsește.

Diametrul = 6,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

Bijuteria descoperită într-un punct neprecizat de pe botul dealului „Cetățeaua”, unde în anii 19541-955 s-au efectuat sondaje în perimetrul unei așezări dacice. Brățara se păstrează la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cuj-Napoca.

Bibliografie:

- M. Macrea, I. Glodariu, *Așezarea dacică de la Arpașu de Sus*, București, 1976, p. 77, fig. 48.

Bălănești (sat), comuna Mărunței, județul Olt

1. Fibulă din foaie de argint. Arcul, de formă triunghiulară, este ornamentat cu o față umană redată în *altorelief*. Resortul bilateral se compune din 11 spire.

Lungimea = 13,10 cm.

Greutatea = 42,83 gr.

2. Pereche a fibulei de mai sus. Resortul bilateral se compune din 12 spire.

Lungimea = 11,90 cm.

Greutatea = 42,00 gr.

3. Brățară plurispiralică (două fragmente), din bară de argint având secțiunea rotundă. Capetele îi sunt terminate prin câte o succesiune de câte șapte palmete stanțate, urmate de o gătuire și câte un cap stilizat de șarpe.

Lungimea ambelor fragmente = 196,00 cm.

Grosimea barei = 0,40 cm.

Greutatea = 287,00 gr.

4. Lanț din zale de sârmă din argint. Ochiurile sunt sudate, strânse la mijloc (în forma cifrei opt) și apoi pliate unul în altul. Se mai păstrează cam jumătate din piesa inițială. Unul din capetele lanțului e introdus într-un manșon cilindric confecționat din foaie de argint.

Lungimea = 40,00 cm.

Greutatea = 51,00 gr.

5-6. Pereche de cercei din sârmă fină de argint. Au capetele libere și ușor suprapuse.

Lungimea desfășurată = 10,00 cm.

Greutatea totală = 3,65 gr.

7. Verigă creată din bară de argint. Are secțiunea rotundă și capetele subțiate sunt rulate pe corp (trei spire fiecare).

Diametrul = 3,10 cm.

Greutatea = 4,00 gr.

8-10. Trei inele plurispiralice din sârmă fină de argint. Unul este deteriorat și are o singură spirală.

Lungimea desfășurată a pieselor întregi = 15,50 cm.

Greutatea totală = 6,20 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată în primăvara anului 1964. Tezaurul era depus într-un vas de lut ars (parțial recuperat) ce fusese îngropat la 0,3 m față de nivelul actual al solului. Punctul topografic în care a apărut grupul de bijuterii dacice este numit „La izvor” și se află pe malul stâng al pârâului Cotenița, la circa 2 km spre nord-vest de sat.

Obiectele se păstrează la Muzeul Județean Argeș, Pitești.

Bibliografie:

➤ Eugenia Popescu, *Tezaurul de podoabe dacice de argint de la Bălănești*, „Studii și comunicări – Pitești”, II, 1969, p. 109-116; idem, *În legătură cu un*

tezaur dacic de argint din județul Olt, „Sesiunea de comunicări științifice a muzeelor de istorie. Decembrie 1964”, I, București, 1971, p. 291-298, de la p. 300-303 fig. 1-7;

- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, (I), „Buletinul monumentelor istorice”, XL, 4, 1971, p. 23, fig. 22, 23; idem, (II), „Buletinul monumentelor istorice”, XLI, 1, 1972, p. 5, fig. 56;
- ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 181-182, D 193-D200 (v. Mioara Turcu);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N. S., XVII, 1973, p. 162, nr. 5;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 280-282;
- V. Dupoi, *Lanțurile - coliere dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 35, 36, 49, pl. XII;
- L. Mărghitan, *Antropomorfism în arta Daciei preromane*, I, „Ziridava”, XXI, 1998, p. 27, 39, fig. 16;
- Idem, *Chipul uman în arta traco-geto-dacică*, „Thraco-Dacica”, XX, 1-2, 1999, 246.

Bărboasa (sat), comuna Oncești, județul Bacău

1. Cercel din sârmă de argint, groasă de 0,2 cm. Capetele petrecute unul peste altul sunt înfășurate pe corp (câte 3 spire la fiecare extremitate). Nu e rotund ci oval.

Diametrul maxim = 2,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Cercel de același tip cu cel de mai sus (nr. 1). Unul din capete lipsește. Pe extremitatea păstrată se află trei spire.

Diametrul = 2,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Cercel de același tip cu cele de mai sus (nr. 1, 2). Sârma de argint este ușor aplatizată, fiind ovală în secțiune (0,20 cm). Capetele sunt înfășurate pe corp prin două spire.

Diametrul = 2,30 cm.

Greutatea nu este precizată.

4. Cercel din sârmă de argint groasă de 0,40 cm care se subțiază spre extremități. Capetele petrecute, mai înainte de a fi rulate pe bară formează două ochiuri (melci) compuse fiecare din trei spire concentrice.

Diametrul = 2,60 cm.

Greutatea nu este precizată.

5. Fragment de verigă din sârmă de argint. Se păstrează doar 1/3 din obiectul inițial.

Greutatea nu este precizată.

6. Verigă din sârmă de argint de slabă calitate (corodată), ale cărei capete sunt rulate pe corp prin 6 și 7 spire.

Diametrul = 2,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

7. Cercel din fir de argint, tordat, a cărei grosime este în scădere de la un capăt spre celălalt. Extremitățile sunt libere.

Diametrul = 3,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

8. Fibulă din o singură bucată de argint. Are arcul plat și îngust. Resortul spiralic bilateral e bine conservat, dar îi lipsesc acul și piciorul de prindere a acului.

Nu este precizată dimensiunea și nici greutatea.

Descoperite prin săpături arheologice efectuate în necropola dacilor carpi (dealul Gălănești, punctul Valea Topliței).

Cercetările au debutat în anul 1965 și au continuat – cu unele intermitențe – până în 1968. Piese de argint au fost depuse în morminte de incinerare. Se păstrează la Muzeul Județean Bacău.

Bibliografie:

- V. Căpitanu, *Contribuții la cunoașterea populației autohtone în sec. II-III e.n. în județul Bacău*, „Muzeul Național”, II, 1975, p. 312 cu desene la p. 299, fig. 5, nr. 3-7, p. 301, fig. 7, nr. 10, p. 305, fig. 11, nr. 2, p. 308, fig. 13, nr. 6.

Beria (sat), comuna Oporelu, județul Olt

Număr neprecizat de zale din sârmă de argint, sudate la capete, modelate în forma cifrei opt și pliate succesiv.

Descoperire întâmplătoare (fără alte detalii). Sunt păstrate la Muzeul Județean de Istorie și Etnografie Olt.

Bibliografie:

- V. Dupoi, *Lațurile - coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33 și 37 (fără ilustrație).

Bistrița, județul Bistrița-Năsăud

1. Fibulă din o singură bucată de argint, lucrată prin ciocănire și plierea părților componente. Arcul este aplatizat și încălecat (suprapus) de prelungirea piciorului pe care se află trei nodozități (noduri) discoidale având mărimi diferite. Acestea sunt intercalate de alte trei nodozități mai mici. Porțiunea cu nodozități se termină cu o dublă gheară pliată pe arc. Între ultima nodozitate (gheara propriu-zisă) și resortul spiralic bilateral arcul e în formă de halebardă străbătută de o nervură mediană longitudinală. Incizii fine, făcute cu daltă cu buza curbată, așezate în zigzag flanchează nervura și urmează marginile „halebardei”. Resortul bilateral se compune din 21 spire unite de o coardă liberă. Piesa este întreagă.

Lungimea = 14,80 cm.

Înălțimea = 5,00 cm.

Lățimea resortului bilateral = 7,00 cm.

Greutatea = 122,90 gr.

2. Fibulă din o singură bucată de argint, lucrată în aceeași tehnică cu cea de mai sus. Are o singură nodozitate discoidală așezată pe arc. De la nodozitate până la resortul spiralic bilateral (asimetric în acest caz) arcul este aplatizat din ce în ce mai mult. Arcul e ornamentat cu motivul „brăduț” de la picior până la nodozitate și cu rânduri de puncte în spațiul dintre nodozitate și resortul spiralat. Evident că decorul a fost realizat prin tehnica inciziei.

Resortul spiralic e din sârmă groasă înfășurată pe un miez cilindric din fier. Coarda trece pe deasupra celor opt spirale, iar acul este foarte gros. Ornamentul de pe arcul fibulei înfățișează, stilizat, un cap de animal ce nu poate fi definit ca specie.

Lungimea = 11,70 cm.

Greutatea = 120,60 gr.

3. Fibulă din bară de argint, având același aspect și dimensiuni ca și exemplarul de la nr. 1. Resortul spiralic bilateral se compune din 12 spirale.

Lungimea = 14,50 cm.

Lățimea resortului = 7,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

4-5. Brățări din bară de argint. Are secțiunea pătratică (bara) și este răsucită în jurul axului longitudinal. La mijlocul distanței dintre cele două capete bara a fost pliată în forma literei U, procedeu prin care s-a obținut o brățară din două fire paralele.

Diametrele ambelor piese = 6,70 cm.

Greutatea nu este precizată.

6. Lanț masiv din zale de argint (de sârmă) în așa fel îmbinate prin plieri succesive încât se formează un cordon având secțiunea pătrată. Capetele, introduse în două manșoane din foaie de argint sunt atașate unei verigi ale cărei extremități sunt înfășurate pe corpul piesei. Din acest inel mai e atașat un pandantiv din foaie de argint a cărei suprafață expusă privirilor e acoperită cu cerculețe realizate prin incizie¹.

Lungimea = 56,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

Fiind descoperite ocazional, la date neprecizate, nu se știe dacă aceste obiecte formaseră un tezaur. Se cunoaște doar faptul că ele provin din „ținutul Bistriței”, iar fibulele de la nr. 1 și 2 au intrat în cadrul Muzeului Maghiar din Budapesta în anul 1913 (data respectivă este unicul reper cronologic). Bijuteriile de la nr. 3-5 au ajuns în colecția muzeului din Cluj abia în 1917 (4 octombrie).

E verosimil să fie vorba totuși de un singur fond ce a fost divizat de către descoperitorii ocazionali rămași anonimi.

---

¹ Referitor la locul descoperirii lanțului în două cataloage expoziționale (*Römer in Rumänien*, Köln, 1969, p. 102, poziția A 106 și *Illiri și Daci*, Cluj – București, 1972, p. 180, poziția D 188) se consemnează că această piesă provine din Transilvania, fără precizarea vreunei localități.

D. Popescu, în art. cit. din “Buletinul Monumentelor Istorice” XL, 4, p. 30, menționează că „lanțul de la Bistrița ... s-a păstrat integral/la muzeul Cluj/.

Bibliografie:

- Nestor, *Der Stand der Vorgeschichtsforschung in Rumänien*, „22 Bericht der römischen-germanischen Kommission”, 1932, p. 168, nota nr. 695;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-dacés en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 197 („două fibule”). La p. 191, fig. 11 fibula de la nr. 1 figurează cu loc de descoperire neidentificat;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, Cluj, 1942, p. 33-39, nr. 93 (menționează două fibule, de la nr. 1 și 2);
- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 152, 153, fig. 20, p. 154, nr. 1-3 (piesele de la muzeul clujean), p. 155 și pl. XXII (lanțul);

- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, I, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 21, figurile 10, 26, p. 28, fig. 30, p. 30;
- ***, *Illiri și daci* (catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 180, D188, pl. XXXIV (v. Tudor Soroceanu) (D192, brățara);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 162, nr. 7;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, s. Istorie, 2, 1988, p. 34, 36, 56, pl. XIX.

Bârca (comună), *județul Dolj*

1. Fibulă cu nodozități (noduri) realizată din o singură bucată de argint. Cele patru nodozități sunt așezate pe prelungirea piciorului, parte pliată deasupra arcului. Resortul spiralic bilateral prezintă 22 rotiri.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare de pe la începutul secolului al XIX-lea, undeva în apropierea localității menționate. Fibula se află în colecția Muzeului Olteniei din Craiova.

Bibliografie:

- D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1939, p. 206, 218, fig. 255. Nu ne-a fost accesibil materialul publicat de către C.S. Nicolăescu-Plopșor în *Homenagem a Martins Sarmiento*, Guimaraes – Portugal, 1933, p. 310-311, fig. 2;
- D. Popescu, *Nouveaux trésors géto-dacés en argent*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 35-69. Autorul își corectează eroarea din „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 199, unde a afirmat că fibula respectivă ar fi provenit de la Întorsura;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163.

Bâzdâna (sat), *comuna Calopăr, județul Dolj*

1. Fibulă (fragmentară) din argint. Este de tipul „linguriță” și are ca decor o incizie fină care urmează conturul longitudinal. La extremitatea piciorului de fixare a acului există un buton. Un ornament constând din incizii

paralele dispuse în zig-zag este plasat pe fața interioară (care nu era expusă privirilor) a arcului. Resortul spiralic și acul lipsesc.

Lungimea = 4,30 cm.

Lățimea lobului linguriței = 1,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperită în anul 1980 într-o locuință getică semiîngropată (catalogată de cercetători L1) din cadrul așezării antice de pe dealul Cucuiova (situat pe malul drept al Jiului). Săpătura arheologică a fost executată de arheologi de la Muzeul Olteniei, în al cărei colecție e păstrată această fibulă.

Bibliografie:

- C.M. Tătulea, *Sondaj arheologic în cetatea geto-dacă de la Bâzdâna (jud. Dolj)*, „Materiale și cercetări arheologice. A XV-a sesiune anuală de rapoarte – Brașov 1981”, București, 1983, p. 221, 223, fig. 7, nr. 2;
- Idem, *Cercetări în cetatea geto-dacică de la Bâzdâna, județul Dolj*, „Symposia thracologica”, 1, 1983, p. 49.

Bobâlna (comună), județul Cluj

I. 1. Pereche de lanțuri din sârmă de argint. Probabil era inițial un singur obiect care a fost rupt.

2-3. Pereche de aplice din foaie de argint.

4. Brățară plurispiralică din bară de argint. Are extremitățile modelate în capete de animal.

La nici una din piese nu sunt precizate dimensiunile.

Descoperire întâmplătoare din anul 1853 pe terenul cultivabil al săteanului Silimon Groșan. Probabil că tezaurul a fost mai mare însă o parte din obiecte s-au pierdut. Cele cinci piese au fost expediate de către autorități la Viena unde fuseseră incluse în Colecția imperială de antichități. Radu Florescu în *Tezaurule transilvane*, București, 1979, nu consemnează acest fond la Muzeul de istoria Artei din capitala austriacă.

II. 5-6. Pereche de lanțuri din sârmă de argint. Probabil era inițial un singur obiect care a fost rupt.

7-8. Două podoabe de argint (nu se precizează de ce tip erau, probabil aplice?).

9. O bară de aur (sau poate era doar aurită?).

La nici una din piese dimensiunile nu sunt precizate.

Acest al doilea lot s-a găsit întâmplător în anul 1858 pe terenul denumit „Gura Văii”. Toate obiectele din argint au dispărut. Doar despre bara de aur se cunoaște că a fost trimisă la Viena, pentru Colecția imperială de antichități. Radu Florescu în menționata lucrare (vezi la punctul I.) nu o semnalizează. Marton Roska mai menționează și descoperirea (la Bobâlna) a unui bol de argint, pierdut și acesta în decursul vremii.

Datorită condițiilor confuze în care au avut loc descoperirile s-a presupus că ar fi vorba doar de o singură comoară (tezaur), dar mai recent s-a admis că este un fapt real în cazul acesta, existența a două tezaure aflate în locuri diferite, la distanță de cinci ani de la o apariție fortuită la alta (1853 și 1858).

Bibliografie:

- J. G. Seidl, *Beiträge zu einer Chronik der Archaeologischen Funde in der österreichischen Monarchie*, „Archiv für Kunde österreichischer Geschichts – Quellen”, XIII, 1854, p. 133-134 (evident pentru lotul I.). Localitatea figurează sub denumirea de Alpret;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 29, nr. 479;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 536, 539;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 200. Localitatea figurează sub denumirea de Olpret;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 16, nr. 33;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 8;
- I.H. Crișan și colab., *Repertoriul arheologic al județului Cluj*, Cluj Napoca, 1992, p. 57-58 (cu o foarte bogată informație bibliografică).

Brad (sat), comuna Negri, județul Bacău

1. Plăcuță dreptunghiulară din bronz peste care s-a aplicat o foaie de argint. La cele patru colțuri există câte un orificiu rotund.

Lungimea = 3,00 cm.

Lățimea = 1,20 cm.

2. Nit din bronz, de formă stelară. Capul a fost placat cu o foiță de argint.

Diametrul capului de nit = 1,20 cm.

3-8. Șase nituri din bronz având capetele rotunde placate cu foițe de argint.

Diametrul capului unui nit = 1,00 cm.

Descoperite în cursul campaniilor de cercetări arheologice întreprinse în intervalul dintre anii 1980-1984. Nu se cunoaște pe ce fel de obiecte au fost aplicate în antichitate. Aparțin colecției Muzeului Județean de Istorie și Arheologie „Iulian Antonescu” din Bacău.

Bibliografie:

- V. Ursachi, *Rituri și ritualuri de înmormântare la populația dacică din cetatea de la Brad, comuna Negri, județul Bacău*, „Memoria Antiquitatis”, XII-XIV, 1986, p. 109-110;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 29-30, nr. 1

Brașov, județul Brașov

1. Colan (torques) din argint ale cărui extremități sunt ornamentate cu protome animaliere.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare, făcută la o dată neprecizată în orașul de la poalele muntelui Tâmpa (locul exact nu s-a consemnat). În anul 1891 bijuteria respectivă se păstra în Colecția imperială de antichități din Viena, fără să se știe când a fost depusă în fondul vienez. Radu Florescu în *Tezaur transilvane*, București, 1979, nu semnalizează existența acestui obiect la Muzeul de Istoria Artei din capitala austriacă.

Bibliografie:

- S. Egger, *Catalogue of the important Collection of Bronze Arms et Implements ... formed by the late*, Viena, 1891, p. 24, nr. 29, p. 248, pl. VI, nr. 39 (v. și pl. XXV, nr. 92);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 49-50, nr. 201;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 9;
- A. Rustoiu, *Colanele de argint daco-getice*, „Acta Musei Napocensis”, XXIV-XXV, 1987-1988, p. 1082 și nota nr. 46.

București

1. Inel din fir de argint lucrat prin batere cu ciocanul. Ca ornament are o canelură mediană. Capetele libere sunt ușor îngroșate față de restul firului.

Diametrul = 2,40 cm.
Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare dintr-un loc neprecizat de pe teritoriul Municipiului București în al cărui muzeu este păstrat.

Bibliografie:

- ***, *Trésors des Dâces (Catalog expozițional)*, Paris, 1980, nr. 321.

Buceag (sat), comuna Ostrov, județul Constanța

1. Inel de argint realizat din sârmă rotundă. Capetele sunt retezate drept, apropiate dar nesudate.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperit în anul 1978 în cursul cercetării necropolei getice. A apărut în mormântul nr. 55. Se păstrează la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța.

Bibliografie:

- M. Irimia, *Descoperiri noi în cimitirul getic de la Bugeac, comuna Ostrov (1972, 1977-1978)*, „Pontica”, XII, 1979, p. 65–66;
- Idem, *Descoperiri în necropola getică de la Bugeac, com. Ostrov*, „Materiale și cercetări arheologice. A XVI-a sesiune anuală de raportare – Vaslui 1982”, București, 1986, p. 87 și nota nr. 96.

Bumbești-Jiu (comună), județul Gorj

1. Lanț din zale de sârmă de argint. Zalele sunt în așa fel îmbinate încât formează un cordon a cărui secțiune este pătrată. Se pare că în antichitate a fost tăiat dintr-un lanț mai lung.

Lungimea = 25,60 cm.

Grosimea = 0,50 cm.

Greutatea = 21,19 gr.

2. Brățară din sârmă de argint (secțiunea circulară) ale cărei extremități sunt libere și ușor aplatizate.

Lungimea desfășurată = 13,30 cm.

Diametrul secțiunii = 0,40 cm.

Greutatea = 14, 87 gr.

3. Brătară de același tip cu cea de mai sus (nr. 2), ruptă în două.

Lungimea desfășurată = 15,07 cm.

Diametrul secțiunii = 0,30 cm.

Greutatea = 15,07 gr.

4. Resort spiralic și ac aparținătoare unei fibule de argint (piesă dispărută).

Lungimea acului = 4,20 cm.

Lungimea spirelor = 1,80 cm.

Greutatea totală = 4, 91 cm.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1972, undeva pe malul Jiului. Obiectele se păstrează la Muzeul Județean Gorj, din municipiul Târgu-Jiu.

Bibliografie:

- Otilia și P. Gherghe, *Tezaurul de la Bumbești – Jiu*, „Revista Muzeelor și Monumentelor Istorice”, XLVI, 2, 1977, p. 9, 12, fig. 3 și 4, p. 13, 14;
- P. Gherghe, *Cercetări și descoperiri arheologice cu privire la civilizația geto-dacică pe teritoriul județului Gorj*, „Arhivele Olteniei”, S.N., 2, 1983, p. 57 și 73, pl. 15.

Cadea (sat), comuna Săcuieni, județul Bihor

1. Fibulă din o singură bară de argint confecționată prin ciocănire și plierea părților componente. Arcul aplatizat are aspectul unui romb alungit. Resortul bilateral se compune din 12 spirale suprapuse de o coardă dreaptă. Decorul constă dintr-o linie mediană longitudinală incizată pe arc, dublată pe un șirag de puncte imprimite cu un dorn foarte fin. Mai există și un motiv ornamental gen „brăduț” format din puncte dispuse de-a lungul unor incizii liniare. Acul de fixare e o prelungire a resortului spiralic.

Lungimea = 10,20 cm.

2. Pereche a fibulei de mai sus (nr. 1), dar ceva mai mică.

Lungimea = 10,00 cm.

3. Fibulă din o singură bară de argint lucrată prin ciocănire și plierea părților componente. Arcul îl are aplatizat și modelat în formă de romb ale cărui laturi sunt egale ca lungime. Elementele decorative constând din cerculețe incizate având punct central sunt plasate în cele patru unghiuri interioare ale rombului. Câte un șirag de puncte incizate se află așezat în spațiul dintre cele patru cercuri, unul peste celălalt (în cruce), unind cerculețele.

Lungimea = 8,00 cm.

4. Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint (0,40 cm) compusă din șase spirale. Capetele aplatizate poartă un decor constând din imaginea stilizată a unui spic de grâu și din protome animaliere (nedefinibile ca gen).

Diametrul = 12,00 cm.

5. Zale din sârmulițe de argint sudate și pliate în forma cifrei „8”, provenite din descompunerea unui lanț (54 exemplare identice).

Nu este precizată greutatea.

6. Fragment dintr-o bijuterie de argint. Nu se poate determina ce fel de obiect era inițial.

Nu este precizată greutatea la nici una din piese.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1941. Alte detalii referitoare la locul și împrejurările apariției tezaurului nu au fost consemnate. Împreună cu monedele ce însoțeau acest fond de piese din argint dacice obiectele au fost duse la Muzeul Național Maghiar din Budapesta unde se păstrează și în prezent (în 1941 partea de nord și est a Transilvaniei a fost ruptă din granițele României ca urmare a Dictatului de la Viena). Din motive legate de al II-lea război mondial publicarea tezaurului de la Cadea n-a fost posibilă decât în anii 1948 (monedele) și 1953 (piesele de podoabă).

Bibliografie:

- Kerény, A., *Nagykágyai római köztársasági dénárlelet*, „Numizmatikai közlöny”, 1947-1948, p. 6 (András Kerény enumeră doar bijuteriile de argint, făcând precizarea că i s-a permis să determine și să publice doar monedele);
- Fettich, N. *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 161, și pl. XXXVII, nr. 1-5, pl. XXXVIII, nr. 1 și 2;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice, I*, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 22, 23, fig. 14 și 15; idem, partea a II-a a aceluiași studiu, în „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 7 și 11;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 11;
- F. Nedeleş, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 282, nr. 2 (decor „în brăduț”);
- S. Dumitraşcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr. 1;

- ***, *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, București, 1994, p. 234;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, s. Istorie, 2, 1998, p. 32, 36, 39, pl. II.

Calafat, județul Dolj

1. Recipient din foaie de argint. Era de forma unui castron. Exteriorul îl avea ornamentat cu un peisaj lacustru și cu păsări de baltă.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare (a unui tezaur de obiecte din aur și acel vas de argint), fond dispărut. A fost aflat (tezaurul) pe la începutul secolului al XX-lea într-un punct neprecizat situat în spațiul dintre orașul Calafat (la extinderea din 1900) și ruinele cetății medievale.

S-a păstrat doar o fotografie a celui vas al cărui decor îl detașează net de arta argintului din Dacia preromană. Celelalte obiecte de aur nu se știe ce fel de bijuterii erau.

Bibliografie:

- I. Glodariu, *Vase de argint în tezaure dacice*, „Sargetia”, XI-XII, 1974-1975, p. 19, nr. 2 și nota nr. 5 (vasul a fost datat în prima jumătate a secolului I d. Chr.).

Căpâlna (sat), comuna Săsciori, județul Alba

1. Inel plurispiralic din fir de argint (de secțiune dreptunghiulară) compus din patru spire.

2. Inel plurispiralic de tipul celui de mai sus (nr. 1) compus din 2,5 spire.

3. Inel simplu din sârmă de argint (de secțiune triunghiulară). Extremitățile libere îi sunt aplatizate.

4. Inel simplu din fir de argint (de secțiune convexă).

5. Fibulă de tip linguriță, realizată din foaie de argint. Ca decor are pe arc două incizii longitudinale paralele cu marginile obiectului. Lipsesc resortul spiralic și acul.

6. Fibulă de același tip cu cea de mai sus (nr. 5). Îi lipsesc porțiunea bombată (cupa), resortul spiralic și acul.

7. Fibulă de același tip cu cea de la nr. 5. Lipsesc resortul spiralic și acul. Decor identic cu acela al fibulei citate mai sus.

8. Fibulă din foaie de argint având arcul ajurat și decorat cu linii incizate. Mai are o nervură longitudinală terminată prin două cercuri incizate și un butonaș de aspect conic. Lipsesc cupa, resortul spiralic și acul. De notat că miezul foii constă dintr-un aliaj de argint+cupru. Acesta a fost învelit cu o foiță de argint de bună calitate care este lipită de „miez”.

9. Fibulă de argint de tipul celei de la nr. 5 (provenită din săpăturile efectuate în anii 1939, 1942 și 1954). Nu se cunoaște din care campanie de cercetări s-a făcut descoperirea.

Nu sunt precizate dimensiunile.

Cu excepția fibulei de la nr. 9, celelalte piese de podoabă s-au descoperit în diferite locuri din cetatea dacică investigată în cursul anilor 1965-1967 și 1982-1983. Inelele și fibulele de la nr. 1-3, 5-7 și 9 se păstrează la Muzeul Național de Istorie al Transilvaniei din Cluj Napoca, iar cele de la nr. 4 și 8 sunt în colecția Muzeului Orășenesc Sebeș. Inelele monospiralice au forme insolite, dar apartenența lor la stratul arheologic din epoca dacică este sigură.

Bibliografie:

- I. Glodariu, V. Moga, *Cetatea dacică de la Căpâlna*, București, 1989, p. 110-111, 208, fig. 94, nr. 7-11, fig. 96, nr. 1-4; vezi și ediția apărută la Alba Iulia, în 2006, p. 121-125, fig. 94/1,7,9,11 și fig. 96/1,3 și 4;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37, nota nr. 37 a;
- A. Rustoiu, *Podoabe dacice de argint cu miez din metal de calitate inferioară*, „Ephemeris Napocensis”, VI, 1996, p. 46 (este vorba de fibula de la nr. 8).

Cățelu Nou (sat), comuna Glina, Municipiul București

1. Aplică din foaie de argint. Este rotundă și ușor bombată și are două urechiușe dispuse diametral opuse. Porțiunea curbată este înconjurată de o bordură circulară ornamentală cu 23 de unghiuri ascuțite ale căror laturi constă din o pereche de linii mici tăiate cu daltă de mare finețe.

Diametrul = 5,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperită în cursul săpăturilor arheologice efectuate în anii 1963-1964 (în punct neprecizat). Este păstrată la Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București.

Bibliografie:

- V. Leahu, *Săpăturile arheologice de la Cățelu Nou*, „Cercetări arheologice în București”, II, 1965, p. 61, fig. 39, nr.2.

Cehetel (sat), comuna Șimonești, județul Harghita

1. Fibulă cu nodozități (noduri) inelare pe arc, confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul (martelare) și plierea părților componente. Are patru nodozități mari între care se interpun două perechi de nodozități cu diametrul mic. Resortul spiralic bilateral și o parte din arc sunt detașate de fibulă. Sârma resortului este rotită de 17 ori pe un miez din fier.

Lungimea = 12,50 cm.

Greutatea = 79,50 gr.

2. Fibulă pereche a celei de mai sus, identică aceleia de la nr. 1 (în perfectă stare de conservare).

Lungimea = 12,50 cm.

Greutatea = 88,50 gr.

3. Fibulă cu nodozități inelare, aproape identică celor de mai sus (nr. 1 și 2). Diferența constă în lipsa nodozităților mici, intermediare. Spirala e ruptă.

Lungimea = 13,00 cm.

Greutatea = 99,50 gr.

4. Fibulă identică celei de la nr. 3, de fapt pereche a acesteia. Din resortul spiralic lipsește miezul cilindric de fier.

Lungimea = 13,00 cm.

Greutatea = 101,10 gr.

5. Fibulă al cărei arc este din bară de argint ovală în secțiune (diametrul maxim = 1 cm). Piciorul îl are modelat în protomă de cal (imagine stilizată).

Lungimea = 9,00 cm.

Greutatea = 77,30 gr.

6. Fibulă din bară de argint având ca ornament un cap de cabalin. În spatele urechilor animalului se află trei benzi compuse din linii incizate umplute cu mici cercuri. Extremitatea piciorului este pe ambele fațete ornată cu linii incizate așezate în zigzag, iar între acestea se mai află un șirag de puncte realizate cu dornul. Întreaga decorațiune e înconjurată cu un chenar format din două linii incizate și umplute cu cerculețe.

Lungimea = 9,00 cm.

Greutatea = 62,26 gr.

7. Brățară din bară de argint groasă de 0,7 cm ale cărei capete sunt petrecute unul peste celălalt.

Lungimea desfășurată = 24,30 cm.

Diametrul = 7,50 cm.

Greutatea = 50,60 gr.

8. Brățară din argint, identică celei de mai sus (nr. 7).

Lungimea desfășurată = 25,03 cm.

Diametrul = 7,50 cm.

Greutatea = 50,80 gr.

9. Brățară din sârmă de argint, de secțiune ovală (diametrul maxim = 0,40 cm). Extremitățile sunt aplatizate și ornamentate cu liniuțe incizate dispuse oblic, formând motivul „brăduț”.

Lungimea desfășurată = 22,34 cm.

Diametrul = 7,50 cm.

Greutatea = 28,50 gr.

10. Colier din bară de argint (de secțiune ovală, cu diametrul maxim de 0,80 cm iar cel minim de 0,30 cm), capetele sunt subțiate și îndoite în cârlige terminate cu butoni de formă conică.

Diametrul = 10,50 cm.

Greutatea = 32,40 gr.

11. Colier de tipul celui de mai sus (nr. 10). O extremitate îi este îndoită în formă de cârlig terminat cu un buton de formă conică, iar celălalt capăt e rotit în formă de ochi circular.

Diametrul = 12,00 cm.

Greutatea = 72,80 gr.

12. Colier din bară de argint groasă de 0,30 cm. Extremitățile lipsesc.

Diametrul = 8,00 cm.

Greutatea = 7,30 gr.

13. Brățară plurispirală din sârmă de argint, de secțiune rotundă (diametrul = 0,40 cm). Se compune din patru spirale, iar capetele îi sunt mai groase de 4 mm.

Diametrul = 7,60 cm.

Greutatea = 55,70 gr.

14. Pereche a brățării de mai sus (nr. 13), identică în toate detaliile.

Diametrul = 8,00 cm.

Greutatea = 75,40 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată în primăvara anului 1958. Tezaurul era depus într-un vas de lut ars, obiect care nu s-a păstrat. Se păstrează la Muzeul Orășenesc Cristurul Secuiesc.

Bibliografie:

- Székely, Z., *Noi tezaure descoperite în sud-estul Transilvaniei*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XVI, 1, 1965, p. 51-58;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 13.

Cehei (sat), în componența orașului Șimleu Silvaniei, județul Sălaj

1. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are ca decor pe arc trei nodozități (noduri) discoidale. În întregime arcul este de secțiune rotundă (circulară). Deși este ruptă, au fost recuperate toate elementele, inclusiv resortul din sârmă compus din 18 spirale.

Lungimea = 6,90 cm.

Greutatea = 34,41 gr.

2. Brățară din bară de argint având secțiunea rotundă (circulară), piesă lucrată prin batere cu ciocanul (martelare). Capetele se suprapun pe lungimea de 14,40 cm și au fost aplatizate. Decorul se găsește aplicat în porțiunile ușor lățite și constă din incizii fine constând din motivul „brăduț”. Acest ornament e încadrat într-un patrulater cu diagonale, figură geometrică ce e formată din o succesiune de liniițe incizate cu daltă de mare finețe.

Lungimea desfășurată = 41,50 cm.

Diametrul = 6,80 cm.

Greutatea = 83,74 gr.

Diametrul barei = 0,55 cm.

3. Pereche a brățării de mai sus (nr. 2). Există un mic detaliu în decor, și anume, un punct incizat la extremitățile ornamentate.

Lungimea desfășurată = 35,60 cm.

Diametrul = 6,40 cm.

Greutatea = 86,97 gr.

Diametrul barei = 0,65 cm.

4. Brățară din bară de argint (rotundă în secțiune) având capetele încălecate pe o porțiune de 11,70 cm. Ca decor la ambele extremități sunt modelate capete de șarpe (stilizate).

Lungimea desfășurată = 31,00 cm.

Diametrul = 7,90 cm.

Greutatea = 72,71 gr.

Diametrul barei = 0,79 cm.

5. Lanț compus din zale de sârmă din argint, prinse prin pliere simplă. Sunt 56 de zale.

Lungimea = 92,00 cm.

Greutatea totală = 70,57 gr.

Lungimea unei zale = 2,00 cm.

Calitatea argintului (pentru toate piesele tezaurului) = 800/1000.

Descoperire întâmplătoare efectuată în data de 25 aprilie 1986 pe înălțimea Măgura Șimleului, pe locul numit „Deluț”. La circa 400 m de punctul apariției tezaurului s-a identificat o așezare dacică, încă necercetată arheologic.

Bijuteriile se păstrează în colecția Muzeului Județean de Istorie și Artă Sălaj din Zalău.

Bibliografie:

- E. Chirilă, Al. V. Matei, *Tezaurul dacic de la Cehei*, „Acta Musei Porolissensis”, X, 1986, p. 95-96, 114, pl. I a, b, p. 115, pl. II, nr. 1-3, p. 116, pl. III, nr. 1-3, p. 117, pl. IV;
- ***, *Magazin istoric*, an XX, nr. 7 (232), p. 18-19;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 34, 40, pl. III, nr. 2.

Cerbăl (comună), județul Hunedoara

1. Fibulă din o singură bucată de argint lucrată prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Arcul este aplatizat în formă de romb. Nu are decor. Resort spiralic bilateral din sârmă de argint.

2. Pereche a fibulei de mai sus (nr. 1), identică dar deteriorată.

3. Brățară din trei sârme de argint (de secțiune pătrată) răsucite în jurul axelor longitudinale. Sunt așezate (cele trei fire) în paralel, iar la extremități au fost unite cu ajutorul a două inele. Capetele, lăsate libere, au fost modelate în forma unor bucle.

4. Brățară din sârmă de argint (de secțiune rotundă) ale cărei extremități sunt petrecute pe o porțiune una peste cealaltă și apoi rulate pe corpul piesei prin câte trei spire.

5. Fragmentul unei brățări plurispiralice din fir de argint. O parte din zona capetelor este aplatizată și ornată cu un motiv geometric realizat prin incizie. Apoi urmează protome animaliere stilizate (difícil de definit).

6. Colier din foaie de argint. Este ornamentat cu opt perechi de rozete amplasate la distanțe egale una de alta. Șiragul de rozete e situat între două rânduri perlate, paralele. Se închide prin cârlig ce se introduce într-un ochi.

7. Colier din argint de tipul celui de mai sus (nr. 6). decor identic, însă extremitățile îi sunt deteriorate.

8. Fragment de lanț compus din zale realizate din sârmulițe de argint, pliate una de alta. Piesa se compune din 30 de zale, dar inițial erau mai multe, fără să se poată stabili cifra exactă. Unul din capetele lanțului are atașate cinci inele din sârmă subțire de argint.

9-11. Inele simple din sârmă de argint (trei exemplare).

12-16. Inele compuse din șase spirale, toate din sârmă de argint (cinci exemplare identice).

17-121. Zale (patru exemplare) confecționate din sârmă de argint prin procedeul răsucirii longitudinale a câte unui fir pliat anterior în două părți egale ca lungime. La capete se găsesc ochiuri circulare așezate „în cruce” unul față de celălalt.

22. Pandantiv în formă de cui realizat din sârmă de argint. Are la un capăt un ochi făcut prin pliere și răsucire pe corpul piesei a sârmei.

Pentru nici o piesă nu sunt precizate dimensiunile.

Descoperire întâmplătoare efectuată în spațiul dintre satul Roșcani, comuna Dobra și Cerbăl, pe dealul numit „Dosu Pârlit”. În ziua de 8 octombrie 1874 săpăturile pentru construirea unei șosele spre Govăjdia - Ghelar s-au soldat cu apariția unui vas din bronz care fusese depus într-o urnă din lut ars (care nu s-a păstrat). Recipientul de bronz conținea obiectele de podoabă și monede antice din argint. Bijuteriile și piesele numismatice au fost duse la Muzeul Național Maghiar din Budapesta, iar vasul de bronz e păstrat în colecția Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva, județul Hunedoara.

Bibliografie:

- Ortway, T., *Hunyadmegyei cserbeli lelet*, „Archeologiai Értesítő”, XI, 1875, p. 275;
- Téglás, G., *Az Erdély medencze őstöténelméhez*, „Orvos Természettudományi Értesítő”, XII, 2, 1887, p. 67, nr. 47;

- C. Moisil, *Comori arheologice din România Mare. 7. Tezaure de obiecte antice de argint*, „Cronica numismatică și arheologică”, anul IV, nr. 9-10 (45-46), 1924, p. 66-68;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 535-536, fig. 369, 378-381 și 391;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 198;
- I. Marțian, *Repertoriu Arheologic pentru Ardeal*. Bistrița, 1920, p. 13, nr. 143;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 13, nr. 143;
- D. Popescu, *Nouveaux trésors géto-daces en argent*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 54, 58;
- Fethich, N., *Ärcöologische Beiträge zur Geschichte de sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 155-156, pl. XXIV, nr. 1-6, 7-10, XXV, nr. 1-3, XXVI, nr. 6-8, XXVII, nr. 6;
- D. Popescu, *Inventaria Archaeologica*, București, 1968, R.20- b/3;
- Idem, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 5, fig. 51; 6, fig. 61, 62; 11; 13; 17; 19, fig. 100, 103;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N. S., XVII, 1973, p. 163, nr. 14;
- F. Medeleț, *Brățările spiralice dacice de argint*, In memoriam Constantini Daicoviciu, Cluj, 1974, p. 235;
- Idem, *Die Typologie der dakischen Spiralarmringe aus Silber*, „Festschrift Pittioni” (Viena), 1976, p. 668, nr. 3;
- Idem, *Tipologia brățărilor spiralice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 282, nr. 3; 294;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1993, p. 197-198;
- Idem, *On legaturz cu marea spiralz dacicz din argint aflatz on Muzeul Naoional din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 204-205, nr. 4;
- V. Dupoi, *Lamouirile-coliere de argint dacice*, „Analele Universitroii D. Cantemir”, seria Istorie, p. 32; 35; 36; pl. II, nr. 11.

Cetatea de Baltă (comună), județul Alba

1. Fibulă de argint.

Nu se precizează tipul, nici dimensiunile.

Descoperită întâmplător într-un loc neprecizat din zona văii Târnavei Mici, în apropiere de localitatea Cetatea de Baltă (s-a găsit în primul deceniu al secolului al XX-lea).

Nu s-au reținut alte detalii. Obiectul s-a pierdut.

Bibliografie:

- Posta B., *Jelentés az érem- és régiségtárról*, „Az Erdély Muzeum-Egyesület Évkönyve 1908”, 1909, p. 42;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 144, nr. 342, 359, nr. 21;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 105 (cu precizarea Valea Târnavei Mici, loc neidentificat).

Cetățeni Deal (sat), comuna Cetățeni, județul Argeș

1. Fibulă din o singură bară de argint confecționată prin ciocănire și plierea părților componente. Este ornată cu nodozități (noduri) discoidale.

2. Fibulă din foaie de argint având arcul aplatizat în formă de romb. Ca decor, între unghiurile obtuze sunt incizate două linii paralele ce mărginesc un spațiu ocupat de incizii dispuse în zig-zag. Resortul spiralic e unilateral și în prelungirea acestuia se află acul de fixare.

3. Lanț compus din sârmulițe de argint pliate la mijlocul lungimii și apoi răsucite, formând la fiecare capăt un ochi circular. Sunt păstrate 16 segmente.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Provin din descoperiri întâmplătoare făcute în loc (sau locuri) rămas necunoscut. Alte detalii lipsesc. Fibulele se păstrează la Muzeul Județean Argeș din Pitești, iar lanțul la Institutul de Arheologie „V. Pârvan” București (probabil?).

Bibliografie:

- B. Mitrea, *Découvertes récentes et plus anciennes des monnaies antiques et byzantines en Roumanie*, „Dacia”, N.S., V, 1961, p. 587, nr. 21 (descoperire consemnată în ziarul „Scântea”, an XXIX, 1960, nr. 4897);
- D. Popescu, *Săpăturile arheologice din Republica Populară Română în anul 1960*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XII, 1, 1961, p. 142, nr. 92 („două fibule dacice de argint”);

- *Idem, Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 9, 19, fig. 104 (nu se precizează unde se păstrează lanțul respectiv).

Chirnogi (comună), județul Călărași

1. Pandantiv din foaie de argint. Are forma ovală și e ornamentat cu puncte reliefate așezate în paralel cu marginile piesei. Tot în relief, dar în centrul ovalului, e redat un cap foarte stilizat de animal dificil de identificat.

Diametrul mare = 6,90 cm.

Diametrul mic = 4,60 cm.

Greutatea = 5,50 gr.

2. Verigă din sârmă de argint.

Diametrul = 1,80 cm.

Secțiunea sârmei = 0,10 cm.

Greutatea = 2,80 gr.

Descoperite în cursul cercetării unei așezări getice, investigată arheologic în anii 1971-1972. Provin de pe cuprinsul locuinței catalogate cu nr. 12. Obiectele se păstrează în colecția Muzeului Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- G. Trohani, *Săpăturile arheologice efectuate la Chirnogi, jud. Ilfov, în anii 197-1972*, „Cercetări arheologice” (București), I, 1975, p. 135, fig. 8, nr. 1 și 2 (conform actualei organizări administrative comuna Chirnogi se află în județul Călărași);
- G. Trohani, D. Șerbănescu, *Noi cercetări arheologice privind cultura materială a geto-dacilor din zona est-centrală a Munteniei*, „Muzeul Național”, II, 1975, p. 275.

Chitid (sat), comuna Boșorod, județul Hunedoara

1. Bară din argint (lingou sau eventual o parte dintr-un obiect de podoabă).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată înainte de anul 1877. Piesa de argint se afla într-un tezaur compus din 70 monede antice din argint și o brățară de aur. Există informația că întregul lot ar fi fost dus la Viena. Radu Florescu, *Tezaure*

transilvane, București, 1979, nu a mai găsit tezaurul la Muzeul de Istoria Artei din capitala austriacă.

Bibliografie:

- Judita Winkler, *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien bis zum Beginn der Dakerkriege*, „Sonderdruck aus Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte”, 17, 1967 (München), p. 144, nr. 35 (cu trimitere la C. Goos, în „Arch. Epigr. Mitt”., I, 1877, p. 124).

Ciolăneștii din Deal (sat), comuna Ciolănești, județul Teleorman

1. Verigă din sârmă de secțiune rotundă, mai groasă în partea centrală a lungimii (0,30 cm), de argint. Capetele petrecute unul peste celălalt sunt rulate pe bară prin 2 și 3 spire.

Diametrul = 0,37 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperirea efectuată în săpătura arheologică din anul 1964, într-un punct (locul lui Marin Bușega) de lângă Pârâul Câinelui, la nord de sat.

A fost depusă de către cercetători la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”.

Bibliografie:

- M. Petrescu-Dâmbovița, S. Sanie, *Cercetări arheologice în așezarea geto-dacică de la Ciolăneștii din Deal (jud. Teleorman)*, „Arheologia Moldovei”, VII, 1972, p. 252, fig. 14.

Câmpeni (sat), comuna Prăjești, județul Iași

1. Inel din sârmă de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

În anul 1903 s-a descoperit întâmplător un tezaur de monede antice împreună cu care mai erau un cercel de aur și inelul de argint menționat mai sus. În vederea păstrării acestor antichități ele au fost depuse de către Academia Română la Muzeul Național de Antichități din București (actualmente Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”). Inelul nu se mai păstrează.

Bibliografie:

- C. Moșil, *Monede și tezaure monetare din România Mare – vechiul teritoriu geto-dac*, „Buletinul Societății Numismatice Române”, XVII, 41-

42, 1922, p. 58, nr. 93 (conform organizării administrative de la data descoperirii tezaurului satul Câmpeni se numea Flămânzi și aparținea comunei Lătăi, județul Botoșani);

- V. Mihăilescu-Bârliba, *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Iași, 1990, p. 150, nr. 19;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 35, nr. 1.

I. Cândești (sat), comuna Dumbrăveni, județul Vrancea

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint. Pe arc are ca decor două protuberanțe. Piciorul e prevăzut cu un buton de format conic. Resortul bilateral se compune din 12 spirale.

Lungimea = 3,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Pandantiv din fire de argint filigranat având aspectul a două perle îngemănate. A făcut parte dintr-o bijuterie care nu s-a păstrat.

Dimensiunile nu sunt precizate.

S-au descoperit în cadrul necropolei dacice situată în punctul „Coasta Nacului” de pe dealul „Cetățuia”. Ambele piese de argint s-au găsit în mormântul de înhumație catalogat de specialiștii arheologi sub numărul 71. A fost cercetat în anul 1971, iar obiectele se păstrează la Muzeul Județean Vrancea – Focșani.

Bibliografie:

- V. Bobi, *Mormântul 71 descoperit în necropola de la Cândești – Vrancea*, „Vrancea. Studii și comunicări”, V-VII, 1982-1984, (Focșani 1987), p. 334, 335, nr. 3, fig. 4, nr. 1 și 6, fig. 4, nr. 12;

II. Cândești (sat), comuna Dumbrăveni, județul Vrancea

1. Fibulă realizată prin batere cu ciocanul din o singură bară de argint. Arcul, puternic curbat, are aspectul unui cap de lup din a cărui gură, larg deschisă, pornește agrafa. Ochiul animalului de pradă sunt marcați de o pereche de cavități rotunde în care fuseseră pietre sau bucăți de sticlă colorată. Coama de pe gâtul proeminent al lupului e modelată prin o succesiune de incizii oblice (10 în total) așezate simetric față de un ax longitudinal compus din două linii incizate, paralele, situate la 1 milimetru una de alta. Resortul spiralic

bilateral se continuă cu un ac de fixare deosebit de gros.

Lungimea = 3,70 cm.

Greutatea = 5,30 cm.

S-a descoperit în nivelul ultim, datat în secolul I d. Chr. al așezării antice de pe înălțimea „Cetățuia”, punctul topografic „Coasta Banului” și se păstrează la Muzeul Județean Vrancea – Focșani.

Bibliografie:

- V. Bobi, *Două fibule dacice din colecțiile muzeului vrâncean*, „Vrancea. Studii și comunicări”, IV, 1981, p. 507-509, fig. 2;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 43-44, nr. 1.

Cârlomănești (sat), comuna Vernești, județul Buzău

1. Zală de lanț din fir de argint. Sârma a fost pliată la mijlocul lungimii și răsucită în jurul axului longitudinal, după care formează la ambele capete câte un ochi rotund. Ochiurile sunt dispuse „în cruce”.

Lungimea = 3,90 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Pandantiv în formă de cui, din sârmă de argint. La una din extremități are un ochi de prindere pe o verigă.

3. Fibulă (fără să se precizeze tipul). Probabil este de tip „linguriță”.

La obiectele nr. 2 și 3 nu sunt precizate dimensiunile.

Descoperite în puncte neprecizate ale nivelului de locuire getică din cadrul așezării de pe înălțimea „Cetatea”, obiectiv investigat arheologic între anii 1972-1974. Cele trei exponate se păstrează la Muzeul Județean Buzău.

Bibliografie:

- M. Babeș, *Problemes de la chronologie de la culture géto-dace et la lumière des fouilles de Cârlomanetti*, „Dacia”, N.S., XIX, 1975, p. 128, fig. 2, nr. 8 și 9, p. 135;
- Adriana Stoia, *Les fouilles archaéologiques en Roumanie (1979)*, „Dacia”, N.S., XXIV, 1980, p. 359, nr. 44;
- N. Conovici, *Așezări fortificate și centre tribale geto-dacice din Muntenia (sec. IV î.e.n. - I. e.n.)*, „Istros”, IV, 1985, p. 80, nota nr. 79.

Clipicești (sat), comuna Țifești, județul Vrancea

1. Fragment dintr-o fibulă lucrată prin ciocănire. Se păstrează piciorul arcuit și pliat. Porțiunea așezată deasupra arcului e ornamentată cu patru nodozități (noduri) dintre care trei sunt triple (o nodozitate mare flancată de inele). Lipsesc resortul bilateral și acul de fixare.

Lungimea = 13,50 cm.

Greutatea = 60,00 gr.

2. Grupaj compus din șapte verigi din sârmă având capetele înfășurate pe bară, piese prinse între ele prin intermediul unor sârmulițe tordate și prevăzute la capete cu câte un ochi (ochiurile nu sunt dispuse în formă de cruce). Trei dintre verigi sunt prinse una de alta prin câte patru fire de sârmă răsucite, alte trei sunt unite de o singură sârmă (în total sunt 22 sârme cu ochi la extremități, dintre care numai 15 sunt păstrate în forma lor inițială).

Lungimea totală = 49,00 cm.

Greutatea = 65,00 gr.

Diametrul unei verigi = 4,00 cm.

Lungimea unui fir răsucit = 3,30 cm.

3. Trei exemplare de foi lucrate cu ciocan. Au ambele fețe lise, iar una posedă o perforație la unul dintre capete.

Dimensiunile și greutatea nu sunt precizate.

Provin dintr-o descoperire întâmplătoare, din anul 1966, și s-au găsit pe locul numit „Lungeasca”, teren situat la mică distanță spre nord-est de marginea (de atunci) a satului. Erau depuse în pământ împreună cu monede grecești – tetradrahme emise în Thasos. Se păstrează la Muzeul Județean Vrancea (Focșani).

Bibliografie:

- Ion Mitrea, *Un tezaur de tetradrahme thasiene și podoabe dacice de argint descoperit în Moldova*, „Studii și cercetări de istoria veche”, XXIII, 4, 1972, p. 641-643, fig. 1-4;
- V. Bobi, *Mărturii privind civilizația geto-dacică pe teritoriul județului Vrancea*, Focșani, 1980, fără număr de pag., fig. 32 și 33 (imaginile verigilor și a fragmentului de fibulă);
- V. Mihăilescu-Bârliba, *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Iași, 1990, p. 150, nr. 19;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 1, 2001-2003, p. 45, nr. 2.

Coadă Malului (sat), comuna Măgurele, județul Prahova

1. Lanț din zale de argint, realizate din sârmă, modelate în forma cifrei „8” și apoi pliate la mijloc. Este rupt în trei bucăți (inegale ca lungime). Pe două din fragmente la o extremitate e atașată câte o verigă din sârmă de argint. Una dintre verigi are capetele înfășurate pe bară, iar cealaltă este unită prin sudarea extremităților.

Lungimea = 40,00 cm.

Greutatea = 57,38 gr.

2. Fibulă confecționată dintr-o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Arcul este aplatizat în formă de triunghi isoscel. Porțiunea din interiorul triunghiului este ornamentată cu un cap uman redat în altorelief. Personajul are o coafură abundentă, fața buclată și imberbă, iar ochii nu au marcat irisul. Chipul uman a fost poleit cu aur. Are resort spiralic bilateral și ac gros.

Lungimea = 14,40 cm.

Lățimea = 7,30 cm.

Greutatea = 52,44 gr.

3. Fibulă similară celeia de la nr. 2. Acul și resortul spiralic bilateral sunt rupte de restul piesei.

Lungimea = 12,20 cm.

Lățimea = 7,30 cm.

Greutatea totală = 48,55 gr.

4. Brățară plurispiralică din sârmă de argint a cărei secțiune este de 0,50 cm. Capetele brățării sunt precedate de porțiuni aplatizate în al căror interior s-au ștanțat câte șase palmete, după care urmează o mică gătuire și un cap stilizat de șarpe. Piesa este ruptă în două fragmente aproximativ egale ca dimensiuni.

Lungimea desfășurată = 226,00 cm.

Greutatea = 455,16 gr.

Diametrul = 12,40 cm.

5. Cilindru din foaie de argint, utilizabil ca manșon al unui capăt de lanț.

Lungimea = 3,20 cm.

Greutatea = 4,18 gr.

Diametrul = 1,00 cm.

Deoarece acest tezaur, descoperit întâmplător, fusese tănuț de către cel care l-a găsit în anul 1936, nu se cunosc detalii în privința locului apariției obiectelor antice (publicate abia în anul 1954). Prin achiziționare de la un negustor a ajuns în colecția Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București. Nu există certitudinea

că s-au recuperat toate bijuteriile acestui fond. Actualmente se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 196, nota nr. 8 (la data respectivă tezaurul inedit se afla în colecția industriașului M.C. Orghidan). La p. 198 a articolului citat Dorin Popescu a consemnat (fără descriere) o brățară spiralică având capetele modelate în formă de șarpe)protomă de ...) și fibule;
- Idem, *Noi considerații asupra prelucrării argintului în Dacia*, Studii și referate privind istoria României, I, București, 1954, p. 95, fig. 1, nr. 6 (a, b), fig. 2, nr. 2;
- Idem, *Inventaria archeologica*, fasc. 5, R. 20 a-b, București, 1968;
- Idem, *Tezaure de argint dacice*, I, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 20, nota nr. 13, p. 22, fig. 19 și 20;
- K. Horedt, *Kleine dakische Silberfunde*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 266-267, fig. 3;
- Ibidem, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 15;
- L. Mărghită, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 31-32, pl. I-II;
- Idem, *Antropomorfism în arta Daciei preromane*, „Ziridava”, XXI, 1998, p. 26-27, fig. 14 și 15;
- Idem, *Chipul uman în arta traco-geto-dacică*, „Thraco-Dacica”, XX, 1-2, 1999, p. 246-247;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 282, nr. 4;
- Idem, *Au sujet d'une spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 198, nr. 5;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 205, nr. 5;
- Lucia Țeposu Marinescu, *Considerații asupra artei dacice*, „Sargetia”, XX, 1986-1987, p. 99 și 102, fig. 3;
- ***, *Goldhelm, Schwert und Silberschätze* (Catalog expozițional), Frankfurt am Main, 1994, p. 176-177, nr. 59, 2 și 3 (la p. 176 se contestă faptul că acest colan (torques) provine de la Slimnic);
- ***, *IDaci* (Catalog expozițional), Milano, 1997, p. 345, nr. 803 și 804;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere, de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 35, 36, 50, pl. XIII, nr. 2.

Cojocna (comună), județul Cluj

1. Lanț decorativ compus din zale de sârmă din argint, pliate una de alta (66 bucăți). Extremitățile sunt introduse în câte un tub compus prin rularea unei sârme în 24 spire. Închiderea se face prin doi cilindri din foaie de argint de care e atașat un inel (verigă) cu trei pandantivi în formă de cuie.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă realizată dintr-o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Arcul suprapus de piciorul pliat se termină prin resortul spiralic bilateral (12 spire). pe picior are ca decor patru nodozități (noduri) discoidale.

Lungimea = 11,30 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Fibulă pereche celeia de la nr. 2, identică atât ca aspect cât și mărimea cu bijuteria de mai sus.

Dimensiunile nu sunt precizate.

4. Fibulă de tipul celor de mai sus, dar diferită ca detalii. Arcul este aplatizat și se îngustează treptat de la resortul spiralic către picior. Acesta din urmă (piciorul) este prelungit și pliat deasupra arcului. pe porțiunea pliată peste arc se află patru nodozități discoidale având perimetrul ecuatorial ușor rotunjit. Nodozitățile sunt de mărimi crescătoare începând de la picior către resortul spiralic, ultima având o pereche de gheare (cârlige) prin a căror îndoire a fost fixată prelungirea ornamentată a piciorului pe arc. Spațiul dintre nodozitățile (nodurile) mari e ocupat de trei astragale flancate la rândul la rândul lor de o pereche de inele. Resortul spiralic, din sârmă, numără 17 spire.

Lungimea = 13,10 cm.

Lățimea = 6,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

5. Brățară plurispiralică fragmentară (compusă din 4 spire), căreia îi lipsesc extremitățile care au fost, cu siguranță, ornamentate. E realizată din sârmă cu secțiunea rotundă.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare despre care nu se păstrează amănunte asupra datei și a locului apariției pieselor. Probabil că nu întregul grupaj de piese ale tezaurului au ajuns în colecția muzeului din Cluj. Din cauza unor erori în inventarul muzeului clujean cercetătorul Martin (Márton) Roska a emis părerea că tezaurul respectiv s-ar fi descoperit pe teritoriul aparținător la data respectivă de orașul de la poalele

nordice ale dealului Feleac. Evident că părerea arheologului de sorginte armeană nu s-a confirmat în decursul timpului.

Bijuteriile au fost publicate separat și fără o serie de date necesare (dimensiuni, greutate, calitatea argintului etc.)

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937, 1940, p. 198;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 131, nr. 225;
- Székely, Z., *Noi tezaure de argint dacice*, I, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 22, 23, fig. 1 și 5, p. 24, fig. 27, II, XLI, 1972, p. 6, 8, fig. 71, p. 9;
- **, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 180, D189-D190, pl. XXXIV (v. întocmită de Tudor Soroceanu);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 16;
- R. Florescu, H. Daicoviciu, L. Roșu, *Dicționar enciclopedic de istorie veche a României*, București, 1980, p. 106;
- I.H. Crișan și colab., *Repertoriul arheologic al județului Cluj*, Cluj Napoca, 1992, p. 155;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 32, 36, 38, pl. I.

Coldău (sat), Beclean, județul Bistrița-Năsăud

1. Arc al unei fibule din argint.

Lungimea = 6,35 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Inel din sârmă de argint.

Diametrul = 2,40 cm.

Grosimea firului = 0,30 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Brățară din bară cu secțiunea pătrată, de argint. Grosimea maximă în secțiune a barei este în partea de mijloc a lungimii acesteia (se subțiază treptat spre capete). Extremitățile sunt mult petrecute una peste cealaltă și apoi rulate pe bară (prin câte patru rotiri).

Diametrul = 8,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

4. Fragment de bară aplatizată de argint pe care sunt realizate prin ștanțare palmete (aparținuse unei brățări plurispiralice).

Dimensiunile nu sunt precizate.

5. Fragment din o brățară plurispiralică constând dintr-o sârmă cu secțiunea rotundă, îndoită în forma literei „U”.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare despre care nu se cunosc alte detalii, doar că au ajuns în colecția muzeului din Cluj în anul 1808.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 300-301, nr. 45;
- Fettich, N., *Arcölogische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, Budapesta, 1953, p. 157, 159, fig. 23, nr. 1-5;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1972, p. 5, fig. 57;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 17;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 282, nr. 5;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 198, nr. 6. Articolul respectiv, în limba română, în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 205, nr. 6;
- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 237, LXXVII, 4 (cu o bogată bibliografie p. 238).

Colțești¹ (sat), comuna Rimetea, județul Alba

1. Colan (torques) confecționat dintr-o bară de argint a cărei secțiune este dreptunghiulară.

Diametrul = 14,00 cm.

Greutatea = 199,75 gr.

2. Colan (torques) realizat din bară de argint a cărei secțiune este dreptunghiulară. Porțiunea „centrală” (cea mai expusă privirii) a fost tordată în jurul axului longitudinal (32 rotiri). Restul obiectului mai are două linii incizate ce pornesc de la partea torsionată și se termină la extremitățile ce sunt libere și modelate în forma unor capete de rață.

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Colan (torques) confecționat din bară de argint a cărei secțiune este pătrată. Decorul constă din răsucirea barei în jurul axului său longitudinal (37 rotiri). Extremitățile lipsesc.

Dimensiunile nu sunt precizate.

4. Brățară din sârmă de argint a cărei secțiune este circulară. Capetele sârmei, ușor subțiate, au fost rulate pe corpul piesei.

Dimensiunile nu sunt precizate.

5. Colan (torques) confecționat din bară de argint a cărei secțiune este pătrată. Capetele sunt libere și au fost modelate în formă de butoni rotunzi.

Dimensiunile nu sunt precizate.

6. Colan (torques) realizat din bară de argint a cărei secțiune este pătrată. Are extremitățile libere și modelate în formă de capete de rață.

Diametrul = 14,00 cm.

Greutatea = 150,00 gr.

Au fost descoperite în secolul al XIX-lea, la date diferite, prin săpături efectuate de către țărani căutători de comori. Nu avem certitudinea că sau putut recupera toate bijuteriile de argint pe care sătenii le-au găsit. Cele șase bijuterii s-au achiziționat în felul următor: în 1893 colanul de la nr. 1 a intrat în colecția Muzeului Național Maghiar, iar în 1894 s-au mai achiziționat de către același muzeu budapestan colanele de la nr. 2 și 3 precum și brățara de la nr. 4. La o dată rămasă neprecizată colanul de la nr. 5 a intrat în posesia muzeului din Cluj. Despre colanul de la nr. 6 se cunoaște că s-a descoperit în anul 1903 și că se afla în anul 1944 în posesia unui colecționar de antichități (baronul Rudnyánszky) care locuia în Budapesta. Nu avem știință ca acest colan să fi intrat într-o colecție muzeală (probabil s-a pierdut)².

---

¹ În secolul al XIX-lea satul se numea Sîngeorgiu Trascău, motiv ca în literatura de specialitate să fie consemnat "tezaurul de la Sîngeorgiu Trascău" (în limba maghiară *Torockószentgyörgy*).

² Acest lot de bijuterii de argint dacice a intrat în literatura de specialitate sub denumirea de tezaurul de la Sîngeorgiu Trascău, localitate al cărei nume actual este Colțești.

Bibliografie:

- Téglás, J., *A torockószentgyörgyi torques*, „Archaeologiai Értesítő”, XXIII, 1903, p. 304 (imaginea la p. 151, fig. 19);

- Idem, *Ezüst torqusról a Mezőségről*, „Archaeologiai Értesítő”, XXIV, 1904, p. 174-175;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 381, fig. 262, 445, fig. 15 și pp. 538, 540, 575;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 198;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1940, p. 179, nr. 203;
- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 149 (imaginile obiectelor de la nr. 2-5 se află în pl. XXI, nr. 1-3);
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 32;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 18;
- R. Florescu, H. Daicoviciu, L. Roșu, *Dicționar enciclopedic de artă veche a României*, București, 1980, p. 107.

I. Costești (sat), comuna Orăștioara de Sus, județul Hunedoara

1. Brățară din foaie subțire de argint. Nu este ornamentată. Capetele sunt libere și mult îngustate față de partea centrală a piesei.

Nu se dau alte detalii.

2. De pe dealul „Cetățuia” s-au recuperat în mai multe campanii de săpături arheologice o serie de podoabe confecționate din argint, cele mai multe dintre ele fiind în stare fragmentară.

Nu se fac alte precizări referitor la numărul și tipurile obiectelor respective.

Marele obiectiv dacic de la Costești, dealul „Cetățuia” a pus „în umbră” felurite materiale arheologice, între care și bijuteriile de argint. În colecția Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca se păstrează, cu mențiunea că provin de la Costești (dar fără precizarea locului precis al descoperirii) picioare ale unor fibule, inele din sârmă și bucățele de argint brut. Întregul fond este inedit.

Despre brățara de la nr. 1 se cunoaște că a fost recuperată din stratul de pământ excavat în preajma Turnului Nr. 1, anul descoperirii fiind 1957.

Bibliografie:

- C. Daicoviciu, N. Gostar, H. Daicoviciu, *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelului – Costești*, „Materiale și cercetări arheologice”, VI, 1959, p. 365, fig. 4 (brățara de la nr. 1);
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 198;
- Oct. Floca, *Contribuții la cunoașterea tezaurilor de argint dacice*, București, 1956, p. 31.

II. Costești (sat), comuna Orăștioara de Sus, județul Hunedoara

1. Colier (torques) din bară de argint având secțiunea rectangulară. Este răsucit în jurul axului longitudinal. Bara este mai groasă în partea de mijloc a lungimii acesteia și se subțiază treptat către extremitățile terminate în cârlig și ochi.

Diametrul = 10,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Bijuterie identică cele de mai sus, dar ceva mai mare în diametru.

Diametrul = 15,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Bijuterie aproape identică cu cele de mai sus. Diferența constă în sistemul de închidere, adică o pereche de cârlige terminate prin câte un buton de formă conică.

Diametrul = 13,30 cm.

Greutatea nu este precizată.

Provin dintr-o descoperire întâmplătoare efectuată la o dată necunoscută din secolul al XIX-lea, într-un punct topografic vag localizat „undeva în apropiere de Costești”. În anul 1809 se aflau în posesia contelui Bánffy György. Actualmente se păstrează în colecția muzeului din Cluj Napoca (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei).

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII- VIII, 1937- 1940, p. 189, fig. 9 nr. 2. Cu precizarea că s-a descoperit în județul Hunedoara. La p. 193, fig. 13, nr. 3 și 4 sunt prezentate colierele de la nr. 2 și 3 (de mai sus). Textul despre acestea se află la p. 194;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, Cluj, 1942, p. 110, nr. 73;

- Judita Winkler, *Despre activitatea numismatică a lui Michael Pap de Szathmári (1737–1812)*, „Studii și cercetări de numismatică”, III, 1960, p. 444 și 446. În art. cit. se consemnează „fragmente din 3 colane diferite de argint”. Probabil că Pap de Szathmári nu a văzut că cele trei colane ar fi fost întregi, așa cum se prezintă ele în cadrul colecției Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca. Nu este exclusă o eventuală „restaurare” a celor trei fragmente de către un bijutier, comanditar al lucrării fiind contele Bánffy (era o anume practică a unor colecționari din secolul precedent de a completa părțile ce lipseau din vestigiile antice, de acest tratament bucurându-se îndeosebi statuile de marmură);
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, I, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 30, fig. 43 și 44 (pentru piesele de la nr. 1 și 2);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 98 (cea de a doua trimitere, P. este în realitate R = Roska, fiind eroare tipografică), Descoperirea e repertorizată de Kurt Horedt la *Kreiss Hunedoara*, nicidecum la Costești.

Craiova, (în împrejurimi?), județul Dolj

1. Fibulă realizată dintr-o singură bucată de argint. Are arcul bombat aplatizat într-atât încât prin plierea acestuia a rezultat portagrafa. Are resort spiralic bilateral din sârmă groasă.

Lungimea = 7,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare, într-o zonă învecinată orașului Craiova. În deceniul al III-lea al secolului XX a fost achiziționată pentru colecția „Dr. Severeanu”. Actualmente se află în posesia Muzeului de Istorie și de Artă a Municipiului București.

Bibliografie:

- G. Severeanu, *Fibules appartenent aux collections du Musée Municipal de Bucarest et du Dr. Severeanu*, „București, Revista muzeului și pinacotecei Municipiului București”, II, 1935, p. 198-199, nr. 21, fig. 33.

Craiva (sat), comuna Cricău, județul Alba

1. Fibulă realizată dintr-o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul îngust, curbat, are la o extremitate resortul spiralic

bilateral (câte 7 spire pe o parte), a cărei coardă e rotită pe arc. Acul este păstrat și se prinde în portagrafă. Văzut de sus, arcul are ca decor o înșiruire de liniuțe incizate (pe spinarea arcului).

Lungimea = 3,00 cm.

Greutatea = 2,80 gr.

Concentrația argintului = 750/1000.

2. Arcul din foaie de argint al unei fibule în formă de lingură. Se mai păstrează și circa $\frac{1}{4}$ din „cupă”. Ca decor se pot observa două incizii paralele cu marginile piesei.

Lungimea = 4,40 cm.

Greutatea = 1,10 gr.

Concentrația argintului = 800/1000.

3. Fibulă fragmentară de tipul linguriță. Arcul este evazat la extremitatea de către „cupă”. ca decor are două linii incizate paralele cu marginile lungi ale piesei.

Lungimea = 5,60 cm.

Greutatea = 1,90 gr.

Concentrația argintului = 800/1000.

4. Portagrafă și o porțiune din arcul unei fibule de tipul menționat la nr. 1. Decorul, realizat prin traforare, e genul denumit „în scăriță”. Extremitatea arcului are un buton marcat prin o incizie circulară. Traforul este pe portagrafă.

Lungimea = 4,40 cm.

Greutatea = 2,32 gr.

Concentrația argintului = 800/1000.

5. Cercel realizat din sârmă fină de argint. A fost astfel răsucit încât formează 16 bucle a căror extensie acoperă $\frac{2}{3}$ din lungimea piesei (bijuteriei). Sistemul de închidere constă din ochi și cârlig.

Diametrul = 4,30 cm.

Greutatea = 3,90 gr.

Concentrația argintului = 800/1000.

6. Foiță de argint având aspect dreptunghiular. Laturile scurte ale paralelogramului sunt curbate (semicercuri). Nu are nici un decor.

Lungimea = 3,60 cm.

Înălțimea = 1,00 cm.

Greutatea = 2,90 gr.

Concentrația argintului = 900/1000.

7-8. Două pandantive identice formate din sârmă de argint. Fiecare are la o extremitate un ochi rotund, după care restul sârmei se rulează peste cealaltă prin câte 7 spire.

Descoperite în cursul mai multor campanii de săpături arheologice efectuate după anul 1960 pe platourile superioare (terasele) dealului „Piatra Craivii”. Nu au constituit un tezaur ci au apărut în mai multe puncte din perimetrul spațiilor investigate. Au intrat în colecția Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia.

Bibliografie:

- V. Moga, *Piese de argint din cetatea dacică de la Piatra Craivii*, „Acta Musei Napocensis”, XVI, 1979, p. 513-516, pl. I, fig. 1 și pl. II, fig. 1-4.

Crăciunelu de Sus (sat), comuna Cetatea de Baltă, județul Alba

Câteva fibule realizate dintr-o singură bucată de argint și plierea părților componente. Ornamentate cu nodozități (noduri). Nu se dau alte detalii.

Descoperire întâmplătoare, în punct topografic neprecizat, din anul 1859. Bijuteriile au fost duse în colecția Brukenthal din Sibiu.

Bibliografie:

- C. Goos, *Chronik der arcäologische Funde Siebenbürgens*, „Archiv für Siebenburgische Landescunde”, XIII, 1876, p. 232;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*. Bistrița, 1920, p. 15, nr. 201 (menționează doar „fibulă de argint”, nu mai multe exemplare);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 208, nr. 20 (precizează că s-au descoperit „fibule”, fără a afirma câte ar fi fost);
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 194 și 195, nota nr. 1 și p. 198;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 20.

Cucuteni (comună), județul Iași

1. Brățară confecționată din sârmă de argint răsucită în jurul axului longitudinal și pliată pe la jumătatea lungimii. Extremitățile sunt libere.

Diametrul = 9,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. O pereche de fragmente din o brățară de sârmă torsată din argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Provin din o necropolă tumulară geto-dacică ce fusese distrusă aproape în totalitate de către cei ce au efectuat înainte de anul 1890 cercetarea arheologică a importantei stațiuni neolitice. La aceea dată nu se cunoștea cultura materială daco-getică de către cercetătorii specializați în „epoca nouă a pietrei”. Piesele respective s-au pierdut.

Bibliografie:

- Silvia Marinescu Bâlcu, *Un torques geto-dacic, de argint, descoperit în Moldova*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XIII, 1, 1962, p. 111, nota nr. 2;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37, nota nr. 37 a;
- L. Mărghitan, *Arta argintului geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XIV, 2001-2003, p. 35, nr. 2.

Cugir, județul Alba

1. Cinci butoni din argint placați cu aur.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fragmente din fibule de argint distruse prin ardere foarte puternică.

Nu se precizează câte exemplare erau.

3. Bobițe de argint (în număr nedefinit) provenite de la topirea pe ruguri funerare a unor bijuterii.

Provin din săpăturile arheologice întreprinse în intervalul anilor 1977-1979 în cadrul unei necropole princiare dacice, îndeosebi din așa-numitul, de către cercetători, „Tumulul nr. II”. Se păstrează (inedite) la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca.

Bibliografie:

- I.H. Crișan, *Despre valoarea documentară a Columnei lui Traian*, „Studia antiqua et archaeologica”, I, 1983 (Iași), p. 154;

- Idem, *Necropola dacică de la Cugir (jud. Alba). Considerații preliminare*. „Apulum”, XVIII, 1980, p. 83 (boala îndelungată și decesul arheologului I.H. Crișan au cauzat rămânerea la un stadiu preliminar a rezultatelor cercetării arheologice de la Cugir).

Covasna, județul Covasna

1. Fibulă dacică din argint. Nu se cunosc alte detalii.
Dimensiunile nu sunt cunoscute.

Descoperită în cursul cercetării arheologice din anul 1942 de pe dealul „Cetatea Zânelor” din vecinătatea orașului Covasna. Autorul săpăturii a decedat în al II-lea război mondial fără să publice materialele. În arhiva muzeului din Sf. Gheorghe se păstrează un raport sumar privind rezultatele săpăturii, document în care se precizează recuperarea a două fibule, din care una era din argint. Toate materialele arheologice de la acest obiectiv s-au pierdut.

Bibliografie:

- Székely Z., *Cetatea dacică de la Covasna*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XXIII, 2, 1972, p. 203.

Daneț, (comună), județul Dolj

1. Inel din sârmă de argint. Firul de metal prețios are secțiunea romboidală (2 milimetri). Treptat, spre capete sârma se subțiază ajungând la 1 mm. Unul din capetele firului este rulat pe corpul piesei prin 11 spire. Capetele sunt ușor petrecute unul peste celălalt.

Diametrul = 0,31 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Trei inele identice celui de mai sus.

Diametrele = 0,31 cm; 0,41 cm și 0,40 cm.

Greutățile nu sunt precizate.

Inelul de la nr. 1 s-a descoperit în săpătura arheologică efectuată în anul 1977, lângă o urnă funerară aparținătoare unei necropole de incinerare geto-dacice. Celelalte trei exemplare au apărut întâmplător în punctul denumit „Padină – La Fântâniță” situat la circa 1 km vest de localitate. Obiectivele de argint se păstrează la Muzeul Olteniei din Craiova.

Bibliografie:

- G. Popilian, *Necropola daco-romană de la Daneț*, „Thraco-dacica”, III, 1982, p. 49, fig. 1, M.3, nr. 2; p. 50, 58, fig. 5, nr. 9-11; p. 59, 65.

Dara (sat), comuna Pietroasele, județul Buzău

A. 1. Fibulă dintr-o singură bucată de argint lucrată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are ca decor două nodozități (noduri) discoidale. Arcul este aplatizat dar neornamentat. Resortul spiralic bilateral și acul sunt deteriorate încă din antichitate, însă nu sunt atașate de fibulă.

Nu sunt date alte detalii.

2. Inel (verigă) mare din bară de argint a cărei lățime maximă (la centrul piesei) se îngustează treptat spre extremitățile libere, tăiate drept. Ca decor se află la ambele capete câte trei incizii paralele (plasate în unghi drept față de axul longitudinal al piesei).

Nu sunt date alte detalii.

3. Inel din sârmă de argint. Are capetele petrecute și continuate cu câte un ochi, după care restul sârmei a fost rulată pe bară.

Nu sunt date alte detalii.

Descoperite în cursul săpăturilor arheologice efectuate în așezarea getică situată pe dealul „Gruiul Dării”, cercetări întreprinse în perioada 1973-1989. Nu se cunoaște locul precis al apariției acestor piese, nici data exactă a recuperării lor. Au fost depuse la Muzeul Județean Buzău.

Bibliografie:

- V. Dupoi, *Așezarea geto-dacică de la Dara, comuna Pietroasele, județul Buzău*, *Timpul istoriei. Memorie și patrimoniu*, București, 1980, p. 100 și pl. 16,17.

B. 4. Inel de formă neregulată, datorită deformării acestuia în pământ. Este din bandă de argint a cărei secțiune e rectangulară și se îngustează spre capete care sunt rotunde, petrecute în cruce și ornate prin incizie.

Diametrul = 2,4 x 2,6 cm.

Lățimea barei = 0,8 cm.

Greutatea nu este precizată.

5. Inel de tip similar celui de mai sus, fiind doar ceva mai mic și cu capetele mult mai petrecute.

Diametrul = 2,0 x 2,4 cm.

Greutatea nu este precizată.

6. Inel din sârmă de argint rotundă în secțiune, de formă ovală, cu capetele petrecute, prelungite, spiralate și bobinate pe corp.

Diametrul sârmei = 0,3 cm.

Diametrul inelului = 1,7 x 2,7 cm.

Greutatea nu este precizată.

Provin tot de la Dara, locul Gruiu Dării, fiind publicate în anul 2001 (nu avem certitudinea că sunt chiar diferite de cele de la nr. 1-3, grupul A).

Bibliografie:

- V. Dupoi, Val. Sârbu, *Incinta dacică fortificată de la Pietroasele – Gruiu Dării, județul Buzău* (în seria Monografiilor arheologice, I), Buzău, 2001, p. 39, E.4. (inelul nr. 4 la fig. 61/2; nr. 5 la fig. 61/3 și nr. 6 la fig. 61/4). Se face trimitere la: A. Rustoiu, *Metalurgia bronzului la daci (sec. I. î. Chr. - sec. I. d. Chr.)*, București, 1996, p. 105-110.

Dămieniști (comună), județul Bacău

1. Inel din sârmă subțire de argint, rotundă în secțiune, având grosimea de doi milimetri. capetele sunt petrecute unul peste celălalt, încrucișat, și apoi înfășurate pe bară prin câte șapte și opt spire.

Diametrul = 2,30 cm.

Greutatea nu este precizată.

S-a descoperit în cursul săpăturilor arheologice desfășurate în mai multe campanii de cercetări ce s-au eșalonat între anii 1983-1992 fără a se preciza din care campanie provine. Se păstrează în colecțiile Muzeului Județean de Istorie și Arheologie „Iulian Antonescu”, Bacău.

Bibliografie:

- I. Mitrea, *Dămieniști. Cronica cercetărilor arheologice 1983-1992*, București, 1997, p. 28, pl. XVII, nr. 9;
- L. Mărghitan, *Arta argintului geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XIV, 2001-2003, p. 30, nr. 2 (eronat Dămieniști).

Dărmănești (localitate suburbană), Piatra Neamț, județul Neamț

1. Verigă (inel) din sârmă de argint având capetele petrecute și înfășurate pe bară.

Nu se dau alte detalii.

Descoperită în cadrul unei așezări dacice de epocă romană situată pe terasa inferioară stângă a pârâului Cuiejd, anterior anului 1960. Nu se cunoaște data exactă a recuperării piesei și nici punctul exact în care s-a găsit. A fost depusă la Complexul Muzeal Județean Neamț.

Bibliografie:

- C. Matasă, I. Zamoșteanu, M. Zamoșteanu, *Săpăturile de la Piatra Neamț*, „Materiale și cercetări arheologice”, VII, 1961, p. 345, fig. 6, nr. 4;
- L. Mărghitan, *Arta argintului geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XIV, 2001-2003, p. 37, nr. 1.

Dealul Piscului (toponim), București

1. Colan (torques) din bară de argint. Grosimea maximă a barei se află la mijlocul lungimii desfășurate a acesteia și se subțiază treptat spre capetele libere, modelate în capete stilizate de șarpe. Ca decor, pe suprafața piesei s-au ștanțat șiruri de striuri care imită solzii pieii reptilei.

Nu se dau alte detalii.

Descoperire întâmplătoare efectuată cam în primii ani ai secolului al XX-lea. Bijuteria a fost achiziționată pentru colecție de către Dr. George Severeanu. A fost mai apoi transferată în colecția Muzeului de Istorie și artă al Municipiului București.

Bibliografie:

- Mioara Turcu, *Geto-dacii din Câmpia Munteniei*, București, 1979, p. 51, 153, pl. XXXIII, nr. 1.

Deleni (sat), comuna Băcaci, județul Mureș

Pereche de coliere (torques-uri) din bară de argint.

Nu sunt date alte detalii.

Descoperire întâmplătoare făcută în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, într-un punct neprecizat de lângă Deleni. Nu se cunoaște unde au fost depuse cele două piese de podoabă.

Bibliografie:

- I. H. Crișan, *Mormântul scitic de la Soroș-Sonde*, „Din activitatea Muzeului Raional Mediaș”, III, 1955-1956, p. 53;
- V. Lazăr, *Repertoriul Arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 72, b.

Derna de Sus (comună), județul Bihor

1. Brățară din bară de argint lucrată prin batere cu ciocanul Capetele îi sunt libere și modelate în protome de șarpe.

Nu sunt precizate alte detalii.

Descoperire întâmplătoare, efectuată la o dată neprecizată din intervalul anilor 1930-1935. Locul apariției piesei este Dealul Comorii, înălțime situată la mică distanță sud-estică de fosta fabrică de bitum. În anul 1941 brățara se afla în posesia preotului din orașul Marghita. Actualmente nu se mai știe despre acest obiect unde a ajuns între timp.

Bibliografie:

- C. Daicoviciu, *Neue mitteilungen aus Dazien*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 322;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 22;
- S. Dumitrașcu, E. Molnar, *Tezaurul de podoabe dacice de argint de la Săcălăsău Nou, jud. Bihor*, „Crisia”, V, 1975, p. 64, nr. 2, notele nr. 62-64;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor dacice de argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 290, nr. 27, nota nr. 42 („nu se știe unde sunt obiectele de argint dacice descoperite în această localitate”);
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent de Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 198, nr. 7 (Același material în l. română e publicat în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 205, nr. 7 („piesă nesigură”).

Dersca (comună), județul Botoșani

Brățară din bară octogonală în secțiune, din argint. Are grosimea maximă de 0,9 cm, în partea centrală, iar spre capete se subțiază treptat și se rotunjește, ajungând până la 0,3 cm. Porțiunea subțiată formează un ochi compus din 3 spirale, după care se înfășoară pe bară (7 spire). „Miez” din argint de calitate inferioară.

Diametrul = 9,20 cm.

Greutatea = 160,50 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1973. S-a găsit pe platoul „Marginea Văii”, deal ce domină Valea Bădrăgăneștilor. A fost depusă în colecția Muzeului Județean Botoșani.

Bibliografie:

- Șeiva Sanie, P. Șadurschi, *Tezaurul de la Dersca*, „Studii Istorice – Iași”, VI, 1976, p. 88;
- A. Păunescu, P. Șadurschi, V. Chirica, *Repertoriul arheologic al județului Botoșani*, București, 1976, p. 108, XVIII, 1;
- A. Rustoiu, *Podoabe dacice de argint cu miez din metal de calitate inferioară*, „Ephemeris Napocensis”, VI, 1966, p. 47.

Dezna (comună), județul Arad

1. Fibulă de argint.
2. Patru fragmente din fibulă de argint.
3. Lanț fragmentar din sârmă de argint.

Nu sunt precizate alte detalii.

Tezaur descoperit întâmplător în anul 1857. Obiectele s-au găsit în punctul numit „Sub Cetate”. Lotul de bijuterii a fost dus la Muzeul Național Maghiar din Budapesta. Se pare că s-au pierdut.

Bibliografie:

- Rómer, Fl., *Műrégészeti kalauz különös tekintettel Magyarországra*, Pesta, 1866, p. 123 („o fibulă de argint și monede”);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 68, nr. 37;
- S. Dumitrașcu, L. Mărghitan, *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României din sec. III î.e.n. - II e.n.*, „Sargetia”, VIII, 1971, p. 51, nr. 29;

- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 23 (face trimitere tot la sursa de mai sus, „Sargetia”, VIII, p. 51);
- N. Kiss, *Tezaure și obiecte de podoabă traco-dacice descoperite în județul Arad*, „Ziridava”, XII, 1980, p. 88 și 90;
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr. 2.

Divici (sat), comuna Pojejena, județul Caraș-Severin

1. Brățară fragmentată din bară de argint având secțiunea rotundă.
Dimensiunile nu sunt precizate.
2. Inele din sârmă de argint (fragmentate în 2 bucăți).
Dimensiunile nu sunt precizate.
3. Toartă din placă de argint tăiată oblic.
Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperite în cursul săpăturilor arheologice efectuate în perimetrul cetății dacice din localitate, în campaniile anilor 1992 și 1993. Se păstrează la Muzeul Județean Caraș-Severin (muzeul de Istorie al Banatului de Munte – Reșița).

Bibliografie:

- M. Gumă, A. Rustoiu, C. Săcărin, *Raport preliminar asupra cercetărilor arheologice efectuate în cetatea dacică de la Divici, între anii 1988-1994. Principalele rezultate*, „Cercetări arheologice în aria nord-tracică”, București, 1995, p. 410, p. 426, pl. XII, fig. 7 și 8;
- M. Gumă, S. A. Luca, C. Săcărin, *Principalele rezultate ale cercetărilor arheologice efectuate în cetatea dacică de la Divici între anii 1985-1987*, „Banatica”, IX, 1987, p. 215, 235, pl. XIX, nr. (toarta din placă).

Dârlos (comună), județul Sibiu

1. Brățară plurispiralică (fragmentată) din sârmă de argint. Capetele sunt aplatizate și ornamentate prin ștanțare cu un șir de palmete cordiforme, urmate de protome animaliere stilizate. Fragmentată în patru părți.
Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare din anul 1890, pe locul „Valea Popii”. Alte detalii nu se cunosc. În 1893 a fost inclusă în colecția Muzeului Național Maghiar din Budapesta, unde în 1975 cercetătorul timișorean Florin Medelet a mai aflat doar două fragmente, și anume capetele aplatizate.

Bibliografie:

- Téglás, J., *Darlaczi emlékérol*, „Archaeologiai Értésítő”, XIV, 1894, p. 164-166;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 65, nr. 7;
- Fettich, N., *Arcäologische Beiträge zur Geschichte der Sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, pl. XXXII, nr. 10;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 24;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 282-285;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 198, nr. 8. Același articol în l. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 205, nr. 8;
- S.A. Luca, Z.K. Pinter, A. Georgescu, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, Sibiu, 2003, p. 95, nr. 70, punctul 2 (torques spiralat?).

Drăgești (comună), județul Bihor

1. Fibulă dintr-o singură bucată de argint, lucrată prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Este ornamentată cu nodozități (noduri) discoidale, în număr de șapte (patru mari, între care se află trei nodozități cu diametru mic). Arcul e lățit, la extremitatea de lângă resortul spiralic, în formă de halebardă. O nervură mediană se interpune între ultima nodozitate și resortul bilateral compus din 23 spire. Perimetrul părții aplatizate a arcului poartă un șir de liniuțe subțiri, ușor curbate, dispuse în zig-zag. Coarda resortului spiralic este ruptă. Acul are o grosime remarcabilă de 0,40 cm.

Lungimea = 12,00 cm.

Lățimea = 6,30 cm.

Greutatea = 85,20 gr.

2. Fibulă de același tip cu aceea de la nr. 1, dar cu mici diferențe de detaliu. Există doar o singură nodozitate mică așezată între nodozitățile mari nr. 3 și nr. 4. Resortul spiralic bilateral, coarda acestuia și acul sunt în stare bună de conservare.

Lungimea = 9,00 cm.

Lățimea = 4,20 cm.

Greutatea = 68,50 gr.

3. Brățară din două fire de argint având secțiunea pătrată, răsucite longitudinal. Anterior răsucirii pe fiecare față s-a incizat central o adâncitură

longitudinală. Din profil bara avea aproximativ aspectul unui „X”. Lasă impresia că ar fi răsucite 4 sârme. Extremitățile se termină prin câte un ochi oval ușor aplatizat. Zona circulară lățită poartă câte două rânduri de puncte imprimate cu un dorn foarte ascuțit.

Diametrul = 6,60 cm.

Grosimea barei = 2,70 cm.

Greutatea = 24,10 gr.

4. Patru fragmente dintr-o brățară confecționată din foaie de argint. Ca decor are trei incizii longitudinale (una centrală și celelalte de-a lungul marginilor) între care se mai află două șiruri de cerculețe cu punct central, elemente unite prin liniuțe. Piesa era întreagă în momentul descoperirii dar a fost deteriorată de către persoanele care au găsit tezaurul.

Lungimea desfășurată = 5,50 cm.

Lățimea = 2,10 cm.

Grosimea foii = 0,10 cm.

Greutatea fragmentelor = 8,70 gr.

5. Lanț fragmentar din sârmă de argint. Se compune din inelușe pliate (în forma cifrei 8) în lanț. Se păstrează 12 zale din sârmă subțire de argint (0,20 cm).

Lungimea = 52,00 cm.

Greutatea = 24,60 cm.

Tezaur descoperit întâmplător în vara anului 1977. În urma unei ploii torențiale a fost adus la suprafață. S-a găsit în zona centrală a comunei, de către trei copii. Din neștiință ei au deteriorat o parte din obiecte. Se păstrează la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea.

Bibliografie:

- N. Chidioșan, Al. Sășianu, N. Beladan, *Tezaurul dacic de la Drăgești*, „Crisia”, VIII, 1978, p. 27-30, 46, pl. I, fig. 1A,B și C, fig. 2A și B, 47, pl. II, fig. 1A și B2, B3, fig. 4A, 4A1 și B;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 32, 34, 36, 40 și pl. III, nr. 1.

Dumbrava (sat), comuna Ciurea, județul Iași

1. Fibulă argintată din bronz. Arcul simplu, puternic curbat este „urmat” de un resort spiralic bilateral (16 spire).

Lungimea = 4,70 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperită în cursul cercetării arheologice a așezării daco-getice de pe colina „La Căprărie”. Săpăturile s-au desfășurat în perioada 1969-1972. Nu se cunoaște precis în care punct a fost aflată această fibulă. Se păstrează la Institutul de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”.

Bibliografie:

- S. Sanie, Șeiva Sanie, *Cercetările arheologice de la Dumbrava (comuna Ciurea, județul Iași)*, „Cercetări Istorice” – Iași, IV, 1973, p. 80, fig. 16 nr. 4;
- L. Mărghitan, *Arta argintului geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XIV, 2001-2003, p. 36, nr. 2.

Dupuș (sat), comuna Ațel, județul Sibiu

I. Brățară plurispiralică confecționată din sârmă de argint. Se compune din șase spirale. Ambele capete sunt pe o porțiune aplatizate și ornate în acele zone ușor lățite cu câte șapte palmete cordiforme. După acest decor urmează câte o protomă animalieră foarte stilizată. Bijuteria este păstrată integral.

Greutatea = 593,50 gr.

Diametrul nu este precizat.

Descoperire întâmplătoare. Nu există detalii în privința datei și locul apariției obiectului. Se cunoaște doar că în anul 1911 brățara respectivă a fost inclusă în colecția Muzeului Național Maghiar.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I. Cluj, 1942, p. 282, nr. 46;
- Fettich, N., *Arcäologische Beitrage zur Geschichte de sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, pl. XXXI, nr. 2 și XXXII, nr. 4;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 25;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice de argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 285, nr. 7;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 198, nr. 9. Același material în l. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 205, nr. 9;
- S.A. Luca, Z.K. Pinter, A. Georgescu, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, Sibiu, 2003, p. 101, d.

Făget (sat), *comuna Valea Lungă, județul Alba*

1. Colan (torques) confecționat din bară de argint a cărei secțiune este dreptunghiulară. A fost răsucită bara în jurul axului longitudinal.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Bijuteria se afla în cursul deceniului al IV-lea din secolul al XX-lea în colecția particulară a lui Ioan Bianu din București. Reputatul filolog, membru al Academiei Române, era originar din Făget, dar nu există certitudinea că respectivul colan s-ar fi descoperit acolo. Oricum, el își are locul de descoperire în județul Alba. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 207, nr. 13;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 26 (cu trimitere la sursa informațională de mai sus);
- A. Rustoiu, *Colanele de argint geto-dacice*, „Acta Musei Napocensis”, XXIV-XXV, 1987-1988 („un colan”).

Fântânele (sat), *comuna Radovan, județul Dolj*

1. Cingătoare fragmentară (2 bucăți) realizată din inele de sârmă de argint și plăcuțe dreptunghiulare din foaie de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare. la o dată rămasă necunoscută dintre anii 1928-1931. Se păstrează la Muzeul Olteniei.

Bibliografie:

- D. Berciu, *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1939, p. 219, fig. 255, 1-2;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 199;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, între nr. 26 și 27. Kurt Horedt menționează că în grupul tezaurelor daco-getice de argint nu există centuri compuse din verigi și plăci de tablă. Presumpția este infirmată: vezi repertoriul nostru, nr. 171.

Fundeni (sat), *comuna suburbană Dobroiești, municipiul București*

1. Fibulă mică din argint.

Dimensiunile și forma nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare din anul 1955. se afla în cadrul unui tezaur de monede romane republicane. A fost depusă la cabinetul Numismatic al Academiei Române din București.

Bibliografie:

- B. Mitrea, *Legături comerciale ale geto-dacilor din Muntenia cu Republica Romană*, „Studii și cercetări numismatice”, II, 1958, p. 162, nr. 17 și nota nr. 2.

Ghelița (comună), *județul Covasna*

1. Brățară plurispiralică din sârmă de argint. Se compune din cinci spire. Porțiunile aplatizate de lângă capetele piesei sunt ornamentate cu câte șapte palmete de aspect cvasihexagonal, iar interiorul acestora e motivul decorativ „Brăduț”. Palmetele au fost ștanțate.

2. Trei fibule identice realizate dintr-o singură bucată de argint (fiecare în parte), având arcul simplu și resort spiralic bilateral.

3. Cinci fragmente dintr-un lanț-colier compus din verigi din sârmă de argint în așa fel combinate încât formează un „cordon” cu secțiunea pătrată.

La nici una din piese nu sunt precizate dimensiunile.

Provin dintr-o descoperire întâmplătoare din anul 1894. fără detalii în privința locului apariției acestor bijuterii. Au fost duse la Muzeul Național Maghiar din Budapesta.

Bibliografie:

- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 559, nota nr. 4 („câteva bucăți dintr-un tezaur dacic de argint”);
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces*, „Dacia”. VII-VIII, 1937-1940, p. 199;

- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 96, nr. 21;
- Fettich, N., *Arcäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 156-157, pl. XXVIII, XXIX, nr. 2, XXX, nr. 1;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 10, fig. 73, nr. 13;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 27;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 285, nr. 8;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 198, nr. 10. Același material în l. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 205, nr. 10;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 34, 36, 51, pl. XIV.

Gherla, județul Cluj

1. Colan din bară cu secțiune pătratică din argint. Este răsucit longitudinal. Grosimea nu e uniformă, ci piesa se subțiază treptat de la mijloc spre cele două capete care sunt modelate în protome de păsări de apă (rațe?). Piesa (torques-ul) este bine conservată.

Diametrul = 13,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Brățară din bară de argint. Este rotundă și are grosimea maximă în partea centrală a lungimii piesei, după care se subțiază treptat spre capete. Extremitățile sunt petrecute una peste cealaltă (circa 1/3 din perimetrul cercului). Fiecare din capete, după ce formează câte un ochi (spirală exterioară), se răsucește pe bară prin câte trei spire.

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Fragmente din mai multe fibule (nu se precizează de ce tip erau fibulele și nici câte fragmente erau).

Dimensiunile nu sunt precizate.

4. Inele (fără precizarea numărului acestora).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Au fost descoperite întâmplător, la diverse intervale de timp de pe toată durata secolului al XIX-lea. Locurile în care au apărut aceste bijuterii nu mai

sunt cunoscute. Au fost trimise, pe măsura apariției acestora, la muzeul din Cluj, actualmente Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 193, fig. 13, nr. 5. Este consemnat la p. 194, nr. 1 colanul torsadat, p. 199;
- Idem, *Tezaure de argint dacice*, I, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 29, fig. 37 (colanul);
- Idem, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 5, fig. 58 (brățara);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 27;
- I.H. Crișan și colab., *Repertoriul arheologic al județului Cluj*, Cluj Napoca, 1992, p. 57-58 (cu o foarte bogată informație bibliografică).

Gliganu de Jos (sat), comuna Rociu, județul Argeș

1. Brățară plurispiralică (fragmentată) din sârmă de argint. Spre capete este aplatizată, iar în acel spațiu au fost realizate prin ștanțare palmete. Extremitățile sunt modelate în protome de șarpe.

2. Fragment dintr-o brățară plurispiralică, din sârmă de argint.

3. Brățară confecționată din patru fire de sârmă de argint, răsucite longitudinal. Unul din capete lipsește. Extremitatea păstrată a fost modelată în forma unui con. Este fragmentată în șase părți.

4-6. Trei cercei din sârmă de argint. O extremitate este îngroșată, iar cealaltă ascuțită.

7. Inel din sârmă de argint având capetele petrecute unul peste altul și înfășurate peste bară. Este numit de către arheologii care au publicat tezaurul, „cercel de tâmplă”.

8. Arc rombic al unei fibule de argint. Suprafața expusă privirii este împodobită cu un șir de cercelețe realizate prin incizie.

9. Fir de sârmă fațetată de argint, tras în spirale mici și dese, piesă denumită saltaleone.

La nici o piesă nu sunt precizate dimensiunile.

Tezaur descoperit întâmplător pe înălțimea Măgura, situată la circa 800 metri sud-vest de localitatea Gliganu de Jos, apărut în anul 1964. Se păstrează în colecția Muzeului Județean Argeș din Pitești.

Bibliografie:

- V. Teodorescu, I. Rizea, V. Dupoi, *Un tezaur de podoabe dacice și monede romane republicane descoperit în Muntenia (Tezaurul de Rociu)*, „Studii și comunicări – Pitești, II, 1969, p. 101-108 (cu ilustrația respectivă);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 53;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 286-287. nr. 14 și 15;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, XII. 1, 1993, p. 199, nr. 17. Același material în l. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206. nr. 17.

Gornești (comună), județul Mureș

1. Cercel din sârmă de argint. Un capăt este îngroșat și terminat cu un buton, iar celălalt este subțiat și ascuțit.

Nu se dau alte detalii.

Descoperire întâmplătoare, aproximativ în jurul anului 1940 pe dealul „Marta”. Se păstrează în colecția Muzeului Județean Mureș.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*. I. Cluj, 1942, p. 97, nr. 29;
- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 138, D4.

Grădiștea (comună), județul Brăila

1. Pandantiv lanceolat (în formă de lance) realizat din foaie de argint. La extremitatea cea mai lată există un orificiu circular. Partea „ascuțită” lipsește.

Nu sunt precizate alte detalii.

Obiect descoperit în cadrul cercetărilor arheologice efectuate în anul 1986. Se păstrează la Muzeul de Istorie a Brăilei.

Bibliografie:

- V. Sârbu, F. Anastasiu, *Cercetările arheologice din „Dava” de la Grădiștea (jud. Brăila) – Campania 1986*, „Istros”, V, 1987, p. 173, fig.

Gura Văii (sat), comuna Pleșcuța, județul Arad

1. Pereche de inele din sârmă de argint. Au capetele înfășurate pe bară și de fiecare sunt atașați câte trei pandantive în formă de cuie.

2. Fragment dintr-un lanț compus din zale realizate din sârmă fină de argint.

3. Fragment dintr-un colan de argint (din bară).

Nu sunt date alte detalii.

Descoperire întâmplătoare, din loc rămas neidentificat. efectuată în anul 1850. Se pare că tezaurul era inițial mai cuprinzător, dar numai exemplarele de mai sus au fost trimise la Muzeul Național Maghiar.

Bibliografie:

- C. Goos, *Chronik der archäologische Funde Siebenburgens*, „Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde” (Sibiu). XIII, 1876, p. 223 și 509;
- Römer, F., *A Nagyváradi ezüstlelet (második közlemények)*, „Archaeologiai Értesítő”, VI, 1, 1886, p. 388;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 21, nr. 313 („cercei de argint”);
- C. Moisil, *Monede și tezaure monetare din România Mare – Vechiul teritoriu geto-dac*, „Buletinul Societății Numismatice Române”, XVIII, 47, 1923, p. 90, nr. 101;
- Idem, *Comori arheologice din România Mare. (7) Tezaure de obiecte dacice de argint*, „Cronica numismatică și arheologică”. anul IV, nr. 9-10 (45-46), 1924, p. 69 („inel de argint cu câteva ace înșirate și un lăntișor simplu de argint”);
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 536 și 559 („un lanț și inele de argint de care atârână ținte decorative”);
- D. Popescu, *Objets du parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 199;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 307, nr. 90 („obiecte dintr-un tezaur mai mare”);
- S. Dumitrașcu, L. Mărghitan, *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României din sec. III î.e.n. - II e.n.*, „Sargetia”, VIII, 1971, p. 51, nr. 30;

- L. Mărghitan, *Considerații cu privire la tezaurele dacice de argint din vestul și nord-vestul României*, Centenar muzeal orădean, Oradea, 1972, p. 192;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 28;
- N. Kiss, *Tezaure și obiecte de podoabă traco-dacice descoperite în județul Arad*, „Ziridava”, XII, 1980, p. 86 și 90;
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, note nr. 164, nr. 3.

Hărman (comună), *județul Brașov*

1. Cercel din sârmă răsucită în jurul axului longitudinal, din argint.
Nu sunt date alte detalii.

Descoperit în cadrul așezării dacice care a fost parțial cercetată arheologic între anii 1965-1970. Se păstrează la Muzeul Județean Brașov.

Bibliografie:

- Alexandrina Alexandrescu, *Așezarea dacică de la Hărman*. „Cumidava”, VIII, 1974-1975, p. 10 (fără imaginea obiectului).

Herăstrău (cartier), *București*

1. Fibulă - faleră (phaleră) din foaie de argint. Este ornamentată cu un bust uman realizat în tehnica „au repousse”. Un chenar perlat înconjoară imaginea. Are urme de aurire.

Diametrul maxim = 9,30 cm.

Diametrul minim = 8,40 cm.

Grosimea foi = 0,10 cm.

Greutatea = 20,15 gr.

2. Pereche a piesei de mai sus (nr. 1). Lipsește din disc circa o treime, însă imaginea antropomorfă este păstrată în proporție de 95%. Are urme de aurire.

Diametrul maxim = 9,30 cm.

Diametrul minim = 8,40 cm.

Grosimea foi = 0,10 cm.

Greutatea = 11,60 gr.

3. Brățară din sârmă de argint. Are extremitățile pierdute încă din antichitate.

Diametrul = 9,10 cm.

Lungimea desfășurată = 23,60 cm.

Grosimea sârmei = 0,40 cm.

Greutatea = 18,13 gr.

4. Pereche a piesei de mai sus (nr. 3). Are capetele lipsă.

Diametrul = 7,90 cm.

Lungimea desfășurată = 21,50 cm.

Grosimea = 0,40 cm.

Greutatea = 13,77 gr.

5. Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint. Nu are decât unul din capete. Acesta e modelat în protomă de șarpe. Bijuteria se compune din cinci spire.

Diametrul = 13,50 cm.

Lungimea desfășurată = 178,00 cm.

Grosimea sârmei = 0,70 cm.

Greutatea = 247,00 gr.

6. Trei spire ale unei brățări plurispiralice din sârmă groasă de argint. Extremitatea păstrată este modelată în cap de șarpe.

Diametrul = 8,00 cm.

Lungimea desfășurată = 49,00 cm.

Grosimea sârmei = 0,65 cm.

Greutatea = 20,58 gr.

7. Argint brut în forma de sârmă cu secțiunea rotundă pe o porțiune și pătrată pe o alta.

Lungimea desfășurată = 36,00 cm.

Greutatea = 37,41 gr.

8. Recipient de aspect tronconic, al cărui fund este emisferic (nu poate sta vertical). A fost realizat prin baterea cu ciocanul a unui miez de argint. Suprafața exterioară este lisă. Două șanțuri paralele se află sub buză, în interior. Între cele două incizii concentrice se disting urme de poleire cu aur.

Înălțimea = 10,00 cm.

Diametrul gurii = 17,60 cm.

Grosimea maximă a peretelui = 0,40 cm.

Greutatea 467,00 gr.

9. Lanț din zale de sârmă de argint, pliate și legate una de alta. este rupt în două fragmente inegale ca lungime.

Lungimea totală = 17,00 cm.

Greutatea = 0,22 gr.

10. Cinci plăcuțe din foaie de argint, îndoite cu „bordură” provenite de la o bijuterie deteriorată, dificil de identificat.

Lungimea totală = 14,00 cm.

Greutatea totală = 7,00 gr.

Tezaur descoperit întâmplător în data de 13 martie 1939 în cariera de nisip situată pe malul nordic al lacului Herăstrău din nord-vestul Bucureștiului. A fost recuperat de la cei care l-au aflat, în luna iunie a aceluiași an, fiind depus în colecția Muzeului Național de Antichități (devenit Institutul de Arheologie al Academiei R.S. România „Vasile Pârvan”). Actualmente se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României din București.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets du parure géto/daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 199 (la aceea dată îl prezintă ca „tezaur inedit”);
- D. Rosetti, *Notița biografică nr. 27*, „Revista Istorică Română”, XI-XII, 1941-1942, p. 40-41;
- D. Popescu, *Nouveau tresors géto-daces en argent*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 35-51;
- Idem, *Idem archaeologica*, Fasc. 5, R. 22 a-d, București, 1968;
- Idem, *Tezaure de argint dacice*, I, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 27 (cu ilustrația respectivă);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S.. XVII, 1973, p. 163, nr. 10 și 29;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 33, pl. V-IX;
- Lucia Țeposu Marinescu, *Considerații asupra artei geto-dacice*, „Sargetica”, XX, 1986-1987, p. 99, 101, fig. 2;
- ***, Goldhelm, *Schwert un Silberschatze (Catalog expozițional)*, Frankfurt am Main, 1994, p. 178, 60, nr. 1-6;
- ***, *I Dacii (Catalog expozițional)*, Milano, 1997, p. 341, nr. 786, p. 342, nr. 787 și 789, p. 334, nr. 802;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Anelele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 35, 36, 50, pl. XIII, nr. 1;
- L. Mărghitan, *Antropomorfism în arta Daciei preromane*, I, „Ziridava”, XXI, 1998, p. 24, 37, fig. 10, p. 25-27, 38, fig. 14 și 15;
- Idem, *Chipul uman în arta traco-geto-dacică*, Thraco-Dacica, XX, nr. 1-2, 1999, p. 247.

Hetiur (sat), aparține de Sighișoara, județul Mureș

1. Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint. La ambele capete există câte o porțiune aplatizată pe care au fost realizate cu ștanța șapte palmete,

după care urmează câte o protomă animalieră. Nu se poate ști dacă este vorba de capete de șarpe deoarece gravura a fost executată cu neîndemânare. Are cinci spire.

Diametrul = 12,50 cm.

Greutatea = 352,00 gr.

2. Brățară monospiralică din fir de argint a cărui grosime este constantă (0,28 cm). Capetele sunt petrecute unul peste celălalt și apoi rulate pe corpul obiectului (două și trei spire).

Diametrul = 5,20 cm.

Greutatea = 10,70 gr.

3. Fibulă în formă de lingură din foaie de argint. Este ornamentată cu profilaturi ce urmează în paralel lungimea piesei. Portagrafa a rămas întregă și are ca decor un traforaj „în scăriță”. Lipsesc resortul spiralic și acul de fixare.

Lungimea = 8,20 cm.

Greutatea = 14,90 gr.

4. Pereche a fibulei de tip lingură de mai sus (nr. 3). Portagrafa îi este deteriorată, dar se poate constata că avea traforat un decor „în scăriță”. Lipsesc resortul spiralic și acul.

Lungimea = 8,70 cm.

Greutatea nu este precizată.

5. Colan compus din patru fire de sârmă de argint ale căror capete sunt unite (prin ciocănire la cald). A fost răsucit în jurul axului longitudinal. Închiderea se face prin extremitățile îndoite în cârlige simple. În partea centrală colierul are grosimea maximă, după care se subțiază treptat.

Diametrul = 13,20 cm.

Grosimea maximă = 0,50 cm.

Greutatea = 43,58 gr (înainte de curățire).

Tezaur descoperit întâmplător, în luna mai 1859, în apropiere de o fabrică de butoaie (care exista la aceea dată) situată pe strada principală a satului. În acel an a intrat în colecția imperială de antichități din Viena brățara plurispiralică. peste șase ani, în 1865, au ajuns în aceeași colecție vieneză și bijuteriile de la nr. 2-5 (brățara simplă, cele două fibule „lingură” și colanul). Nu se cunosc motivele pentru care nu a fost trimis de îndată după descoperire întregul tezaur la Viena. Nu se exclude nici eventualitatea a două descoperiri în același perimetru, dar distanțate în timp una de alta.

Bibliografie:

➤ F. Kenner, *Beiträge zu einer Chronik de Archäologischen Funde in der*

Österreichischer Monarchie (1859-1861), „Archiv für Kunde österreichischer Gesicht-Quellen”, XXIX, 1863, p. 320, fig. 59 (Marienburg, Kreis Hermanstadt, bezirk Schässburg”);

- E. Saken, F. Kenner, *Die Sammlungen des K.K. Müntz - und Antiken - Cabinettes in Wien*, Viena, 1866, p. 343-345;
- I. Marțian, *repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 18, nr. 255 („brățară din sârmă”);
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 544, 545, fig. 383;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 199 („brățară spiralată cu extremitățile în forma capului de șarpe”. Se face trimitere la E. Saken, F. Kenner, *op. cit.*, dar la pagina 334);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 105, nr. 31;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 26 („Făget, Feldioara, Fântânel[e]” face trimiterea la „nr. 29. Hetiur. jud. Mureș”);
- F. Medeleț, *Brățările spiralice dacice de argint (O schiță tipologică)*, In Memoriam Constantini Daicoviciu, Cluj, 1974, p. 234 nota nr. 30 („despre brățara plurispiralică inventarul Muzeului de Istoria Artei din Viena precizează că s-a descoperit la Feldioara, denumirea localității fiind Marienburg. Dar Fr. Romer, *A Nagyváradí ezüstlelet*, „Archaeologiai Értesítő, S.N., VI, 1866, p. 388 și fig. la 390, a catalogat această bijuterie ca fiind descoperită la Hetiur. În acest fel s-au repertorizat 2 localități ca puncte de descoperire a unui singur obiect”);
- Idem, *Tipologia brățărilor spiralice dacice de argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II (Caransebeș), 1977, p. 285, nr. 9 (rectifică eroarea care persista de peste un secol, plasând corect descoperirea brățării plurispiralice la Hetiur);
- R. Florescu, *Tezaur transilvane*, București, 1979, p. 21-22, nr. 28, fig. 9,11;
- F. Medeleț, *Au sujet d'une grande spirale en argent de Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 198, nr. 11. Același material în l. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 205, nr. 11;
- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 237, LXXVII. 4, b și c.

Huși, județul Vaslui

1. Recipient din foaie de argint.

Nu deținem alte detalii.

Descoperire întâmplătoare din data de 18 mai, anul 1866. deoarece în vas erau depuse monede romene republicane (denari), săteanul a distrus vasul ce s-a găsit „în ruptura unui drum dintre viile ce înconjoară orașul”, reținând doar piesele numismatice.

Bibliografie:

- Constanța Știrbu, *Documente inedite din sec. al XIX-lea privind descoperiri monetare*, „Cercetări Numismatice”, III, 1980, p. 150.

Iași, județul Iași

1. Fibulă confecționată prin batere cu ciocanul a unei bucăți de argint. Arcul nu este ornamentat. Resortul spiralic bilateral (compus din 14 spire) are coarda rulată pe capătul arcului. Piciorul este realizat prin aplatizarea extremității arcului.

Lungimea = 4,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare, de pe la finele secolului al XIX-lea, într-un punct neprecizat din imediata vecinătate a orașului Iași de pe atunci. A fost achiziționată de către colecționarul George Severeanu din București.

Bibliografie:

- G. Severeanu, *Fibules appartenent aux collections du Musée de Bucarest et du Dr. Severeanu*, „Bucureștii. Revista muzeului pinacotecei Municipiului București”, II, 1935, p. 199, nr. 23. fig. 36.

Inuri (sat), comuna Vințul de Jos, județul Alba

1. Colan (torques) realizat din patru bare de argint înmănunchiate și răsucite împreună în jurul axului longitudinal. Are grosimea maximă în secțiune la mijlocul distanței dintre extremități. Capetele sunt în forma unor cârlige simple.

Diametrul = 8,76 cm.

Grosimea maximă în secțiune = 0,70 cm.

Greutatea = 58,00 gr.

2. Lanț de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

S-au descoperit în puncte neprecizate de pe teritoriul satului, la date rămase necunoscute. Lanțul s-a pierdut în decursul timpului. Doar colanul se păstrează în colecția Muzeului de Istorie al orașului Aiud.

Bibliografie:

- Téglás, G. *A történelemelőtti Dáciáról*, „Archaeologiai Értesítő”, XII, 1892, p. 410 (precizează că „a ieșit la iveală un lanț de argint”. Obiectul a intrat în colecția muzeului aiudean în anul 1882, fiind donat de către locuitorul Zych Gábor, dar nu el a găsit și colanul);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertoriuma*, I, Cluj, 1942, p. 47, nr. 177 („brățară de argint răsucită”, așa cum era numită piesa nr. 1, de mai sus, în inventarul publicat în „Anuarul Colegiului G. Bethlen”, anii 1882/1883);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 30;
- Matilda Takacs, *Torquesul de la Inuri (județul Alba)*, „Apulum”, XX, 1982, p. 93-97, fig. 1-3;
- V. Dupoi, *Lanțurile-coliere de argint dacice*, „Anelele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 34.

Izvoru Frumos (sat), comuna Burila Mare, județul Mehedinți

1. Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint. Are cinci spire și jumătate. Extremitățile sunt aplatizate și bogat ornamentate. Succesiunea decorului este următoarea: un șir de șapte palmete ștanțate; un dreptunghi în a cărei parte mediană sunt incizate cinci cerculețe egale (diametrul = 0,20 cm) situate la distanțe inegale unele de altele. Șirul de cerculețe e încadrat de două rânduri de liniuțe oblice, incizate, dispuse în formă de săgeată. Marginile lungi ale părții aplatizate poartă, tot incizat, motivul decorativ „brăduț”. În porțiune finală a extremităților brățării sunt redată stilizat capete de lup.

Este interesant și decorul palmetelor, acesta constând într-o excrescență triunghiulară la „codița” frunzei, în al cărei spațiu este incizat un mic cerc. Din acest penducul triunghiular pornește spre vârful palmei o nervură mediană flancată de două cerculețe incizate. De ambele părți ale nervurii se găsesc patru perechi de „coaste” executate cu o daltă al cărei lamă era curbată.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă din foaie de argint al cărei arc are un aspect romboidal schițat. Interiorul „rombului” are următoarele combinații ornamentale incizate: opt

cerculețe așezate în șir fac legătura dintre unghiurile „mari”. Linia cerculețelor e încadrată de un decor „brăduț”.

Între unghiurile ascuțite se află o fâșie cu motivul ornamental „brăduț”. „Săgețile” ramurilor de brad din porțiunea de către resortul spiralic sunt orientate către acest element al fibulei, pe când în cealaltă parte orientarea este inversă (spre piciorul fibulei). Resortul spiralic bilateral este compus din 12 spire care se continuă cu acul de fixare.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată de un grănicer în anul 1987. Obiectele au apărut prin prăbușirea unei părți a țărâmului Dunării. Brățara nu era întregă ci fragmentată în șapte segmente, ea fiind restaurată ulterior. Este posibil să fi fost în acel loc și alte bijuterii care fie că nu le-a găsit soldatul respectiv, fie că nu le-a predat. Cu toate insistențele cercetătorilor grănicerul nu a indicat locul aflării pieselor de argint și a celor 13 denari (care încep cu piese emise în 151 a.Chr. și se încheie cu exemplare din 81 a.Chr.), astfel încât nu s-au efectuat săpături arheologice de salvare.

Tezaurul se păstrează la Muzeul Regiunii „Porților de Fier”, Drobeta Turnu Severin – Mehedinți.

Bibliografie:

- M. Davidescu, *Tezaurul dacic de la Izvorul Frumos denumire oficială Izvoru Frumos, n.n. , comuna Burila Mare, județul Mehedinți*. „Symposia Thracologica”, VI, Piatra Neamț, 1988, p. 112-113 (în loc de brățară consemnează șapte fragmente de sârmă cu secțiune rotundă):
- I. Stângă, *Decouvertes archéologiques inédites appartenent à L'époque Lâtène dans le département de Mehedinți*. „Symposia Thracologica”, IX, 1992, p. 153-154, fig. 2 (nu erau inedite, vezi citarea de mai sus):
- P. Gherge, *Așezări și cetăți geto-dacice din Oltenia*. Craiova, 1997, p. 54 (reia datele de la Mișu Davidescu care consemnase „șapte bucăți de sârmă provenite dintr-o brățară”):
- Idem, *Repertoriul descoperirilor și informațiilor arheologice pentru epoca geto-dacică din județul Mehedinți*. „Drobeta”, IX, 1999, p. 65, nr. 27.

Întorsura (sat), comuna Radovan, județul Dolj

1. Fibulă din o singură bucată de argint realizată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Pe arc se află patru nodozități (noduri) discoidale. Resortul spiralic bilateral are nu mai puțin de 23 spire.

Lungimea = 10.60 cm.

Lățimea = 8.00 cm.

Descoperire întâmplătoare, în punct rămas neprecizat. Nu se cunoaște nici anul apariției piesei respective. La începutul secolului al XX-lea se afla deja în colecția particulară a craioveanului Negrescu. Acesta i-a oferit fibula lui C.S. Nicolăescu-Ploșor – pe atunci director la Muzeul Olteniei –, care la rândul său a transferat fibula în colecția Muzeului Național de Antichități din București (actualmente Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”).

Bibliografie:

- D. Berciu. *Arheologia preistorică a Olteniei*, Craiova, 1939, p. 218, fig. 255, nr. 3 și 5;
- D. Popescu, *Objets de parure gëto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 199;
- Idem. *Nouveaux trésors gëto-daces en argent*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 55, fig. 11 și p. 56, fig. 12;
- K. Horedt. *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 31.

Kovin (comună, la Est de râul Tisa). Actualmente în regiunea Voivodina din Republica Serbia

1. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul e aplatizat și modelat în forma unui triunghi isoscel. Piciorul prelungit poartă două nodozități (noduri) de aspectul unor sfere aplatizate, încadrate de câte două inele, este pliat peste arc și prins de acesta din urmă prin intermediul a două gheare pornite din o nervură semilunară. Resortul spiralic bilateral se compune din 34 spire (19 în partea stângă și 25 în partea dreaptă). Coarda resortului spiralic este dreaptă. Acul este gros și uniform în secțiune (0.20 cm) pe toată lungimea sa.

Lungimea = 11.60 cm.

Lățimea = 12.30 cm.

2. Brățară plurispiralică din bară masivă de bronz argintat cu material de calitate inferioară (încât s-a emis și părerea că ar fi fost acoperit cu un strat de cositor). Se compune din 7 spirale lipite (adosate) care formează un oval

nu prea pronunțat. Câte două spire de la ambele extremități poartă ca decor liniuțe curbate așezate oblic, după care urmează o pereche de protome animaliere foarte stilizate.

Diametrul mare = 7,30 cm.

Înălțimea = 4,30 cm.

Secțiunea barei = 0,60 cm.

3. Perechea brățării de la nr. 2. Este din bronz acoperit cu argint de slabă calitate. Firul de bronz are secțiunea rombică, doar în zona ultimelor două spirale e de secțiune rotundă. Porțiunea circulară e decorată cu liniuțe în zig-zag cuprinse între două linii paralele care se disting pe tot corpul brățării.

Diametrul = 6,80 cm.

Înălțimea = 3,70 cm.

Secțiunea barei = 0,40 cm.

4. Pandantiv piriform din foiță de argint. În partea superioară (cea mai îngustă) este atașat un inel și o verigă mică, tot din argint.

Diametrul = 1,40 cm.

Înălțimea = 2,90 cm.

5. Geoid (sferă turtită) din foiță de argint, perforat la „poli”.

Diametrul = 2,20 cm.

6. Cilindru (tub) din foaie de argint de care sunt atașate trei inele (tot din argint), două la extremități și unul la mijlocul lungimii obiectului.

Înălțimea = 2,40 cm.

7. Tub mic din foaie de argint.

Înălțimea = 0,90 cm.

8. Pandantiv tronconic din foiță de argint.

Înălțimea = 5,00 cm.

9. Inel din foaie de argint, decorat cu filigran.

Diametrul = 2,00 cm.

10. Placă pliată de argint tăiată în formă de paralelogram, de care sunt atașate o lingură miniaturală și un cuțit la aceeași scară minusculă. Se presupune că acestea făceau parte dintr-o piesă decorativă ce nu poate fi definită tipologic.

Lungimea = 9,80 cm.

Lățimea = 2,50 cm.

Lungimea pandantivelor = 5,90 cm și 5,50 cm.

Tezaur descoperit întâmplător în anul 1956 pe cuprinsul unei cariere de lut, materie primă necesară unei fabrici de țigle. Obiectele erau depuse într-un vas de

lut ce fusese spart și aruncat de către lucrători. Aceștia nu au predat muzeului din Vrsac o fibulă, 12 pandantivi și opt tuburi (toate din argint). Deși nu s-a descoperit pe teritoriul României, acest tezaur provine din spațiul Banatului de Vest, care în antichitate aparținuse de regatul dacic din perioada Burebista – Decebal.

La nici unul din obiecte nu este precizată greutatea.

Bibliografie:

- R. Rașajski, *Dučka srebrna ostava iz Kovina*, „Rad Vojvodinskih Muzeia”, X, 1961, p. 7-24. Ilustrația la p. 11, pl. I, nr. 1-8 și p. 12, pl. II, nr. 1-6;
- ***, *Illiri și daci* (catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 191-199, pozițiile D 265 - D 274 (prezentate de Rajko Rașajski), pl. XXXVIII, nr. 265-267;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, fără număr, inclus între numerele 31 și 32. Kurt Horedt considera că tezaurul nu este dacic („Gehört nicht zu den dakischen Silberschätzen”);
- I. Mărghitan, *Banatul în lumina arheologiei*, I, Timișoara, 1979, p. 164.

Lupu (sat), comuna Cergău, județul Alba

1. Fibulă din o singură bucată de argint confecționată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul puternic curbat este suprapus de prelungirea piciorului, porțiune decorată cu cinci nodozități (noduri) discoidale care sunt încadrate de inele reliefate. Lângă resortul spiralic arcul a fost aplatizat în formă de romb, pornind de la ultima nodozitate o nervură mediană.

Resortul spiralic a fost înfășurat pe un miez de fier, cilindru pe care are 22 rotiri dispuse simetric (11 de fiecare parte). Coarda este dreaptă, iar acul de fixare e grosier. Portagrafa e rezultată din lățirea și plierea unei mici porțiuni din picior.

Lungimea = 13.40 cm.

Greutatea = 188.70 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

2. Fibulă pereche a celei de mai sus (nr. 1). Prezintă aceleași detalii tipologice și de decor.

Lungimea = 13.10 cm.

Greutatea = 190.50 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

3. Vas semisferic (bol) din foaie de argint. Realizat prin baterea cu ciocanul a unei bucăți de material brut.

Diametrul gurii = 14,20 cm.

Înălțimea = 7,00 cm.

Greutatea = 169,00 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

4. Disc (faleră) din foaie de argint. ca decôr. într-un chenar rotund de perle e redat, printr-un desen stângaci realizat. un vultur gata să își ia zborul. Un șarpe. ținut de ghearele păsării, este înălțat către ciocul vulturului. Imaginea e orientată spre dreapta.

Diametrul = 10,60 cm.

Greutatea = 20,90 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

5. Disc (faleră) aproape identic cu cel de la nr. 4, doar că scena vultur-șarpe e orientată spre stânga.

Diametrul = 11,10 cm.

Greutatea = 21,30 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

6. Disc (faleră) din foaie de argint. În cerc perlat e redat un călăreț ce poartă un scut oval și are brațul drept ridicat în semn de salut (sau gest sacerdotal). Dedesubtul scutului apar ambele picioare ale călărețului. Calul înaintază spre stânga.

Diametrul = 11,20 cm.

Greutatea = 20,30 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

7. Disc (faleră) din foaie de argint. Circumferința este ornată cu motivul „șnur răsucit” care circumscrie cercul perlat. Călăreț, orientat spre stânga, în poziție identică semenului său de pe discul de la nr. 6. Dedesubtul scutului se află un singur picior al cavalerului.

Diametrul = 13,10 cm.

Greutatea = 41,50 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

8. Disc (faleră) din foaie de argint. Într-un cerc perlat e redată, prin ciocănire din spatele piesei (au repousé) un personaj uman, a cărui vestimentație arată că este femeie. Deasupra capului sunt redată în formă de semilună mai multe falere de mărimi diferite. Măinile sunt orientate lateral (imaginea fiind redată ca văzută frontal) și susțin fiecare câte un recipient: în stânga un vas de tipul **krater**, iar în dreapta un vâscior. Sub mâna stângă e redat un animal fantastic. Întreaga scenă e executată cu multă stângăcie meșteșugărească.

Diametrul = 10,50 cm.

Greutatea = 22,90 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

9. Disc (faleră) din foaie de argint. În cercul perlat e redat un personaj feminin. Lângă mâna dreaptă a reprezentării antropomorfe este înfățișat un animal fantastic a cărui limbă având aspectul unui șnur răsucit se înalță până lângă bărbia ființei umane. Imaginea ce înfățișează mâna cealaltă este identică aceleia a femeii de pe discul nr. 8, de mai sus.

Diametrul = 14.80 cm.

Greutatea = 47.50 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

10. Disc (faleră) din foaie de argint. În cercul perlat e înfățișată o femeie, în picioare, văzută din față. Este înaripată. Dedesubtul mâinilor, de-o parte și de alta a bizarului personaj sunt înfățișate două animale fantastice.

Diametrul = 16.10 cm

Greutatea = 62.00 gr.

Puritatea argintului = 750/1000.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1978. Tezaurul era depus într-un vas de bronz îngropat la adâncimea de 180 cm și acoperit cu o lespede de piatră. Locul apariției este dealul Chicui, punctul topografic numit „Sub Vii”, teren în care e situat cimitirul actual al satului.

Discurile (falerele) au fost foarte deteriorate ca urmare unor îndoiri și presări intenționate făcute încă în antichitate. Procesul de restaurare a fost foarte migălos și a necesitat o îndelungată perioadă de timp. Se păstrează (tezaurul) la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia.

Bibliografie:

- A. Janitsek, *Restaurarea unui castron și a unei falere de argint*. „Acta Musei Napocensis”, XVII, 1980, p. 649-651 (cu ilustrația respectivă);
- I. Glodariu, V. Moga, *Tezaurul dacic de la Lupu*. „Ephemeris Napocensis”, IV, 1994, p. 33-48, fig. 2-11;
- **, *Goldhelm, Schwert und Silberschätze* (Catalog expozițional), Frankfurt am Main, 1994, p. 180-181, nr. 61, 2-8;
- **, *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, vol. II, literele D-L, București, 1996, p. 335;
- **, *I Daci* (Catalog expozițional), Milano, 1997, p. 349-352, fig. 811-820. Există foarte mici diferențe în măsurarea dimensiunilor și a greutateii obiectelor de argint, față de datele din articolul publicat în „Ephemeris Napocensis” IV, 1994 (vezi mai sus);
- L. Mărghitan, *Antropomorfism în arta Daciei preromane*, I, „Ziridava”, XXI, p. 22-25, 36, fig. 7a, 7b, 37, fig. 8, 9, 11, 38, fig. 12;

- Idem. *Chipul uman în arta traco-geto-dacică*. „Thraco-Dacica”. XX, 1-2, 1999, p. 247-248.

Marca (comună), județul Sălaj

1. Colan (torques) compus din patru tije de argint lise și alte patru tije perlate (tot de argint) răsucite în jurul axului longitudinal, după ce mai întâi au fost făcute mănunchi și li s-au unit prin ciocănire la cald extremitățile. Acestea din urmă sunt modelate în protome de șarpe. A fost recompus din cinci fragmente.

Diametrul = 15,10 cm.

Greutatea = 164,70 gr.

2. Colan (torques) compus din patru tije lise de argint. Firele sunt înmănunchiate și lipite la extremități într-un singur corp prin batere cu ciocanul la cald. Capetele sunt libere și modelate în protome de animal fantastic (dragon). Lipsește o porțiune din partea de mijloc.

Diametrul = 15,60 cm.

Greutatea = 194,62 gr.

3. Vas semisferic din foaie de argint.

Piesă dispărută.

Descoperire întâmplătoare, în loc rămas neprecizat, anterioară anului 1845 când au fost depuse la Viena în colecția imperială de anticități.

Bibliografie:

- Römer, F., *Emlékek és leletek*, „Archeológiai Értesítő”, VI, 1886, p. 388;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 26, nr. 420;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 538, 545, 559, 785;
- D. Popescu, *Objets de parure gëto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 200;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 171, nr. 146;
- S. Dumitrașcu, L. Mărghitan, *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României din sec. III î.e.n. - II e.n.*, „Sargetia”, VIII, 1971, p. 51, nr. 31;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVI, 1973, p. 163, nr. 32;
- I. Glodariu, *Vase de argint în tezaurele dacice*, „Sargetia”, XI-XII, 1974-1975, p. 20, nr. 3;

- S. Dumitrașcu, V. Lucăcel, *Cetatea dacică de la Marca, Zalău*, 1974, p. 6, 32, notele nr. 9 și 10;
- N. Chidioșan, *Artă argintarilor daci din nord-vestul României în epoca lui Burebista*, „Acta Musei Porolissensis”, I, 1977, p. 68 (consemnează 1 colan (torques), 1 brățară și 1 vas tronconic);
- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 23-24, fig. 13-15;
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr. 4.

Mănăstioara (sat), comuna Fitionești, județul Vrancea

1. Fibulă de tip lingură realizată din foaie de argint. Arcul este ornamentat cu opt perechi de butoni semisferici și două locașuri circulare cilindrice în al căror interior au fost lixate pietre semiprețioase (dispărute în decursul timpului). Alte șase proeminente, grupate câte trei se află pe „cupa” fibulei. La extremitatea de lângă „cupă” se mai află o acoladă ce imită cunoscutul instrument muzical antic, lira. Mai există un buton semisferic amplasat „centrat” înconjurat de nouă incizii semilunare foarte subțiri așezate radial.

Portagrafa e și ea împodobită cu cinci linii incizate dispuse în zigzag. Resortul spiralic și acul lipsesc.

Lungimea = 4.80 cm.

Greutatea = 3.70 gr.

Descoperită în nivelul de locuire dacic de epocă La Tène de la Mănăstioara, obiectiv cercetat arheologic în intervalul 1960-1965.

Se păstrează la Complexul Muzeal al Județului Vrancea din Focșani.

Bibliografie:

- Marilena Florescu, Gh. Constantinescu, *Așezarea din epoca bronzului de la Mănăstioara – Fitionești*, „Danubius”, I, 1967, p. 61;
- V. Bobi, *Două fibule dacice din colecțiile muzeului vrâncean*, „Vrancea. Studii și comunicări”, IV, 1981, p. 507 și 509, fig. 1.

Mediaș, județul Sibiu

1. Fragment dintr-un colier (torques) compus din trei fire de sârmă de argint (grosimea în secțiune a unei sârme = 0.30 cm și sunt de dimensiuni constante). Una din extremități s-a păstrat și constă dintr-un ochi realizat din o pereche de sârme suprapuse.

Lungimea fragmentului = 12,00 cm.

Grosimea în secțiune = 0,90 cm.

Greutatea = 17,55 gr.

2. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint și pliarea părților componente. Este ornamentată cu trei nodozități (noduri) discoidale. Între ultima nodozitate și resortul spiralic bilateral (compus din 22 spire) arcul este aplatizat în formă de romb. Pe marginile acestuia și în lungul liniei mediane se află un șir de incizii semilunare dispuse în zigzag. Lângă suportul de fixare a acului fibula e nituită.

Lungimea = 11,80 cm.

Lungimea desfășurată = 101,20 cm.

Greutatea = 119,81 gr.

3. Fibulă (deteriorată) din o singură bară de argint lucrată prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Arcul nu este ornamentat. Se păstrează aproape în totalitate, lipsind acul.

Lungimea = 10,00 cm.

Lungimea desfășurată = 50,00 cm (fără ac).

Greutatea = 68,47 gr.

4. Lanț din zale simple, pliate și atașate una de cealaltă. Extremitățile, introduse în manșoane cilindrice din foaie de argint, sunt prinse de o verigă pe care s-au înșirat trei pandantivi în formă de cuie. Diametrul verigii este de 3,7 cm, iar secțiunea sârmei măsoară 0,28 cm. Pandantivii au lungimi ce se situează în limitele de 4,50 cm și 4,80 cm. Lanțul fiind rupt nu se poate ști cu exactitate dacă nu lipsește o porțiune din acesta. Actualmente există 77 zale simple pliate.

Lungimea = 46,50 cm.

Greutatea = 158,10 gr.

5. Verigă din sârmă de argint având capetele petrecute și rulate pe bară de care sunt atașate trei lanțuri din zale simple de argint, având lungimi diferite (cel din mijloc este ceva mai scurt). Lanțurile laterale se compun din câte 28 zale, iar cel median numără doar 19 zale. Fiecare lanț are ambele extremități introduse în câte un manșon cilindric din foaie de argint. În partea opusă verigii lanțurile au fost legate de un alt obiect, dar care nu s-a descoperit. De sub fiecare manșon ies capete de sârmă rămase de la porțiunea de lanțuri ce fusese retezată încă în antichitate (după toate probabilitățile).

Dimensiunile și greutatea nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1829. Cercetătorul din secolul al XIX-lea Joseph Arneht consemnează că tezaurul ar fi apărut într-un punct rămas neprecizat din cuprinsul cetății medievale. Obiectele din argint

erau în număr de 53 exemplare și au fost depuse într-un vas de lut ars, recipient despre care s-a presupus că era o urnă funerară (determinare incertă). Câteva bijuterii s-au expediat la Viena pentru colecția de antichități a curții imperiale, dar actualmente cercetătorul bucureștean Radu Florescu nu le mai semnaleză în lucrarea *Tezaure transilvane*, București, 1979. Alte bijuterii din acest fond au ajuns în împrejurări rămase necunoscute la Gimnaziul din Mediaș („un lanț din zale și mai multe fibule (câte?) precum și la muzeul sibian Brukenthal, instituție în a cărei colecții Vasile Pârvan a examinat în vederea documentării pentru lucrarea sa *Getica*, „un lanț de cingătoare, lung de 96,00 cm” (căruiua îi precizează numărul de inventar: 4499) și „inele cu pandantive în formă de cuie, ori cum e cazul la Mediaș, de mici pumnale de câte 5,00 cm lungime”. Din ultima propoziție inserată ar rezulta că numai un singur inel (verigă) cu pandantivi în formă de mici pumnale ar avea ca loc de proveniență Mediaș. Actualmente piesele de mai sus cu numerele 1-4 se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României din București, iar veriga cu lanț triplu la Muzeul Municipal din Mediaș.

Bibliografie:

- J. Arneht, *Die antiken Gold – und Silber Monumente des K.K. Münz und antiken Cabinettes in Wien*, Viena, 1850, nr. 98;
- Saken & Kenner, *Die sammlungen des K.K. Münz und antiken Cabinettes in Wien*, Viena, 1866, p. 377, nr. 79;
- ***, „*Archiv des Vereins für Siebenburgische Landeskunde*”, XIII, p. 388;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 26, nr. 426 („la Cetate, urne, 2 fibule, 2 brățări, doi pandantivi și agrafe de argint”);
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 354;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 172, nr. 56;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 200;
- Székely, Z., *Cercetări arheologice*, Mediaș, 1953, p. 11;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 33;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 35-36, pl. X-XI;
- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 32, 37, 41, pl. IV și p. 48, pl. XI.

Meri (sat), comuna Vedea, județul Teleorman

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Are arcu aplatizat în formă de romb. Ca decor sunt incizate șapte cerculețe cu punct central dispuse astfel: patru, în fiecare din cele două perechi de unghiuri ale rombului, iar celelalte trei sunt la distanțe egale pe diagonala lungă. De la fiecare dintre cerculețele din cele patru unghiuri pornesc spre partea opusă linii punctate cu un vârf de mare lînețe, al căror duct este destul de stîngaci redat.

Resortul bilateral este din sîrmă cu secțiunea rotundă, coarda e simplă și acul are o grosime deosebită.

Fațeta rombică poartă urme de aurire.

Lungimea = 9,10 cm.

Lungimea desfășurată = 64,50 cm.

Greutatea = 7,44 gr.

2-3. Pereche de fibule de tipul lingură, piese realizate din foaie de argint. Decorul constă din liniatură marginală realizată prin incizie. Două cerculețe incizate sunt amplasate în zona de tangență dintre arc și cupa lingurii (porțiunea cavitațională). La ambele piese lipsesc resortul spiralic și acul de fixare.

Nr. 2: Lungimea = 4,30 cm.

Greutatea = 3,68 gr.

Nr. 3: Lungimea = 4,60 cm.

Greutatea = 3,80 gr.

4. Lanț compus din 87 zale simple din sîrmă subțire de argint, a cărui extremități au fost introduse în manșoane cilindrice din foaie de argint. Urmează apoi două ochiuri în al căror interior se află o verigă din sîrmă grosă (are capetele înfășurate pe bară). De verigă e prins un pandantiv de tipul „cui”.

Lungimea = 97,00 cm.

Diametrul verigii = 3,20 cm.

Lungimea pandantivului = 4,50 cm.

Greutatea totală = 115,00 gr.

5. Lanț fragmentar compus din zale de sîrmă de argint în așa fel îmbinate încât formează un cordon cu secțiunea pătrată. Extremitățile sunt introduse în manșoane din foaie de argint.

Lungimea = 26,50 cm.

Greutatea = 115,47 gr.

6. Inel din foaie subțire de argint. Are marginile alăturate, tăiate drept, dar nesudate. Ca decor există două linii încizate paralele cu marginile de „sus” și de „jos”.

Diametrul = 2,10 cm.

Înălțimea = 0,80 cm.

Lungimea desfășurată = 6,40 cm.

Greutatea = 4,88 gr.

7. Inel din sârmă de argint. Este deschis și are capetele ușor aplatizate.

Diametrul = 2,30 cm.

Grosimea sârmei = 0,30 cm.

Lungimea desfășurată = 6,80 cm.

Greutatea = 1,57 gr.

8. Aplică din foaie de argint. Este modelată în forma unui cap de calalin (imagine stilizată realizată în tehnica „au repouse”.

Lungimea = 4,00 cm.

Lățimea = 2,50 cm.

Greutatea = 4,96 gr.

9. Cercel din sârmă de argint pe care sunt înșirate patru mici discuri perforate (și acestea din argint). Sistemul de închidere constă din ochi și cârlig.

Diametrul = 2,60 cm.

Lungimea desfășurată = 18,00 cm.

Grosimea sârmei = 0,20 cm.

Greutatea totală = 8,40 gr.

10. Cană din foaie de argint, realizată prin batere cu ciocanul a unei bucăți de metal brut, este de aspect bitronconic. Buza îi este evazată și se termină printr-un cilindru scund. Nu a fost ornamentat și nu e prevăzut cu toarte (apucători).

Înălțimea = 9,50 cm.

Diametrul gurii = 5,80 cm.

Diametrul fundului = 5,00 cm.

Grosimea peretelui = 0,30 cm.

Greutatea = 152,11 gr.

11. O jumătate dintr-un resort spiralic și acul de fixare, rupte de la o fibulă (care nu s-a găsit în tezaur).

Descoperit întâmplător în vara anului 1938 în zona dintre satul Meri și comuna Goala (denumirea actuală Vedea). Lotul de obiecte de argint a intrat în literatura de specialitate sub denumirea de tezaurul de la Meri – Goala. S-a achiziționat de la descoperitorii acestuia în anul 1939. Se cunoaște faptul că a mai existat un fragment de cupă din foaie de argint, obiect care s-a pierdut de

către săteni. Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*. „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 187;
- Idem, *Inventaria Archaeologica*, București, 1967, fasc. 5, R. 21 a și b;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*. „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 78 („tezaurul de la Vedea”);
- I. Glodariu, *Vase de argint în tezaurele dacice*. „Sargetia”, XI-XII, 1974-1975, p. 21, nr. 7;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 58-60, pl. XLV-XLVIII;
- R. Florescu, H. Daicoviciu, L. Roșu, *Dicționar enciclopedic de artă veche a României*, București, 1980, p. 220-221;
- V. Dupoi, *Lanțurile -- coliere de argint dacice*. „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33-35, 47, pl. X, p. 54, pl. XVII, nr. 1.

Mirșid (comună), *județul Sălaj*

Câteva obiecte de podoabă din argint (nu se precizează numărul și tipurile).

Descoperite întâmplător, pe la finele secolului al XIX-lea. Nu se știe unde au fost depuse.

Vezi și punctul **Pogujor** din repertoriul nostru.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 206, nr. 18;
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr. 5.

Moacșa (comună), *județul Covasna*

1. Colan (torques) din bară de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Nu se cunoaște nimic în ceea ce privește această descoperire, nici unde a fost depus obiectul.

Bibliografie:

- Téglás, G., *A Krisztus születése előtti Dácia ezüstövösségének bányatörténelmi jelentősége*, „Bányászati és kohászati lapok”, XLIV, nr. 9, 1911, p. 533;
- A. Rustoiu, *Colanele de argint daco-getice*, „Acta Musei Napocensis”, XXIV-XXV, 1987-1988, p. 1082 și nota nr. 45.

Moigrad (sat), comuna Mirșid, județul Sălaj

1. Fibulă cu nodozități (noduri) realizată prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Pe piciorul prelungit și repliat există 11 nodozități de diferite dimensiuni (patru mari și șapte mici). Extremitatea din vecinătatea resortului spiralic bilateral a arcului e aplatizată în formă de halebardă și are o nervură mediană longitudinală. Resortul spiralic este rupt.

Lungimea = 13.00 cm.

2. Fibulă pereche a celei de mai sus (nr. 1). Are aceleași detalii, dar resortul bilateral e întreg.

Lungimea = 12.00 cm.

3. Fibulă cu nodozități (noduri) realizată din o singură bucată de metal și pliarea părților componente. Pe prelungirea repliată a piciorului se află patru nodozități discoidale între care se interpun profiluri inelare. Între nodozitatea nr. 3 și 4 există un profil intermediar unghiular masiv. Resortul spiralic bilateral este din sârmă cu profil circular și are cele două segmente împreunate prin intermediul unei tije exterioare (și aceasta din argint).

Lungimea = 9.00 cm.

4. Verigă din sârmă groasă de argint având capetele petrecute și rulate pe bară. De această piesă sunt atașate două fragmente de lanț din zale simple de sârmă pliate și doi pandantivi în formă de cui, precum și încă patru „ochiuri” ale unor pandantive dispărute prin rupere, încă din antichitate. Un segment de lanț se compune din 77 zale, pe când cel de-al doilea numără doar 33.

Lipsesc alte detalii.

La nici unul din obiectele de mai sus greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare, în condiții rămase necunoscute. Se știe că a fost aflat în anul 1855 pe dealul „Măgura Șimleului”. A fost depus la Viena în colecția imperială de antichități. E posibil ca să fi existat și alte obiecte de podoabă, mai mărunte, care s-au pierdut.

Bibliografie:

- E. Saken, F. Kenner, *Die Samlungen des K.K. Münz und Antiken Cabinettes*. Viena, 1866, p. 337-338;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*. Bistrița, 1920, p. 27, nr. 447;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 536, 550, 552, 558;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 200;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I. Cluj, 1942, p. 184-185, nr. 252;
- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 162, fig. 25;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 163, nr. 45;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice de pe cuprinsul județului Sălaj*, „Acta Musei Porolissensis”, I, 1977, p. 74;
- Al. Matei, *Repertoriu de așezări și descoperiri dacice pe teritoriul județului Sălaj*, „Acta Musei Porolissensis”, I, 1977, p. 74;
- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 20-21, fig. 7, 8, 18 a și b;
- V. Dupoi, *Lanțurile și coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 32, 34, 37, 42, pl. V, nr. 2.

Morești (sat), comuna Ungheni, județul Mureș

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Pe arc există seminodozități peste care se suprapune prelungirea piciorului ce are ca decor nodozități (noduri) discoidale. Resortul spiralic bilateral se compune doar din patru spire.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Provine din săpăturile arheologice efectuate în anul 1952. Este considerat ca un produs databil în faza la Tène II. Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei.

Bibliografie:

- K. Horedt, *Șantierul arheologic Morești*, „Studii și cercetări de istorie veche”, IV, 1-2, 1954, p. 214, 215, fig. 8 nr. 2;

➤ V. Lazăr, *Cercetarea civilizației daco-getice în județul Mureș*, „Muzeul Național”, V, 1981, p. 98, nota nr. 103 („fibule de argint”).

Moroda (sat), comuna Seleuș, județul Arad

1. Brățară din bară de argint. E realizată prin batere cu ciocanul. Capetele sunt libere și modelate în protome animaliere extrem de stilizate.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Brățară din bară de argint. Este ruptă în trei fragmente.

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Colan (torques) împletit din patru fire de argint a căror grosime e mai pronunțată în partea de mijloc a lungimii sârmelor. La capete firele au fost bătute la cald și comprimate într-o singură bară. Cele două extremități sunt modelate în capete de animale fantastice (dragon).

Diametrul = 12.70 cm.

Grosimea maximă = 0.80 cm.

Greutatea = 90.70 gr.

Descoperire întâmplătoare din anul 1866 (30 mai), undeva pe malul pârâului Cigher. Bijuteriile de la nr. 1 și 2 (brățările) s-au depus la Muzeul Național Maghiar din Budapesta, iar colierul s-a inclus în colecția imperială de antichități din Viena (unde se găsește și în prezent).

Bibliografie:

- C. Goos, *Chronik der archäologische Funde und Siebenbürgens*, „Archiv für Siebenbürgische Landeskunde”, XIII, 1876, p. 501;
- Römer, F., *Emlékek és leletek*, „Archaeologiai Értesítő”, VI, 1886, p. 389;
- C. Moisil, *Comori arheologice în România Mare. (7). Tezaure de obiecte antice de argint*, „Cronica numismatică și arheologică”, IV, 9-10 (45-46), 1924, p. 69;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 555, 559, 611;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 200;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 168-169, nr. 125;
- S. Dumitrașcu, L. Mărghitan, *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României din sec. III î.e.n. - II e.n.*, „Sargetia”, VIII, 1971, p. 51, nr. 33 și nota nr. 46;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 36;

- R. Florescu. *Tezaure transilvane*. București, 1979, p. 24, fig. 16, 17;
- N. Kiss. *Tezaure și obiecte de podoabă traco-dacice descoperite în județul Arad*. „Ziridava”, XII, 1980, p. 86;
- S. Dumitrașcu. *Dacia Apuseană*. Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr. 6.

Moțăței (comună), *județul Dolj*

1. Colane (torques-uri) din bară de argint răsucită în jurul axului longitudinal. Trei exemplare (se pare identice).
2. Bare de argint (metal brut). Numărul acestora nu este precizat.
Dimensiunile întregului grup de obiecte lipsesc.

Descoperire întâmplătoare despre care lipsesc alte detalii (în afara faptului că s-au aflat în apropiere de comuna susmenționată). În anul 1940 o pereche de coliere a intrat în colecția Muzeului Olteniei din Craiova, iar cele-lalte vestigii de argint le deținea un colecționar particular.

Bibliografie:

- D. Popescu. *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 200;
- K. Horedt. *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 37 (cu referire la articolul mai sus citat);
- A. Rustoiu. *Colanele de argint daco-getice*, „Acta Musei Napocensis”, XXIV-XXV, 1987-1988, p. 1082 și nota nr. 49.

Murighiol (comună), *județul Tulcea*

1. Cercel din fir de argint. Are una din extremități mo-delată în formă tronconică. Se păstrează numai jumătate din acesta. Se observă o progresivă subțiere a firului de sârmă începând de la butonul conic spre ce-lălalt capăt.
Lungimea = 3.60 cm.

2. Cercel de tipul celui de mai sus (nr. 1). Lipsește doar o mică porțiune (extremitatea ascuțită).
Diametrul = 2,70 cm.
Greutatea cerceilor nu este consemnată.

Ambele piese s-au descoperit în cursul săpăturii arheologice efectuate în anul 1954. Provin din mormântul nu-merotat de cercetători cu nr. 3 (aparține unei necropole getice de incinerare). Se păstrează la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București.

Bibliografie:

- E. Bujor. *Săpăturile de salvare de la Murighiol (r. Tulcea, reg. Constanța)*. „Studii și cercetări de istorie veche”, VI, 3-4, 1955, p. 573, 575, 578, pl. I, nr. 1 și 2;
- Idem. *Contribuție la cunoașterea populației geto-dacice din nord-estul Dobrogei*. „Studii și cercetări de istorie veche”, VII, 3-4, 1956, p. 50;
- D. Protase. *Riturile funerare la daci și daco-romani*. București, 1971, p. 34.

Nădăștia de Jos (sat), aparține de orașul Călan, județul Hunedoara

1. Lanț din zale de sârmă de argint astfel legate între ele încât formează un cordon cu secțiunea pătrată.

2. Fibule (nu se precizează câte și nici de ce tipuri erau).

3. Pandantivi (probabil din sârmă de argint). Nu se precizează numărul acestora, nici dimensiunile lor.

4. Plăcuțe din foaie de argint și sârme tot de argint (nu se precizează câte erau și nici dimensiunile).

Descoperire întâmplătoare efectuată în condiții rămase necunoscute. În anul 1829 bijuteriile mai sus enu-merate au intrat în colecția imperială de antichități din Viena. Este curios faptul că cercetătorul Radu Florescu nu menționează în *Tezaure transilvane*. București, 1979 nici un obiect din acest tezaur.

Bibliografie:

- J. Neugebauer. *Dacien aus den Ueberrsten des Klassischen Altertums*, Brașov, 1851, p. 293, nr. 3;
- M. Roska. *Erdély régészeti repertórium*, Cluj, 1942, p.199, nr.92;
- K. Horedt. *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p.164, nr. 38.

Nănești (sat), comuna Parincea, județul Bacău

1. Brățară din bară (cu secțiune pătrată) de argint. Sistemul de închidere, constând din ochi și cârlig, se distinge prin o foarte ingenioasă ornamentație. Atât ochiul cât și cârligul au ca decor câte o volută făcută din prelungirea brățării (subțiată în formă de sârmă) constând din 16 rotiri la extremitatea prevăzută cu cârlig și 12 rotiri la capătul cu „ochi”.

Diametrul = 7,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare la o dată și punct topografic rămase neprecizate (probabil în prima jumătate a secolului al XX-lea). Se păstrează la Muzeul de Istorie și Arheologie „Julian Antonescu” – Bacău.

Bibliografie:

- M. Macrea, *Les daces à l'époque romaine*. „Dacia”, N.S., I, 1957, p. 212;
- V. Căpitanu, *Contribuții la cunoașterea populației autohtone în sec. II-III e.n. în județul Bacău*. „Muzeul Național” . II, 1975, p.312, 332, fig.31;
- Șeiva Sanie, P. Șadurschi, *Tezaurul de la Dersca (jud. Botoșani)*, „Cercetări Istorice – Iași” . VI, 1976, p.88;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la Est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 30-31.

Ocnîța (cartier), Ocnele Mari, județul Vâlcea

1. Fibulă confecționată dintr-o singură bară de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul are aspectul unui scut rombic ornamentat cu butoni, în număr de trei. Sistemul de închidere este de tipul denumit „cu balama”.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă similară ca mod de confecționare cu cea de la nr. 1. Arcul e aplatizat (scut oval), iar resortul spiralic are doar patru rotiri, grupate în pereche. Portagrafa dreptunghiulară decorată cu o dublă incizie plasată pe contur. De-a lungul fibulei mai există o pereche de incizii.

Lungimea = 3.80 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Fragment de brățară având extremitățile libere, aplatizate și stilizate sub forma unor capete de șerpi. Brățara a fost trecută prin foc, fapt care a permis identificarea unui miez de argint de slabă calitate care a fost acoperit cu o foaie de argint cu titlu ridicat de puritate.

Lungimea = 4,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

Provin din săpături arheologice efectuate în cursul deceniului al VII-lea al secolului al XX-lea. S-au descoperit în punctul „Cetatea I” și în Necropola I. Vestigiile arheologice se păstrează la Muzeul Județean Vâlcea și Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București.

Bibliografie:

- D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p. 78, 245, pl. 71/3, p. 112, pl. 96/23, p. 126, pl. 107/10;
- A. Rustoiu, *Podobe dacice de argint cu miez din metal de calitate inferioară*, „Ephemeris Napocensis”, VI, 1996, p. 46.

Oncești (comună), județul Bacău

1. Brătară din bară cu secțiunea rombică în zona „centrală” și ovoidală la capete, din argint. Extremitățile erau petrecute una peste cealaltă și rulate pe bară prin câte opt spire. Este ruptă în trei fragmente.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Cercel din sârmă de argint. Una din extremități are grosimea mai mare și triunghiulară în secțiune.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperite în cursul săpăturilor arheologice din anul 1967 efectuate în punctul topografic „Cioara”, loc în care a fost investigată o necropolă a dacilor carpi.

Se păstrează la Muzeul Județean de Istorie și Arheologie „Iulian Antonescu” – Bacău.

Bibliografie:

- V. Căpitanu, *Contribuții la cunoașterea populației autohtone în sec. II-III e.n. în județul Bacău*, „Muzeul Național”, II, 1975, p. 315, fig. 19, nr. 7-10 și p. 323;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la Est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 31.

Oporelu (comună), *județul Olt*

1. Fibulă de argint (de calitate inferioară) confecționată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul are forma unui scut rombic. Ca decor. pe conturul „scutului” sunt incizate liniuțe dispuse în zig-zag, iar pe diagonalele mare și mică există șiruri de câte cinci incizii realizate cu un vârf foarte ascuțit. Lipsesc re-sortul spiralic bilateral și acul de fixare.

Descoperire întâmplătoare în loc și dată neprecizate. A fost donată „prin anii '50” muzeului slătinean. Se păstrează la Muzeul Județean de Istorie și Etnografie 01t.

Bibliografie:

➤ Inedită (avea nr. de inventar 6355, în anul 1964).

Oradea (I), *județul Bihor*

1. Brățară plurispiralică din sârmă de argint. Se păstrează cele patru spirale și jumătate împreună cu o singură extremitate ornamentată. Decorul constă din ștanța-rea în porțiunea aplatizată a șapte palmete în al căror interior se află câte un șir median de semisfere, iar după o mică gâtuire urmează o protomă animalieră, dar din aceasta din urmă nu s-a mai păstrat decât o mică parte a gâtului. Există însă încă două fragmente mici aparținând celui alt capăt ornamentat, și anume o pal-metă și capul animalier stilizat. Pe temeiul acestor elemente se poate reconstitui grafic brățara.

Diametrul = 19,00 cm.

2-11. Zale de lanț constituite din sârmulițe de argint pliate pe la jumătatea lungimii acestora, iar apoi răsucite în jurul axului longitudinal. La ambele extremități există câte un ochi (sunt dispuse în „cruce”. Patru exemplare sunt întregi iar cinci au fost rupte pe la jumătate.

Lungimea zalelor întregi = 4,30 cm.

Lungimea zalelor rupte = 1,60 cm.

Greutatea pieselor nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare efectuată la o dată neprecizată din secolul al XIX-lea. Registrul inventar al Muzeului Țării Crișurilor menționează că au intrat în posesia acestei instituții în anul 1885, fără să se specifice alte detalii. Este curioasă coincidența cu anul descoperirii la Oradea (1885) a unui tezaur de bijuterii dacice care au fost duse la Muzeul Național Maghiar din Budapesta. Nu este exclus ca și piesele de mai sus să fi aparținut aceluiași tezaur (prezentat

de noi la poziția următoare (Oradea II)). Zalele de lanț nu au fost până în prezent publicate. Ele figurează sub nr. de inventar 1186 (împreună cu brățara). Brățara este expusă în expoziția permanentă, iar zalele sunt depuse în depozitul Muzeului Țării Crișurilor.

Bibliografie:

- Ordentlich, N. Chidioșan, V. Faur, I. Marinescu. *Muzeul Țării Crișurilor. Ghidul expoziției secției de Istorie*. Oradea, 1972, fig. 24 în cadrul capitolului „A doua epocă a fierului” (catalogul nu este paginat);
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice de argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 285-286, nr. 10 (cu precizarea „brățara provine dintr-un tezaur”). Zalele confirmă această presupunere;
- Idem. *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du musée National de Belgrad*. „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 199, nr.14. Același material în 1. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p.206, nr. 14;

N.B. Bibliografia se referă exclusiv la brățară. Așa cum am precizat zalele de lanț sunt inedite.

- S. Dumitrașcu. *Dacia Apuseană*. Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr.7.

Oradea (II), județul Bihor

1. Brățară plurispiralică confecționată din sârmă groasă de argint. Se compune din patru spine. Extremitatea păstrată (cealaltă porțiune aplatizată și ornată cu palmete lipsește) în dreptunghiul aplatizat are ca decor un șir de șapte palmete cordiforme, după care urmează o protomă animalieră foarte stilizată.

Diametrul = 13,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

2-3. Pereche de fragmente dintr-o porțiune aplatizată ornamentată cu palmete cordiforme, părți ce făcuseră parte din o brățară plurispiralică de argint (se pare că ar fi de la brățara de mai sus (nr. 1).

Lungimea = 2.00 cm; 3.00 cm.

Greutatea nu este precizată.

4. Colan (torques) confecționat din bară de argint (cu secțiunea pătrată) având grosimea maximă în partea „centrală” pentru ca spre capete să se subțieze treptat, devenind rotundă în apropiere de sistemul de în-chidere (pe o porțiune de 4.00 cm de fiecare parte). Porțiunea cu secțiune pătrată a fost

răsucită în jurul axului longitudinal. Sistemul de fixare constă din două ochiuri.

Diametrul = 15,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

5-12. Opt bucăți de sârmulițe pliate la mijlocul lungimii și apoi răsucite. La capete au fost prevăzute cu câte un ochi (dispuși „în cruce”). Au servit ca zale ale unui lanț de argint.

Lungimea unui exemplar = 4,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

13. Piesă aproape identică, din sârmă de argint, având ochiurile în același plan. Este mai scurtă decât zalele de mai sus (nr. 5-12).

Lungimea = 2,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

14-16. Zale de lanț făcute din sârmă de argint pliată la jumătatea lungimii și apoi răsucită în jurul axului longitudinal. Sunt rupte cam pe la jumătatea dimensiunii lor inițiale, și păstrează doar câte un ochi.

Lungimea = 2,30 cm; 2,20 cm; 1,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

17-18. Pereche de pandantivi de tipul „cui” din sârmă de argint. La o extremitate au un ochi, după care restul sârmei e înfășurat pe bară.

Lungimea unui pandativ = 4,70 cm.

Greutatea nu este precizată.

19. Pandativ din sârmă de argint. Este de tip „cui” îi lipsește ochiul.

Lungimea = 3,80 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare din anul 1885. Inițial se pare că întregul tezaur a fost depus la muzeul din Oradea, dar la scurtă vreme o parte din bijuterii s-au trimis la Muzeul Național Maghiar din Budapesta. Actualmente se află în colecția Muzeului Țării Crișurilor brățara plurispiralică și cele două fragmente ce-i aparțin precum și nouă zale din sârmă răsucită, dintre care patru exemplare sunt întregi, iar cinci sunt fragmentate. În inventarul muzeului orădean se precizează doar faptul că s-au inclus în colecție în anul 1885 (toate piesele – brățara și pandantivii figurează sub același număr de inventar: 1 186). Diametrul brățării figurează cu dimensiunea de 19,00 cm, iar zalele de lanț întregi măsoară 4,30 cm, pe când cele deteriorate au numai 1,60 cm. În registrul inventar nu se face nici o precizare referitoare la celelalte piese ale tezaurului. Römer Floris, cel care a publicat tezaurul, a consemnat că acesta a fost găsit

în cariera de lut a unei cărămidă-rii (proprietar era un oarecare Rymanoczi) situată la marginea de la aceea dată a oraşului (în prezent cartierul Salca).

Bibliografie:

- Römer, F., *A Nagyvárodi ezüstlelet (I)*, „Archaeologiai Értesítő”, VI, 1886, p. 204-207; partea a II-a în acelaşi număr al publicaţiei, p. 385-392;
- Idem, *A Nagyvárodi ezüstlelet*, „Biharmegyei régészeti és történelmi egylet évkönyve”, 1888, p. 1-4;
- C. Moisil, *Comori arheologice din România Mare. (7). Tezaure de obiecte antice de argint*, „Cronica numismatică şi arheologică”, anul IV, nr. 9-10 (45-46), 1924, p. 66-68;
- V. Pârvan, *Getica*, Bucureşti, 1926, p. 377, 390, 536, fig. 371, p. 538, 545, 548, 555-556, 785-787;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 200;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, Cluj, 1942, p. 198-199, nr. 88;
- S. Dumitraşcu, L. Mărghitan, *Aşezări şi descoperiri dacice din vestul şi nord-vestul României din sec. III î.e.n. - II e.n.*, „Sargetia”, VIII, 1971, p. 51, nr. 34;
- I. Ordentlich, N. Chidioşan, V. Faur, I. Marinescu, *Muzeul Ţării Crişurilor. Ghidul expoziţiei secţiei de istorie*, Oradea, 1972, fig. 24 (pagini nenumerate), imaginea brăţării plurispiralice;
- L. Mărghitan, *Consideraţii cu privire la tezaurele dacice de argint din vestul şi nord-vestul României, Centenar muzeal orădean*, Oradea, 1972, p. 192 (eronat, sunt menţionate 15 aplice, în realitate fiind vorba de zalele de lanţ cu ochiuri duble şi de pandantivii de tip „cui”. Facem cuvenita rectificare);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 39 (nu separă descoperirea din 1815 de aceea din 1893);
- S. Dumitraşcu, *Tezaurul de podoabe dacice de la Săcălăsău Nou*, j. Bihor, „Crisia”, V, 1975, p. 48, nota nr.5;
- F. Medeleţ, *Tipologia brăţărilor spiralice dacice din argint*, „Studii şi comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 285-286, nr. 10 („brăţara provine dintr-un tezaur”);
- T. Roşu, *Oradea - Cetatea Bihor. Străveche vatră voievodală*, Oradea, 1992, p. 40, nota nr. 1 (lucrare de popularizare);
- F. Medeleţ, *Au sujet d' une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 199, nr. 14. Acelaşi material în l. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 14;

Oradea (III), județul Bihor

1. Fibulă confecționată din o singură bară de argint prin ciocănire și pliarea părților componente. Pe arc are ca decor patru nodozități (noduri) discoidale și o nodozitate circulară intermediară. Lipsesc resortul bilateral și acul de fixare.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă de tipul celei de mai sus (nr.1). Diferența constă în faptul că pe arc există trei nodozități bitronconice și una rotundă, intermediară.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare de pe la finele secolului al XIX-lea. Au fost depuse, în anul 1893, în colecția Muzeului Național Maghiar, unde se păstrează și în prezent.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 198-199, nr. 88 (menționează trei fibule);
- Fettich, N., *Arcăologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*. „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 160, pl. XXIV, nr. 11 și 12.

Oradea (IV), județul Bihor

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Piciorul prelungit, ornamentat cu patru nodozități (noduri) discoidale, este pliat deasupra arcului. Muchiile nodozităților poartă două șiruri de puncte incizate cu un vârf foarte ascuțit. Arcul fibulei e aplatizat și are suprafața împodobită cu șapte șiruri longitudinale de incizii. Se constată că partea prelungită a piciorului, aceea cu nodozitățile, prezintă urme de sudare la restul fibulei. Probabil că s-a rupt în timpul procesului de pliere, presupunere ce o credem mai verosimilă decât eventualitatea confecționării separate prin turnare. Arcul este din argint de slabă calitate peste care s-a aplicat, prin ciocănire la cald, o foaie de argint superior ca puritate a metalului. Lipsesc o jumătate din resortul spiralic bilateral și acul de fixare.

Lungimea = 12.00 cm.

Greutatea = 140.70 gr.

2. Perechea fibulei de mai sus (nr.1). Nu se constată însă sudarea prelungirii piciorului și nici placarea cu argint de bună calitate a arcului. Lipsesc resortul spiralic bilateral și acul de fixare. Decorul este identic cu cel de pe fibula descrisă anterior.

Lungimea = 13.00 cm.

Greutatea = 120.00 gr.

3. Fibulă din o singură bucată de argint realizată prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Arcul e realizat din bară cu secțiunea romboidală și nu este aplatizat la unul din capete. Pe prelungirea pliată a piciorului se află patru nodozități (noduri) discoidale pe a căror suprafață nu există nici un decor. Resortul spira-lic bilateral și acul de fixare lipsesc.

Lungimea = 11.50 cm.

Greutatea = 86.00 gr.

4-5. Ac de fixare din sârmă de argint, întreg, precum și un fragment dintr-un alt ac similar.

Greutatea ambelor piese = 14.00 gr.

6. Lanț din zale din sârmă de argint îmbinate în așa fel încât rezultă un cordon cu secțiunea pătrată. Lipsește sistemul de închidere.

Lungimea = 106.00 cm.

Greutatea = 149.00 gr.

7. Lanț din zale din sârmă de argint pliate unele de altele. Se compune din 103 zale și îi lipsește sistemul de închidere.

Lungimea = 91.00 cm.

Greutatea = 88.00 gr.

8. Verigă din sârmă de argint, rotundă în secțiune și de grosime care scade treptat de la mijloc spre extremitățile care se rulează pe corpul piesei. De ea este atașat un pandantiv în formă de cui.

Diametrul = 2.70 cm.

Greutatea = 10.00 gr.

Lungimea pandantivului = 7.80 cm.

9. Brățară confecționată dintr-un fascicul de sârme de argint. Acestea din urmă au fost răsucite foarte strâns și acest „șnur” obținut s-a pliat la jumătatea lungimii sale obținându-se o piesă având aspectul literei latine „U” (foarte prelungit). Extremitatea curbată a celor două componen-te ale brățării a fost ușor aplatizată, iar perechea de capete e prevăzută cu două ochiuri simple.

Diametrul = 6.60 cm.

Secțiunea unei părți = 0.50 cm.

Greutatea = 50.00 gr.

10. Mănunchi compus din patru sârme de argint spiralate, legate în patru puncte cu o sârmă simplă de argint. În interiorul fiecăreia din cele patru saltaleoni se află un fir de fibră vegetală (ață?).

Lungimea unei piese spiralate = 36.50 cm.

Greutatea totală = 144.00 gr.

Secțiunea unei spirale = 0.50 cm.

Descoperire întâmplătoare din iarna anului 1970. Tezaurul s-a găsit în partea de vest a orașului pe un teren ocu-pat de o întinsă seră legumicolă. După afirmațiile lucră-torilor care l-au aflat era depus la 40-50 cm față de suprafața solului. Efectuând o investigație proprie, persoanele de la seră au distrus nivelul arheologic în care erau depuse bijuteriile. O cercetare arheologică sistematică n-a mai fost posibilă. Obiectele se păstrează la Muzeul Țării Crișurilor din Oradea.

Bibliografie:

- N. Chidioșan, I. Ordentlich, *Un nou tezaur dacic de argint descoperit la Oradea*. „Crisia”, III, 1973, p. 97-99, 106, fig. 1-3 și p. 107, fig. 2-6;
- A. Rustoiu, *Podoabe dacice de argint cu miez din metal de calitate inferioară*. „Ephemeris Napocensis”, VI, 1966, p. 45-46;
- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*. „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 36, 43, pl. VI și p. 52, pl. XV.

Orăștie (împrejurimi?), județul Hunedoara

1. Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint. Are opt spine. Extremitățile îi sunt aplatizate și în fiecă-re porțiune lățită au fost ștanțate câte șapte palmete cordiforme ornate cu o nervură centrală longitudinală încadrată de ambele părți de câte cinci coaste ce se in-tercalează cu tot atâtea șiruri de incizii punctate. După o mică gâtuire urmează capete de șerpi extrem de stilizate. Ochii vietăților sunt marcați prin incizii semilunare. Zona cu palmete, de la ambele capete, prezintă ur-me de aurire.

Înălțimea = 8 spine.

Diametrul maxim = 10,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare din anul 1856. A fost trimisă în colecția imperială de antichități din Viena. Arheologul timișorean Florin Medeleț a studiat piesa respectivă la Muzeul de Istoria Artei din capitala Austriei. Acesta

consemnează că în registrul inventar al instituției vieneze există precizarea că s-a descoperit brățara respectivă într-un punct neprecizat situat undeva pe la mijlocul distanței dintre Orăștie și Vințul de Jos (distanța dintre cele două localități fiind de 25 Km). Face (Florin Medeleț) corectura prin care se elimină din repertoriul obiectelor de argint dacice existența a două brățări, plurispiralice, una de la Orăștie și o alta de la Vințul de Jos, în realitate fiind una și aceeași piesă. În legătură cu această brățară plurispiralică arheologul bucureștean Radu Florescu, care și d-sa a cercetat fondul bijuteriilor dacice de argint de la deja menționatul muzeu de artă vienez menționează „descoperită la Orăștie (oraș, jud. Hunedoara) în jurul anului 1856”, fără să amintească detaliul surprins în registrul inventar de către Florin Medeleț.

Bibliografie:

- Sacken, E., Kenner, F., *Die Sammlungen des K.K. Münz – und Antiken – Cabinettes*, Wien, 1866, p. 334;
- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 25-26.

Orăștioara de Jos (sat), comuna Beriu, județul Hunedoara

1. Lanț din zale de sârmă de argint îmbinate în așa fel încât formează un cordon având secțiunea pătrată.

2. Brățară unispiralică din bară de argint.

Dimensiunile ambelor piese nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare de pe la 1880 □ ü □ 8/ü □ □ 83. În decursul timpului ambele piese s-au pierdut.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 29, nr. 80;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 41 (cu trimitere la Martin Roska, *op. cit., loc. cit.* de mai sus).

Pănet (comună), județul Mureș

1-2. Pereche de brățări unispiralice din bară de argint. Extremitățile acestora sunt modelate în formă de capete de șarpe.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1933. Nu se cunoaște locul exact în care au fost găsite și nici unde sunt în prezent.

Bibliografie:

- Székely, Z., *Noi tezaure dacice descoperite în sud-estul Transilvaniei*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XVI, 1, 1965, p. 64;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 42;
- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 193, LX.1, c.

Pecica (comună), județul Arad

În interiorul unui atelier de bijutier, incendiat în antichitate, s-au găsit fibule semitopite și lipite între ele. Se distinge într-un astfel de mănunchi piciorul unei fibule din argint de tipul lingură.

Descoperite în cursul săpăturilor arheologice între-prinse în intervalul anilor 1960-1964 în punctul topografic numit „Șanțul Mare”. S-a mai găsit și un inel de aur confecționat din sârmă. Are capetele petrecute și înfășurate pe bară (Diametrul = 2,30 cm, greutatea = 2,00 gr). Obiectele arheologice se păstrează o parte la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca precum și la Complexul Muzeal Județean din Arad.

Bibliografie:

- I.H. Crișan, *Burebista și epoca sa (ed. a II-a)*, București, 1977, p. 432;
- Idem, *Ziridava*, Arad, 1978, p. 93 (pentru fibula de tip lingură). Inelul de aur la p. 103, fig.40.

Peteni (sat), comuna Zăbala, județul Covasna

1. Extremitate dintr-o brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint. Este o porțiune din zona aplatizată. Pe aceasta sunt aplicate șase palmete (cea de-a șaptea palmetă era pe fragmentul care nu s-a mai păstrat), după care urmează o scurtă gătuire și un cap stilizat de animal.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fragment din porțiunea aplatizată a unei brățări plurispiralice din sârmă groasă de argint. Se mai păstrează doar două palmete cordiforme ștanțate și o fâșie dreptunghiulară ornamentată cu liniuțe incizate dispuse în zig-zag, care încadrează un grupaj de trei romburi compuse din incizia unor linii drepte paralele.

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Fragment dintr-o brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint. Se compune din o jumătate de spirală (constând din sârmă având secțiunea rotundă) precum și porțiuni aplatizată, cu șapte palmete stanțate, o scurtă gătuire și protoma stilizată animalieră.

Dimensiunile nu sunt precizate.

4. Bară de argint, groasă de 2,00 cm modelată în forma unei brățări unispiralice. Capetele sunt tăiate drept și lăsate libere.

Dimensiunile nu sunt precizate.

5. Lingou de argint brut a cărui grosime se cuprinde în limitele a 1,50-2,00 cm.

Dimensiunile nu sunt precizate.

6-7. Pereche de sârme de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

8-9. Pereche de fibule de argint. Sunt de tipul numit lingură. Lipsesc la ambele exemplare resortul spiralic și acul. Sunt identice ca aspect și ca mărime.

Dimensiunile nu sunt precizate.

10. Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint încheiată cu terminații aplatizate ornamentate cu câte opt palmete al căror spațiu interior este lis. După o scurtă gătuire urmează, în ambele cazuri, câte o protomă stilizată anima-lieră. Este unica piesă care posedă câte opt palmete pe fiecare terminație. Pare totuși o bijuterie în curs de confecționare.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare din anul 1960. Tezaurul s-a găsit în punctul topografic numit „Panta de mesteceni din hotarul de jos”. Piese se păstrează la Muzeul Secuiesc Covasna.

Bibliografie:

- Székely, Z., *Noi tezaurе dacice descoperite în sud-estul Transilvaniei*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XVI, 1, 1965, p.58-61 (pentru piesele de la numerele 1-9);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 43;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 286, nr. 12 și 13. Brățara de la nr. 10 din catalogul nostru este semnalată doar de către Florin Medeleț, ea nefigurând în materialul lui Székely Zoltán. Probabil că a fost adusă la muzeul din Sfântu Gheorghe după ce tezaurul fusese deja publicat în SCIV, XVI, 1, 1965. Tot lui Florin Medeleț îi datorăm și amănuntul că terminațiile

de la brățările plurispiralice fragmentare portă urme de aurire. Detaliu important care a fost neobservat (sau neglijat) de către Székely Zoltán;

- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 199, nr. 16. Același material în 1. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 16.

Peteni (sat), comuna Băcia, județul Hunedoara

1. Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.
2. Brățară, sau probabil colier (torques) din bară de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.
3. Bucăți semisferice de argint (nu se precizează câte).

Descoperite întâmplător în anul 1868, în partea de hotar denumită pe atunci „Pădureni”, punctul topografic „Groapa stâniei”. Au fost găsite în preajma unui schelet uman. Este vorba de o necropolă antică, dar care n-a fost cercetată. Nu se cunoaște soarta obiectelor de mai sus.

Bibliografie:

- Téglás, G., *Az Erdélyi medencze őstörténelméhez*, „Orvos-természettudományi Értesítő”, XII, 2, 1887, p. 69, nr. 49;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița 1920, p. 30, nr.507 („schelet cu mărgelile, brățări și inel de gât”);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 223, nr. 39;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S, XVII, 1973, p. 164, nr. 44.

Piatra Neamț, județul Neamț

1. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul nu e ornamentat. Are resort spiralic bilateral.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Verigă din bară rotundă de argint. Capetele piesei sunt petrecute unul peste celălalt și apoi au fost rulate pe bară. Poate fi utilizată și ca brățară.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperite în anul 1958 cu prilejul cercetării arheologice efectuate pe dealul „Bâta Doamnei” din Piatra Neamț. Se păstrează în colecția Complexului Muzeal Județean Neamț.

Bibliografie:

- C. Mătasă, I. Zamoșteanu, M. Zamoșteanu, *Săpăturile de la Piatra Neamț*, „Materiale și cercetări arheologice”, VII, 1961, p. 342, fig. 3/3 și 3/5;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 45;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37, nota nr. 37 a;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la Est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 37.

Piatra Roșie (deal), comuna Boșorod, județul Hunedoara

1. Fibulă din foaie de argint. Este de tipul lingură și se păstrează arcul și agrafa (nu este traforată).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperită în cursul săpăturilor arheologice efectuate în anul 1949. A fost găsită în cadrul cetății dacice, în interiorul unui tur-n de pază (denumit de către arheologi „turnul nr. 2”). Se păstrează la Muzeul Național al Transilvaniei din Cluj Napoca.

Bibliografie:

- C. Daicoviciu, *Cetatea dacică de la Piatra Roșie*, București, 1954, p. 94, pl. XV, nr.8.

Pietrele lui Solomon (deal), Brașov, județul Brașov

1. Lanț din zale simple din sârmă de argint în așa fel îmbinate încât compun un cordon având secțiunea pătrată.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperit în cursul săpăturilor arheologice efectuate într-o așezare dacică, lucrări ce s-au desfășurat între anii 1970-1980. Piesa a dispărut în cursul timpului.

Bibliografie:

- V. Dupoi, *Lațurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 37.

Pogujor (deal), comuna Mirșid, județul Sălaj

1. Inel plurispiralic din fir de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperit în cursul unui sondaj arheologic efectuat în primii ani ai secolului al XX-lea pe vârful dealului Pogujor (433 m altitudine, coordonate: 47°13' / 40°48'). Piesa nu se știe unde se află.

Bibliografie:

- Finály, G., *A Limes Dacicus és a Pogujori földvár*, „Archaeologiai Értesítő”, XXIV, 1904, p. 14, fig. 4;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 206, nr. 18.

Poiana (sat), comuna Nicorești, județul Galați

1. Brățară din bară cu secțiunea octogonală din argint. Pe suprafața a cinci dintre fațete se află șiruri de puncte realizate prin incizie. Capetele îi sunt libere și tăiate drept.

Diametrul = 7,20 cm.

Lungimea desfășurată = 19,50 cm.

Greutatea = 55, 95 gr.

Grosimea barei = 0,60 cm.

2. Verigă din sârmă de argint. Unul din cele două capete a fost rulat pe fir. La extremități sârma nu mai este rotundă în secțiune ci e în patru muchii.

Diametrul = 3,10 cm.

Lungimea desfășurată = 13,20 cm.

Greutatea = 6,99 gr.

Diametrul sârmei = 0,32 cm.

3–10. Inele monospiralice realizate din sârmă de argint. Toate au capetele petrecute unul peste celălalt și apoi înfășurate pe bară.

Diametrul minim = 1,80 cm.

Diametrul maxim = 2,40 cm.

Lungimea minimă desfășurată = 11,70 cm.

Lungimea maximă desfășurată = 15,30 cm.

Greutatea minimă = 1,17 gr.

Greutatea maximă = 2,66 gr.

Diametrul sârmei = 0,22–0,25 cm.

11-12. Cercei din bară de argint (sârmă). Unul din capete este mai gros, firul subțindu-se treptat către extremitatea opusă unde vârful este ascuțit. Porțiunile îngroșate ale ambilor cercei sunt modelate în protome animaliere (capete de câini?) stilizate. Restul corpului cerceilor este răsucit în jurul axului longitudinal, operațiune din care a rezultat un fel de șurub cu pasul mare.

Diametrele = 3,80 și 3,40 cm.

Lungimile desfășurate = 11,50 și 10,00 cm.

Greutățile = 8,97 și 4,76 gr.

13. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Pe arc are două nodozități (noduri) semidiscoidale. Piciorul e terminat printr-un buton tronconic ridicat în sus. Arcul e ornamentat cu semicercuri incizate dispuse în așa fel încât compun un șir de liniuțe șerpuitoare (în forma literei S). Resortul spiralic bilateral continuă cu acul de fixare.

Lungimea = 4,20 cm.

Lungimea desfășurată = 38,50 cm.

Greutatea = 9,73 gr.

14. Pereche a fibulei de la nr. 13, identică în toate privințele cu piesa de mai sus.

Lungimea = 3,96 cm.

Lungimea desfășurată = 23,20 cm.

Greutatea = 9,80 gr.

15. Fibulă de același tip cu cele de mai sus, dar de dimensiuni mai reduse. Perechea de nodozități (noduri) de pe arc are circumferințele zimțate.

Lungimea = 2,70 cm.

Lungimea desfășurată = 23,20 cm.

Greutatea = 4,40 gr.

16. Fibulă pereche a piesei de la nr. 15, identică în toate privințele cu piesa de mai sus.

Lungimea = 2,80 cm.

Lungimea desfășurată = 24,70 cm.

Greutatea = 4,51 gr.

17. Fibulă fragmentată. Era realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Arcul nu e ornamentat, are resort spiralic bilateral, iar din ac se păstrează numai o parte.

Lungimea = 2,20 cm.

Greutatea = 3,65 gr.

18. Cataramă din bară rotundă de argint.

Diametrul = 3,60 cm.

Diametrul în secțiune a barei = 0,52 cm.

Greutatea = 18,19 gr.

19. Inel din fir de argint. Are extremitățile petrecute una peste cealaltă și apoi sârma e rulată pe bară.

Diametrul = 2,80 cm.

Lungimea desfășurată = 17,00 cm.

Greutatea = 3,77 gr.

20. Fibulă din foaie de argint. Este de tipul lingură și lipsesc resortul spiralic și acul de fixare.

Lungimea = 4,50 cm.

Greutatea = 1,49 gr.

21. Brățară din bară de argint având capetele terminate în protome de șarpe.

Piesă dispărută în cursul timpului.

22. Pereche de cercei din sârmă de argint.

Dispăruți în cursul timpului.

Descoperite în cursul mai multor campanii de săpături arheologice (1927-1940) și (1949-1953) efectuate pe promontoriul „Cetățuia”. Nu se cunoaște locul exact al apariției fiecărei pie-se în parte. Deși numeroase, bijuteriile de argint aflate la Poiana nu constituie un tezaur acumulat în antichitate. Se păstrează (nr. 1-20) în colecția Muzeului de Istorie a României din București. Brățara și perechea de cercei (nr. 21, 22) au dispărut în cursul celui de-al II-lea război mondial de la institutul arheologic din capitală.

Bibliografie:

- R. și Ecaterina Vulpe, *Les fouilles de Poiana*, „Dacia”, III-IV, 1927-1932, p. 328, fig. 108 și p. 344, fig. 127;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201;
- R. Vulpe și colaboratorii, *Activitatea șantierului arheologic Poiana – Tecuci*, „Studii și cercetări de istorie veche”, II, 1, 1951, p. 197, 205, 208, fig. 25 nr. 4;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 47;

- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 37-40, pl. XII-XIII;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37 nota nr. 37 a;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la Est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 33-35.

Poiana Seciuri (sat), *comuna Bustuchin, județul Gorj*

1. Colan (torques) din bară de argint având secțiunea pătrată și grosimea variabilă: după un maxim de 1,20 cm, la mijlocul distanței dintre cele două extremități materialul se subțiază treptat spre ambele capete. A fost răsucit în jurul axului longitudinal fapt ce a dus la apariția a 22 de spirale. Are modelate protome de șarpe în locul sistemului de închidere.

Diametrul = 17,50 cm.

Lungimea = 46,00 cm.

Greutatea = 181,77gr.

2. Colan (torques) de același tip cu cel de mai sus (nr.1) dar ceva mai redus ca dimensiune. Un capăt e rupt (însă nu lipsește).

Diametrul = 12,60 cm.

Lungimea (inclusiv partea detașată) = 23,40 cm.

Greutatea = 61,47 gr.

3. Brățară din bară cu secțiunea pătrată, de argint. Are capetele petrecute unul peste celălalt și apoi sârma de la ambele extremități a fost înfășurată pe bară. În partea de la mijlocul distanței dintre extremități bara are grosimea maximă de 0,60 cm, după care scade treptat.

Diametrul = 7,40 cm.

Lungimea = 23,40 cm.

4. Pereche a brățării de mai sus (nr. 3) din bară pătrată în secțiune, din argint. Pe firul brățării este rulată o fâșie dintr-o foaie de argint lată de 3,00 cm și lungime de 19,50 cm. Acoperă 6,00 cm din corpul bijuteriei.

Diametrul = 8,70 cm.

Lungimea = 17,50 cm.

Greutatea totală = 43,86 gr.

5-6. Pereche de cercei din sârmă de argint având secțiunea pătrată. Grosimea firului scade treptat de la o extremitate spre cealaltă. La capete există câte un buton.

Diametrele = 5,50 cm și 5,40 cm.

Lungimile = 17,50 cm și 17,50 cm.

Greutățile = 7,46 gr și 5,92 gr.

7. Inel din sârmă cu secțiunea pătrată de argint, a cărei extremități sunt rulate pe bară. Pe firul piesei e atașată o amuletă de forma unei securi.

Diametrul = 3,60 cm.

Lungimea = 22,30 cm.

Greutatea totală = 7,48 gr.

8-17. Inele din sârmă cu secțiunea pătrată, de argint, având capetele petrecute unul peste celălalt și apoi ru-late pe bară. Sunt de diferite dimensiuni.

Diametrul minim = 2,90 cm.

Lungimea minimă = 11,50 cm.

Greutatea minimă = 3,70 gr.

Diametrul maxim = 3,70 cm.

Lungimea maximă = 22,50 cm.

Greutatea maximă = 7,48 gr.

18. Pereche de inele legate între ele, ambele din sârmă de argint. Sunt de mărimi diferite. Inelul mare este de tipul cu secțiunea îngroșată la mijlocul distanței dintre capete, cu subțiere treptată. Extremitățile îi sunt petrecute una peste cealaltă și înfășurate pe corpul (firul) bijuteriei. Inelul cel mic este din fir de argint având secțiunea rotundă, are capetele retezate drept, apropiate dar nesudate.

Diametrul inelului mare = 3,20 cm.

Lungimea inelului mare = 18,60 cm.

Diametrul inelului mic = 2,50 cm.

Lungimea inelului mic = 8,50 cm.

Greutatea ambelor inele = 6,93 gr.

19. Cataramă din foaie de argint tăiată (modelată) în forma unui romb alungit, ale cărei laturi sunt ușor curbate. Decorul constă din șiruri de incizii fine, de aspect semilunar, dispuse în paralel cu laturile rombului. Același gen de ornament e aplicat în interiorul scutului, în formă de cruce care unește unghiurile paralelipipedului și divizează spațiul în patru triunghiuri dreptunghice. Mai sunt incizate opt cerculețe (al căror diametru este de 0,40 cm fiecare, așezate patru în colțurile rombului iar celelalte două perechi în interior. Catarama este prevăzută la una din extremități cu un ochi așezat într-o mică prelungire a materialului (un fel de pinten).

Lungimea = 9,00 cm.

Lățimea = 3,90 cm.

Greutatea = 7,72 gr.

20. Cataramă identică tipologic și ornamental cu cea de mai sus (nr. 19).

Lungimea = 9,10 cm.

Lățimea = 3,90 cm.

Greutatea = 7,87 gr.

21. Cataramă identică tipologic și ornamental cu cea de la nr.19. (Și evident cu cea de mai sus).

Lungimea = 9,00 cm.

Lățimea = 4,00 cm.

Greutatea = 7,40 gr.

22. Cataramă asemănătoare ca aspect și decor cu cea de la nr.19. Diferența constă în faptul că la extremitatea opusă ochiului există o rulare cilindrică a materialului (foii de argint) și pe suprafața rombică sunt incizate numai șase cerculețe.

Lungimea = 8,00 cm.

Lățimea = 3,30 cm.

Greutatea = 7,03 gr.

23. Cataramă pereche a celei de la nr. 22 (aceea de mai sus).

Lungimea = 8,40 cm.

Lățimea = 3,30 cm.

Greutatea = 6,04 gr.

24. Cataramă identică celeia de la nr. 22, dar puțin mai îngustă.

Lungimea = 9,1 cm.

Lățimea = 3,9 cm.

Greutatea = 7,87 gr.

25. Cataramă asemănătoare ca tip cu cea de la nr. 22 dar deosebită ca decor, deoarece la acest exemplar nu sunt imprimate cerculețele.

Lungimea = 9,00 cm.

Lățimea = 3,10 cm.

Greutatea = 7,03 gr.

26. Pereche a cataramii de la nr. 25. Are aceleași dimensiuni și ornamente.

Lungimea = 7,70 cm.

Lățimea = 3,40 cm.

Greutatea = 6,34 gr.

27. Pandantiv din foiță de argint. Este modelat în formă de vârf al unei lănci. La capătul opus vârfului lăncii există un ochi care permitea atașarea pandantivului pe o verigă.

Lungimea = 5,80 cm.

Lățimea = 1,10 cm.

Greutatea = 3,00 gr.

28. Placă dreptunghiulară din argint. Are extremitățile scurte îndoite în unghi de 90° și în fiecare există un orificiu pentru introducerea eventuală a

unui nit sau fir de sârmă. Suprafața îi este ornamentată cu șiruri de incizii fine semilunare: trei șiruri sunt așezate la marginea laturilor scurte ale dreptunghiului, din care unul împarte în două părți egale suprafața piesei, iar în cele două dreptunghiuri, dispuse în diagonală, se mai află încă patru șiruri de incizii curbate.

Lungimea = 3,90 cm.

Lățimea = 1,80 cm.

Greutatea = 4,72 gr.

Lungimea totală desfășurată = 5,20 cm.

Descoperire întâmplătoare, în prima decadă a lunii mai a anului 1938. Autoritățile locale au preluat tezaurul care a fost depus la muzeul de antichități din București. Actualmente se păstrează în colecția Muzeului Național de Istorie a României din capitala țării noastre.

Bibliografie:

- C. S. Nicolăescu-Plopșor, *Le trésor dace de Poiana – Gorj*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 203-212 (ilustrații la p. 204, fig.1, nr. 1-14; 205, fig. 2 a și b; 206, fig. 3, nr. 1-13; 208, fig. 4; 213, fig. 6, nr. 1-3;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201;
- Idem, *Inventaria archaeologica*, București, 1968, fasc. 5 R. 23 a-c;
- Idem, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul monumentelor istorice”, XLI, I, 1972, p. 18-20;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 48;
- **, *Dicționar enciclopedic de artă veche a României*, București, 1980, p. 279;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 41-45, pl. XIV-XIX.

Poșaga de Jos (comună), județul Alba

1. Fibulă din o singură bucată de argint confecționată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Pe prelungirea pliată peste arc a piciorului se află patru nodozități (noduri) discoidale. Între ultima nodozitate și resortul spiralic bilateral arcul este aplatizat în formă de halebardă. Decorul constă din zig-zag-uri, din semilune incizate așezate pe marginile părții aplatizate, precum și dintr-o nervură mediană din care pornește sârma resortului spiralat. Există și acul de fixare.

Lungimea = 13,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Pereche a fibulei de mai sus (nr. 1). Este identică în toate detaliile cu piesa precedentă.

Lungimea = 13,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Două segmente de lanț din zale pliate din sârmă de argint prinse cu ochiuri de o verigă din sârmă de argint, de aceasta din urmă fiind atașate și trei pandantivi în formă de cuie (din sârmă de argint). Cele două lanțuri simple se compun din zece și respectiv paisprezece zale.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare din anul 1843. Se păstrează știrea că în tezaur ar mai fi existat „încă o mică bijuterie”, dar nu se știe ce tip de piesă era. Alte amănunte lipsesc. Se păstrează în colecția Muzeului de Istoria Artei (din Viena).

Bibliografie:

- C. Goos, *Chronik der arcäologischen Funde Sibenburgens*, Sibiu, 1876, p. 46;
- Römer, F., *A Nagyváradi ezüstlelet*, „Archaeologiai értesítő”, VI, 1886, p. 389;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 31, nr. 527;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 550, 558, 704, 706, 784, 786;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 89, nr. 59;
- Hunyady, Ilona, *Kelták a Kárpátmedencén*, „Dissertationes Pannonicae”, XVIII, 1944, p. 41, pl. XXIII, nr. 4;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 50 („Poșaga de Sus, localitate acum desființată”);
- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 22-23, nr. cat. 33-35, fig. 12 (nu a găsit în fondul vienez aceea mică bijuterie);
- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 32, 34, 37, 44, p1.VII.

Popești (sat), comuna Mihăilești, județul Giurgiu

1. Inel plurispiralic din sârmă de argint. Se compune din trei spirale rotunde încadrate de câte o spirală a cărei sârmă a fost aplatizată. Capetele aplatizate sunt ornamentate cu câte două palmete ștanțate. În zona finală a extre-mităților

există câte un bot miniatural animalier. Piesa este o replică miniaturală a brățărilor plurispiralice.

Diametrul = 2,50 cm.

Lungimea = 29,50 cm.

Greutatea = 6,72 gr.

2. Inel plurispiralic din sârmă de argint, păstrat fragmentar. Extremitatea este aplatizată dar neornamentată (cealaltă parte lipsește), însă e modelată – evident foarte stilizat – în forma unui cap de șarpe. Din inel se păstrează patru spire.

Diametrul = 2,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Aplică din foaie subțire de argint. Are aspectul dreptunghiular și e împodobită cu șapte cerculețe incizate dispuse câte trei pe laturile scurte și unul în punctul de întretăiere a diagonalelor, acestea din urmă fiind marcate prin șiruri de puncte făcute cu un dorn foarte fin. Porțiunile din exteriorul grupajelor de câte trei cerculețe au fost pliate, indiciu că aplica era atașată pe o curea.

Lungimea = 5,30 cm.

Înălțimea = 1,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

4. Inel din sârmă de argint având capetele petrecute unul peste celălalt și apoi rulate pe bară. Se presupune că ar fi fost cercel.

Dimensiunile nu sunt precizate.

5. Fibulă din foaie de argint. Este de tipul lingură și are piciorul ornamentat prin traforare. Mai există ca podoabă două incizii longitudinale paralele cu marginile fibulei și trec apoi deasupra „cupei”. Lipsesc resortul spiralic împreună cu acul de fixare.

Lungimea = 5,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

6. Fibulă de același tip ca cea de mai sus, lucrată din foaie de argint (vezi nr. 5). Ca decor pe arc există două nervuri longitudinale continuate și pe „cupă”, porțiuni în care numărul acestora (nervurilor) crește cu încă patru. Piciorul e masiv (are lungimea unei jumătăți din arc) și traforat. În jurul traforului se mai află un șir compus din incizii fine care formează un paralelogram. Resortul spiralic și acul lipsesc.

Lungimea = 8,10 cm.

Greutatea nu este precizată.

7. Pereche a fibulei de mai sus (nr.6) confecționată din foaie de argint. Există o mică diferență a decorului situat pe marginea traforajului de pe picior,

și aume un zig-zag realizat tot prin incizii foarte fine dispuse des. Lipsesc resortul spiralic și acul.

Lungimea = 8,00 cm.

8. Lanț din zale de sârmă din argint pliate în șir simplu. De acesta e atașat un medalion din foaie de aur pe a cărei suprafață e redat un chip uman (piesa din aur nu in-tră în preocupările noastre).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Piese de argint s-au descoperit în cursul săpăturilor arheologice începute în anul 1931 (și continuate cu intermitențe circa patruzeci de ani). Nu se cunoaște cu exactitate din ce punct al așezării getice provin și nici în cadrul cărei campanii au fost recuperate. Cele mai multe dintre ele se păstrează în colecția Muzeului de Istorie și Artă al Municipiului București și la Muzeul Național de Istorie a României din capitala țării noastre.

Bibliografie:

- R. Vulpe, *Șantierul arheologic Popești* (reg. București, r. Mihăilești), „Materiale și cercetări arheologice”, III, 1957, p. 239, fig. 20 și 21, nr. 2;
- Idem, *Șantierul arheologic Popești* (r. Domnești, reg. București), „Materiale și cercetări arheologice”, VI, 1959, p. 314, fig. 14, nr. 3;
- Idem, *Șantierul arheologic Popești*, „Materiale și cercetări arheologice”, VII, 1961, p. 329, fig. 6, nr. 1 și p. 331;
- Idem, *Așezări getice din Muntenia*, București, 1966, p. 27-28;
- Mioara Turcu, *Fibule Latène din colecțiile Muzeului de Istorie a Orașului București*, „București – Materiale de istorie și muzeografie”, V, 1967, p. 168, pl. I, nr. 4 și 5, p. 175;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 49;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 61, pl. XLVI, nr. 4;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37, nota nr. 37 a;
- Mioara Turcu, *Geto-dacii din Câmpia Munteniei*, București, 1979, p. 211, pl. XXXIII, nr. 4;
- ***, *Trésors des daces* (catalog expozițional), Paris, 1980, nr. 312 și 311;
- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 40, pl. III, nr.2.

Rachiș (sat), comuna Mirislău, județul Alba

1. Inel din sârmă de argint. Are extremitățile înfășurate pe bară.

Diametrul = 0,26 cm.

Grosimea sârmei = 0,02 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Inel similar cu cea de mai sus, dar ceva mai mic.

Diametrul = 0,22 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare în punct rămas neprecizat. În anul 1899 au fost depuse în colecția muzeului din Turda.

Bibliografie:

- Téglás, I., *Aranyos Rákosi régiségekről*, „Archaeologiai értesítő”, XIX, 1899, p. 352;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p.549;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201 („două inele de argint”),
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 28, nr. 113 („două brățări de argint”). Diametrele pieselor infirmă cele precizate de către Márton Roska;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 51 (cu trimiterea bibliografică la articolul subsemnatului publicat în „Revista muzeelor”, 4, 1967, p. 48-50, unde este prezentată o piesă de argint dacică provenită de la Recaș, județul Timiș). Profesorul clujean Kurt Horedt a confundat cele două localități cu nume asemănătoare, dar nu identice. Tot la p. 164, nr. 52 semnalăm eroarea tipografică „R. p. 281, nr. 31”, corect fiind „p. 28, nr.113”.

Răcătau de Jos (sat), comuna Horgești, județul Bacău

1. Brățară din bară cu secțiunea pătrată care la extremități este transformată în sârmă, de argint. Din sârma de la capete, prin rulare, s-a obținut un ochi și un cârlig, părți cu ajutorul cărora se închide brățara. Trei inele din sârmă subțire de argint au fost atașate pe bara brățării.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă de tipul lingură confecționată din foaie de argint. Longitudinal și median se află, ca decor, un șir de excizii având aspectul literei latine „S”.

Pe marginile arcului și în continuare pe cupă se află două incizii fine. Resortul spiralic și acul lipsesc.

Lungimea = 6,60 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Fibulă de tipul lingură confecționată din foaie de argint. Este ornamentată cu două incizii fine care urmează conturul piesei. Resortul spiralic și acul lipsesc.

Dimensiunile nu sunt precizate.

4. Fibulă de tipul lingură confecționată din foaie de argint. Este identică cu exemplarul de mai sus (nr. 3). Resortul spiralic și acul lipsesc.

Dimensiunile nu sunt precizate.

5. Cercel din sârmă de argint a cărei grosime este în descreștere de la o extremitate la alta. Partea cea mai groasă a fost ușor aplatizată. Firul a fost răsucit de mai multe ori în jurul axului longitudinal astfel încât are înfățișarea unui șurub cu pasul des.

Diametrul = 3,80 cm.

Greutatea nu este precizată.

6. Cercel identic ca aspect cu cel de mai sus (nr. 5) dar având diametrul mai redus.

Diametrul = 2,30 cm.

Greutatea nu este precizată.

7. Cercel identic ca aspect cu cel de mai sus (nr. 6) dar având diametrul mai redus.

Diametrul = 1,60 cm.

Greutatea nu este precizată.

8. Inel din sârmă de argint. Are capetele petrecute unul peste celălalt și apoi sârma se rulează pe bară.

Diametrul = 2 30 cm.

Greutatea nu este precizată.

9. Inel similar cu cel de mai sus (nr. 8), din sârmă de argint.

Diametrul = 1.60 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperite separat în cadrul săpăturilor arheologice efectuate pe dealul „Cetățuia”, lucrări ce s-au desfășurat în principal pe durata anilor 1968-1970. Fibula de la nr. 2 provine din „Secțiunea I, caseta nr. 5, de la adâncimea de 1,20 metri”, iar cercelul multitordat de la nr. 5 provine din „Secțiunea VIII, caseta nr. 11” (informații amabile oferite de către arheologul Dr. Viorel Căpitanu căruiua îi aducem și pe această cale mulțumirile noastre). Obiectele

de podoabă se păstrează la Muzeul Județean de Istorie și Arheologie „Iulian Antonescu” – Bacău.

Bibliografie:

- V. Căpitanu, *Principalele rezultate ale săpăturilor arheologice în așezarea geto-dacică de la Răcătău (județul Bacău)*, „Carpica”, VIII, 1976, p. 64, fig. 43, nr. 7 (brățara de la nr. 1), fig. 41, nr. 1;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37, nota nr. 37 a;
- **, *Trésors des daces* (Catalog expozițional), Paris, 1980, nr. 326 și 327;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la Est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, 2001-2003, p. 31-32.

Recaș (comună), județul Timiș

Lanț-centură compus din inele (verigi) de sârmă de argint. Sunt 39 de elemente (zale), fiecare având capetele înfășurate pe bară, extremitățile verigilor fiind petrecute una peste cealaltă. Pe două dintre verigi se află atașate pan-dantive din sârmă de argint, având aspectul unor cuie, iar pe alte trei verigi sunt atașate plăcuțe de foaie de argint, triunghiulare (cu laturile curbate) ornamentate paralel cu marginile triunghiului cu un șirag de incizii fine, curbate, dispuse în zig-zag. Acest din urmă decor e aplicat central, pe înălțimea triunghiului isoscel.

Lungimea = 80,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare din anul 1878 efectuată în vatra localității cu prilejul drenării pârâului care străbate așezarea. S-a găsit împreună cu denari imperiali emiși în perioada 218-251 d. Chr. motiv ce a făcut ca la vremea respectivă să fie considerat (lanțul) „un produs barbar din epoca romană”. Se păstrează la Muzeul Banatului din Timișoara.

Bibliografie:

- Ormós, Zs., *A Rékási római lelet*, „Történelmi és Régészeti Értesítő”, VII, 1, 1881, p. 10 (fără imaginea lanțului);
- Milleker, B., *Dél-Magyarország őskori régiségleletei. Bevezető előszó*, „Történelmi és Régészeti Értesítő”, VII, IV, 1891 (Serie nouă), p. 43 (fără imaginea lanțului);

- Téglás, G., *Római korbely ezüssláncz*, „Archaeologiai Értesítő”, XII, 1892, p. 191 (desenul este la p. 190);
- Idem, *A Krisztus születése előtti Dácia ezüstövösségének bányatörténelmi jelentősége*, „Bányászati és kohászati lapok”, XIV, nr. 10, partea I, 15 mai 1911, p. 606 („Temes Rékás – descoperire situată cronologic în epoca lui Burebista”). Arheologul Téglás Gábor, cel care în 1892 publicase lanțul de la Recaș ca o piesă de epocă romană, în anul 1911 și-a dat seama că respectivul obiect de argint era de factură dacică;
- L. Mărghitan, *Observații cu privire la un lanț de argint din „epoca romană*”, „Revista muzeelor”, 4, 1967, p. 48-50, fig. 1;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 51. Dar profesorul clujean Kurt Horedt a confundat numele localității Recaș cu Răchiș (respectiv Rachiș (sat), comuna Mirăslău, județul Alba);
- L. Mărghitan, *Banatul în lumina arheologiei*, I, 1979, Timișoara, p.163, 164 și 202 (imaginea lanțului).

Remetea Mare (I) (comună), județul Timiș

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are arcul îngust, puternic curbat, iar bara din care este format e triunghiulară în secțiune. Arcul e ornamentat cu grupaje de linii incizate. Portagrafa este în formă de triunghi traforat. La extremitatea arcului (cea opusă resortului spiralic) se află un buton de format conic. Coarda resortului spiralic bilateral e rulată pe arc. Se păstrează și acul de fixare.

Lungimea = 8,10 cm.

Greutatea = 29,80 gr.

2. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul îngust, rotund în secțiune, este ornamentat în zona de maximă curbura cu două nodozități discoidale (noduri) între care se interpun două astragale. Porțiunea din arc de la ultima nodozitate și până la resortul spiralic bilateral e aplatizată în formă de romb ale cărui laturi sunt curbate. O nervură mediană străbate acest fragment de fibulă, nervură din care se prelungește sârma resortului spiralic bilateral și acul de fixare. Coarda resortului spiralic este rulată pe arc. Portagrafa e masivă și are aspectul unui dreptunghi.

Lungimea = 9,90 cm.

Greutatea = 73,00 gr.

3. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul este îngust și neornamentat. Coarda resortului spiralic bilateral e înfășurată pe arc. Portagrafa masivă deține o treime din lungimea fibulei.

Lungimea = 4,90 cm.

Greutatea = 9,75 gr.

4. O parte din arcul unei fibule de tipul „scut romboidal” din foaie de argint. Poartă un decor incizat constând din șiruri de liniuțe.

Dimensiunile nu sunt precizate.

5. Fibulă de tipul lingură realizată din foaie de aur. Arcul e ornamentat cu incizii paralele cu marginile piesei. Lipsesc resortul spiralic și acul.

Lungimea = 5,00 cm.

Greutatea = 4,30 gr.

6. Lanț din zale de sârmă de argint în așa fel îmbinate încât formează un cordon cu secțiunea pătrată. Capetele lanțului sunt introduse în manșoane cilindrice realizate din foaie de argint. La mijlocul lungimii piesei prin lipsa câtorva zale există o porțiune subțiată. Lipsește sistemul de închidere.

Lungimea = 66,00 cm.

Greutatea = 175,00 gr.

7. Brățară din bară de argint. Este rotundă în secțiune și are extremitățile ușor aplatizate, terminate în protome de șarpe. Nu este închisă.

Diametrul nu este precizat.

Greutatea = 18,00 gr.

8. Brățară din bară de argint. Este aproape identică, dar ceva mai groasă decât piesa de mai sus (nr.7).

Diametrul nu este precizat.

Greutatea = 24,00 gr.

9. Verigă din sârmă de argint. Are capetele petrecute unul peste celălalt și rulate pe bară, dar înainte de rularea propriu-zisă sârma face două ochiuri ornamentale.

Diametrul = 4,50 cm.

Greutatea = 96,00 gr.

10. Inel plurispiralic din sârmă subțire de argint. Se compune din cinci spire, iar extremitățile aplatizate poartă fiecare câte patru palmete ștanțate.

Diametrul = 1,90 cm.

Greutatea = 5,30 gr.

11. Inel plurispiralic din sârmă subțire de argint. Se compune din 3,5 spire și are capetele retezate drept (lasă impresia că este o piesă în curs de executare).

Diametrul = 1,90 cm.

Greutatea = 3,20 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată cu puțin înainte de anul 1906 (data publicării tezaurului). Se poate să fi fost mai multe obiecte de podoabă dar care nu s-au recuperat de la cel ce le-a aflat (erau depuse împreună cu monede romane republicane și imperiale). Se păstrează la Muzeul Banatului din Timișoara.

Bibliografie:

- Bleyer, J., *Temesvár környéki leletekről*, „Archaeologiai Értesítő”, XXVI, 1906, p. 364, fig. 1, nr. 1-11 (imagini foto) și p. 365, 366, fig. 2, nr. 1-11 (desene);
- Milleker, F., *Délmagyarország régiségleletei a honfoglalás előtti időkből*, III, Timișoara, 1906, p. 124;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 537, 543, 552, 554, 557;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 191, 192 și 201;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 281, nr.31;
- Judita Winkler, *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien bis zum Beginn der Dakerkriege*, „Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, herausgegeben von der Bayerischen Numismatischen Gesellschaft”, 17, 1967, p. 151, nr.122;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia” N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 52;
- I. H. Crișan, *Ziridava*, Arad, 1978, p. 201, nota nr. 145 (localizare eronată în județul Alba);
- F. Medeleț, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1983, p. 202, nr. 8. Același material în 1. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 208, nr. 8;
- V. Dupoi, *Lațturile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 53, pl. XVI.

Remetea Mare (II) (comună), județul Timiș

1. Perlă de argint având aspectul unei sfere aplatizată la poli. Are ca decor cercuri concentrice incizate fin.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Pereche a perlei de mai sus (nr. 1).

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Pereche a perlei de mai sus (nr. 2).

Dimensiunile nu sunt precizate.

4. Pereche a perlei de mai sus (nr. 3).

Dimensiunile nu sunt precizate.

5. Inel de argint constând dintr-o verigă de sârmă pliată și „rotunjită”.

Dimensiunile nu sunt precizate.

6. Pereche a inelului de mai sus (nr. 5).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperite prin săpături arheologice efectuate într-o necropolă antică cercetată de către un colectiv de la Muzeul Banatului, lucrări desfășurate în anii 1980-1985. Se păstrează la Muzeul Banatului.

Bibliografie:

- H. Crișan, *Spiritualitatea geto-dacilor*, București, 1986, p. 257 și nota nr. 2.

Rotbav (sat), comuna Feldioara, județul Brașov

Pandantivi de argint modelați în formă de pânlie.

Dimensiunile nu sunt precizate (nici numărul lor).

Descoperire întâmplătoare la o dată ce nu e precizată. Brățara din foaie de argint aflată întâmplător în anul 1887, depusă la muzeul Brukenthal din Sibiu nu este de factură dacică.

Bibliografie:

- Kuzsinsky, B., *Délvidéki és Erdélyi múzeumok*, „Archaeologiai Értesítő”, VIII, 1888, p. 244, 245, fig. 2 (pentru brățară);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 199-200, nr. 385 (pentru pandantivi).

Sacalasău (I) (sat), comuna Derna, județul Bihor

Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Este de tipul ornamentat cu nodozități (noduri) situate pe prelungirea piciorului, porțiune ce e pliată deasupra arcului.

Dimensiunile nu sunt precizate.

În împrejurări necunoscute a ajuns în colecția muzeului școlar din satul respectiv. Actualmente se păstrează la Oficiul pentru Patrimoniu din Oradea (informație amabilă din partea colegului Dr. Sever Dumitrașcu, oferită în 16 septembrie 1999).

Bibliografie:

- Inedită.
- Referirile la această piesă de argint dacică din articolul semnat de S. Dumitrașcu, E. Molnar, *Tezaurul de podoabe dacice de la Săcălăsău Nou (j. Bihor)*, „Crisia”, V, 1975, p. 59, nota nr.52 nu mai sunt de actualitate, fibula fiind dusă la Oradea.

Sacalasău (II) (sat), comuna Derna, județul Bihor

Arc al unei fibule cu nodozități (noduri) realizat din argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.

Provine dintr-o descoperire întâmplătoare efectuată la o dată rămasă necunoscută. În anul 1940 acest fragment de fibulă se afla în posesia unui inginer al cărui nume este oarecum ciudat, *Debie*. La data respectivă acesta locuia în Ploiești. Nu se cunoaște unde se află în prezent obiectul de argint dacic aici în discuție.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure gëto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201 (unde îl consemnează pe inginerul cu nume bizar, precizând că fragmentul de fibulă era depus în pământ împreună cu circa 23 bucăți monede de argint emise la Dyrrachium);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 54;
- S. Dumitrașcu, E. Molnar, *Tezaurul de podoabe dacice de argint de la Săcălăsău Nou, j. Bihor*, „Crisia”, V, 1975, p. 59, nota nr. 52 (aduce lămuriri în privința bizarului nume *Debie*, făcând precizarea că în realitate ar fi vorba de un oarecare *Dobay* din Derna. Despre acesta din urmă E. Molnar știa că a deținut un tezaur de obiecte de argint dacice. S. Dumitrașcu presupune că respectivul *Dobay* ar fi ajuns în Ploiești ca refugiat din nord-estul Transilvaniei, teritoriu răpit României în toamna anului 1940 prin dictatul de la Viena).
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr. 9.

Sacalasău (III) (sat), comuna Derna, județul Bihor

Brățară din bară rotundă de argint. Are capetele libere petrecute unul peste celălalt (circa jumătate din lungimea desfășurată a obiectului). Porțiunile suprapuse au secțiunea pătrată și în ușoară descreștere a grosimii acestora. Este ornamentată în zonele cu secțiune pătrată. Între două cercuri incizate e situat un șir de incizii dispuse în „V” care compun un motiv de tip „brăduț”. Ambele extremități sunt modelate în forma unor protome de șarpe pe care sunt marcați ochii, nasul, respectiv botul, gura și creasta (creștetul) capului, toate realizate prin incizii punctate.

Diametrul = 4,90 cm.

Diametrul secțiunii rotunde = 0,50 cm.

Lungimea laturii secțiunii pătrate = 0,6 cm.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1940 în punctul topografic „Dealul cu bani”, unde ulterior s-a identificat o așezare dacică. Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, III, 1-4, 1953, p. 160, fig. 24 și p. 161;
- S. Dumitrașcu, E. Molnar, *Tezaurul de podoabe dacice de argint de la Săcălăsău Nou (j. Bihor)*, „Crisia”, V, 1975, p. 65, nota nr. 4;
- ***, *Trésors des daces* (Catalog expozițional), Paris, 1980, nr. 336.

Sacalasău (IV) (sat), comuna Derna, județul Bihor

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. Pe piciorul prelungit și pliat peste arc are ca decor patru nodozități (noduri) discoidale între care se interpun trei astragale. Porțiunea situată între ultima nodozitate și resortul spiralic bilateral e aplatizată în formă de halebardă. Această parte finală a arcului e ornamentată cu incizii fine semilunare dispuse în zig-zag care formează șiruri ce urmează conturul rombic și împart suprafața acestuia în două triunghiuri isoscele. În punctul central din fiecare triunghi e ștanțat un cerculeț, astfel încât lasă impresia unor ochi stilizați. Resortul spiralic e înfășurat pe un miez de fier. Partea stângă a resortului are 12 spine, iar cea dreaptă 11.

Lungimea = 16,00 cm.

Greutatea = 205,00 gr.

2. Fibulă fragmentară de argint, de tipul cu nodozități pe piciorul prelungit și pliat peste arc (perechea piesei de mai sus, nr. 1). Lipsește circa jumătate din porțiunea cu nodozități (noduri).

Lungimea = 14,00 cm.

Greutatea = 110,00 gr.

3. Prelungire de picior pliat, din bară de argint, pe care se păstrează patru nodozități (noduri) între ele, interpunându-se trei astragale. Restul fibulei lipsește.

Lungimea = 10,00 cm.

Greutatea = 90,00 gr.

4. Brățară realizată prin batere cu ciocanul din o bară de argint (de secțiune rotundă). Capetele libere au secțiunea pătrată și sunt ornamentate cu motivul „bradul” creat prin incizie cu daltă, după care urmează capete de șerpi foarte stilizate.

Diametrul = 8,00 cm.

Grosimea în secțiune = 0,90 cm.

Greutatea nu este precizată.

5. Bară de argint contorsionată (material brut, sau fragment din o bijuterie deteriorată neidentificabilă ca tipologie).

Lungimea = 5,00 cm.

Greutatea = 25,00 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată în primăvara anului 1972 pe terenul arabil situat în perimetrul dealului numit „Buracar”. Cel ce a găsit tezaurul a afirmat că au mai fost față de cele cinci obiecte de mai sus (nr. 1-5) încă un lănișor și o brățară mică, pe care le-a pierdut.

Tot în anul 1972 tatăl celui ce aflase tezaurul a relatat, fără să poată dovedi spusele sale, că în urmă cu circa 20 de ani (deci prin 1950) ar fi descoperit pe dealul „Cetățuie” nu mai puțin de opt fibule de argint ornamentate cu nodozități (noduri), despre care n-a putut să precizeze ce a făcut cu ele.

Nu este exclusă eventualitatea ca descoperirea din 1972 să nu fie reală, ci fiul a luat din „fondul dispărut” o parte, simulând o recentă apariție a bijuteriilor. Nu e imposibil ca în viitor să fie oferite spre vânzare și fibulele dispărute într-un mod atât de bizar (e greu de crezut că cineva este atât de naiv încât să piardă circa un kilogram de argint).

Bibliografie:

➤ S. Dumitrașcu, E. Molnar, *Tezaurul de podoabe dacice de la Săcălășău-Nou (j. Bihor)*, „Crisia”, V, 1975, p. 59-64 (ilustrații la p. 46, fig. 1/a; 47, fig. 1/

b; 50, fig. 1/c; 51, fig. 1/d; 52, fig. 2/a; 53, fig. 2/b; 55, fig. 2/c; 56, fig. 3/a; 57, fig. 3/b; 61, fig. 4/a; 62, fig. 4/b; 63, fig. 4/c; 66, fig. 5);

➤ ***, *Trésors des ducs* (Catalog expozițional), Paris, 1980, nr. 337.

Săliștea (comună), județul Alba

1. Placă de centură, fragmentară, realizată din foaie de argint aurit. În spațiul dreptunghiular sunt redați în întregime doi bărbați, dintre care unul (cel din dreapta privitorului) este divizat pe verticală prin fragmentare (ruperea plăcii în antichitate). Capetele și fețele celor doi indivizi sunt redată cu multă stângăcie, astfel încât e exclusă orice încercare de portretizare. La gât ambii poartă colane (torques-uri) schițate prin incizii făcute cu dalta. Busturile nu sunt acoperite de vestimentație ci de benzi decorative incizate. De la centurile înguste de pe talie pornesc în jos pantaloni grosieri, care de la genunchi în jos sunt strânși pe gleznă cu ajutorul unei bentițe. În picioare poartă opinci ale căror nojițe prelungite înfășoară gleznele. Picioarele au poziția „văzute din lateral”, pe când personajele sunt „văzute frontal”. Bărbatul din stânga are atârnată la cingătoare o sabie dreaptă, cu lama îngustă (mănușa armei nu e redată). Spațiul dintre cei doi bărbați și cel înconjurător e acoperit din loc în loc cu motive incizate având aspectul unor frunze lanceolate, precum și gru-paje compuse din trei cerceulețe. Este lucrată în tehnica „au repousse”.

Înălțimea = 14,00 cm.

Lungimea = 15,70 cm.

Greutatea = 149,50 gr.

2. Brățară din bară îngustă de argint. Are secțiunea pătrată și capetele după ce sunt petrecute unul peste celălalt se rulează pe bară.

Diametrul = 6,25 cm.

Greutatea = 22,73 gr.

3. Brățară de același tip cu cea de mai sus (nr.2). Sârma de argint e însă ceva mai subțire.

Diametrul = 6,25 cm.

Greutatea = 9,83 gr.

4. Brățară de același tip cu cea de mai sus (nr.3) având firul de sârmă din argint de grosime asemănătoare.

Diametrul = 6,25 cm.

Greutatea = 10,20 gr.

5. Brățară din sârmă de argint aproape de aceleași dimensiuni cu cea de mai sus (nr.4).

Diametrul = 6,25 cm.

Greutatea = 10,80 gr.

6. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul aplatizat are aspectul unui romb. Prezintă o lipitură executată în antichitate ca urmare a ruperii piesei. Laturile rombului profilate sunt ornamentate cu motivul denumit al „torsadei” sau „șnur răsucit” realizat prin incizii paralele dispuse oblic pe lungimea unei laturi. Are resort spiralic bilateral prevăzut cu o coardă simplă. Lipsește acul de fixare.

Greutatea = 37,37 gr.

7. Fibulă de argint pereche a piesei de mai sus (nr.6). Și aceasta are scutul rombic (arcul) rupt la mijloc și lipit. Lipsesc mai mult de jumătate din resortul spiralic bilateral, coarda și acul de fixare.

Greutatea = 29,31 gr.

8. Fibulă de argint de tipul celor de la nr. 6 și 7 al cărei arc rombic este mai îngust. Spațiul dintre unghiurile obtuze e ornat cu un șir de incizii dispuse în „brăduț”. Lipsește și la acest exemplar jumătate din resortul spiralic bilateral, coarda și acul de fixare.

Greutatea = 24,40 gr.

9-10. Fibule pereche, ambele realizate din câte o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Au arcul puternic curbat și uniform ca secțiune pe toată lungimea sa. Longitudinal fiecare arc e prevăzut cu un șanțuleț mărginit pe ambele părți de tăieturi cu dalta dispuse în forma literei V, constituind motivul „brăduț”.

Greutățile = 36,1 gr și 36,08 gr.

11. Colier (torques) confecționat din o singură bară de argint torsionată în jurul axului longitudinal (bara fiind pătrată în secțiune). Se închide prin ochi și cârlig terminat printr-un buton conic.

Diametrul = 13,15 cm.

Greutatea = 58,97 gr.

12. Colier (torques) din bară cu secțiune pătrată, din argint, identic ca aspect cu cel de mai sus (nr.11) dar puțin mai redus ca mărime. Se închide prin ochi și cârlig terminat printr-un buton conic.

Diametrul = 11,25 cm.

Greutatea = 32,89 gr.

13-15. Trei bucăți de spirală din sârmă de argint (de secțiune plan convexă a firelor). Se compun din 5, 3 și 1 spire.

Diametrul = 1,87 cm.

Greutățile = 3,65 gr; 3,48 gr și 3,29 gr.

16. Tub tronconic cotit din foaie de argint, rupt încă din antichitate. Se pare a fi partea superioară a unei toarte. Este realizat prin batere cu ciocanul și lipire.

Înălțimea = 7,50 cm.

Greutatea = 93,86 gr.

17. Disc rotund din foaie de argint. Are dublă profilatură tronconică (cele două trunchiuri de con sunt circumscrise). Sunt denumite de către arheologi „aplice de tipul șaibă”.

Greutatea = 5,09 gr.

18. Piesa de același tip cu cea de mai sus (nr.17), din foaie de argint.

Greutatea = 4,80 gr.

19. Piesă de același tip cu cea de mai sus, dar din foaie de argint ceva mai subțire.

Greutatea = 4,38 gr.

20-25. Cinci pandantivi în formă de cui realizați din sârmă de argint. Au la una din extremități câte un ochi.

Greutatea nu este precizată.

26-33. Șapte zale de lanț compuse din sârmă pliată la mijlocul lungimii și răsucită, formând la extremități câte un ochi. Ochiurile sunt așezate în „cruce” pe fiecare exemplar.

Greutatea totală (pandantivii de mai sus + zalele) = 21,30 gr.

34. Lanț din zale de sârmă de argint îmbinate în așa fel încât formează un cordon având secțiunea pătrată. Lipsește sistemul de închidere specific unor astfel de piese.

Lungimea = 43,00 cm.

Greutatea = 149,00 gr.

35. Limbă de cataramă din sârmă de argint.

Piesă pierdută.

36. Tub cilindric din foaie de argint (rupt în două).

Piesă pierdută.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1821. Tezaurul s-a găsit chiar în perimetrul de la aceea dată a localității. Nu s-a reținut de la descoperitor decât $\frac{3}{4}$ din greutatea totală a tezaurului, dar în literatura despre acest fond nu se precizează care era aceea greutate inițială (din momentul aflării sale). Se presupune că ar fi fost în grupajul respectiv aproximativ 80 de bucăți constând din bijuterii întregi și fragmente diverse. Datorită plăcii pe care sunt reprezentați cei doi bărbați apariția tezaurului a fost privită cu interes de către autoritățile locale la a căror intervenție $\frac{3}{4}$ din tezaur a fost reținut la Zlatna,

din care o parte a ajuns la Viena în colecția imperială de antichități. Actualmente piesele de la nr. 1-34 se păstrează la Muzeul de Istoria Artei din capitala Austriei. Cu multă amabilitate conducerea muzeului ne-a expediat (la solicitarea noastră) documentația referitoare la acest prețios fond arheologic provenit din Transilvania.

Bibliografie:

- J. Arneth, *Monumente des K. K. Münzen und Antiken Cabinettes in Wien*, Viena, 1850, p. 79, nr. 95;
- Téglás, G., *Az Erdélyi medencze őstörténelméhez*, „Orvos Természettudományi Értesítő”, XII, 2, 1887, p. 63, nr. 28;
- E. Petersen, *A Gundestrupi edény és a Csórai dombormű*, „Archaeologiai Értesítő”, XIII, 1893, p. 199-202;-
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 14, nr. 171;
- C. Moisil, *Comori arheologice din România Mare. (7). Tezaur de obiecte antice de argint*, „Cronica numismatică și arheologică”, IV, 9-10 (45-46), 1924, p. 70, nr. 6;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 531-533, 535-536, 538, 559;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 198;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertóriuma*, I, Cluj, 1942, p. 17, nr. 41;
- L. Mărghitan, *Tezaurul de podoabe dacice din argint de la Săliștea (fost Cioara, jud. Alba)*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XX, 2, 1969, p. 315-327 (cu ilustrarea obiectelor);
- D. Popescu, *Tezaur de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 9, fig. 102; 11; 19, fig. 101 și 107 (pe coperta a IV-a e redată imaginea plăcii cu cele două personaje masculine);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 55;
- R. Florescu, *Tezaur transilvane*, București, 1979, p. 16-20, fig. 1-6;
- Idem, *Cioara*, în *Dicționar enciclopedic de artă veche a României*, București, 1980, p. 100 (se menționează că ar fi o descoperire anterioară anului 1812, dar credem că este vorba de o eroare tipografică constând din inversarea ultimelor două cifre);
- Lucia Țeposu Marinescu, *Considerații asupra artei geto-dacice*, „Sargetia”, XX, 1986-1987, p. 99 și 100, fig. 1;
- V. Dupoi, *Lațturile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 34; 36; 57; pl. XX, nr. 1;

- L. Mărghitan, *Antropomorfism în arta Daciei preromane*, I, „Ziridava”, XXI, 1998, p. 20-21; 35, fig. 5;
- Idem, *Chipul uman în arta traco-geto-dacică*, „Thraco-Dacica”, XX, 1-2, 1999, p. 248.

Sărăcsau (sat), comuna Șibot, județul Alba

1. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Prelungirea piciorului este ornamentată cu patru nodozități (noduri) discoidale între care se interpun trei astragale. Arcul, puternic curbat e aplatizat în zona dintre ultima nodozitate și resortul spiralic bilateral (în formă de halebardă), iar pe mijloc (longitudinal) e străbătut de o nervură mediană care se transformă în sârma din resortul spiralic bilateral. În acest spațiu trapezoidal se află un decor realizat din incizii fine semilunare dispuse în zig-zag. Aceste șiruri urmează marginile „halebardei” și cele două părți laterale ale nervurii mediane, formând două triunghiuri cu laturile lungi (bazele) paralele. Sârma resortului spiralic bilateral e înfășurată pe un miez de fier, iar coarda e liberă. Acul, gros în zona de pornire din resort, se subțiază treptat spre vârf.

Lungimea = 11,00 cm.

Greutatea = 84,00 gr.

Număr de spire în resort = 26.

2. Fibulă de argint, pereche a celei de mai sus (nr.1).

Lungimea = 11,00 cm.

Greutatea = 89,70 gr.

Număr de spire în resort = 30.

3. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Pe prelungirea piciorului sunt patru nodozități (noduri) discoidale a căror muchii sunt rotunjite. Pe piciorul repliat, înaintea primei nodozități este incizată o monogramă în forma literei „X” majuscul.

Lungimea = 10,50 cm.

Greutatea = 95,00 gr.

4. Fibulă de argint, pereche a piesei de mai sus (nr.3). Lipsesc resortul spiralic bilateral și acul de fixare.

Lungimea nu e precizată.

Greutatea = 75,00 gr.

5. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Prelungirea piciorului pliată peste arc e ornamentată cu trei nodozități (noduri) discoidale. Resortul spiralic bilateral se compune din 12 spire.

Lungimea = 5,00 cm.

Greutatea = 9,50 gr.

6. Fibulă de argint de același tip cu cea de mai sus (nr.5), dar care are pe prelungirea pliată a piciorului doar două nodozități (noduri) discoidale. Resortul spiralic bilateral se compune din 10 spire.

Lungimea = 4,50 cm.

Greutatea = 6,30 gr.

7. Fibulă din bară de argint, confecționată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente, de același tip cu cea de mai sus (nr. 6). Resortul spiralic bilateral este deteriorat.

Lungimea = 4,50 cm.

Greutatea = 6,50 gr.

8. Fibulă din o singură foaie de argint. Este lucrată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul îl are aplatizat în forma unui romb în al cărui spațiu sunt incizate patru incizii semilunare dispuse simetric. Resortul spiralic bilateral se continuă cu acul de fixare.

Lungimea = 4,50 cm.

Greutatea = 9,80 gr.

9. Resort spiralic bilateral și ac de fixare realizate din sârmă de argint. Fibula de care au aparținut lipsește.

Lățimea = 6,00 cm.

Greutatea = 10,00 gr.

10. Colier (torques) confecționat din foaie de argint care la extremități se îngustează până la grosimea unei sârme cu secțiunea rotundă (1,5 milimetri). Sistemul de închidere constă din cârlig cu buton conic ce se introduce într-un ochi. Fâșia de tablă, lată de 1,50 cm e ornamentată cu un șir de cerculețe excizate realizate în tehnica „au repoussé”.

Diametrul = 11,50 cm.

Greutatea = 18,00 gr.

11. Colan (torques) confecționat din foaie de argint aproape identic cu cel de mai sus (nr. 10). Diferă doar decorul care constă din trei cerculețe amplasate în porțiunea cu cea mai mare lățime a colierului. Se închide prin cârlig terminat în buton conic ce e introdus într-un ochi.

Diametrul = 11,00 cm.

Greutatea = 21,00 gr.

12. Colan (torques) confecționat din bară cu secțiunea romboidală, de argint, a cărei grosime scade treptat de la mijloc spre capetele terminate în două cârlige cu butoni conici. Nu poartă nici un decor.

Diametrul = 12,50 cm.

Greutatea = 47,00 gr.

13. Brățară din bară de argint, subțire și continuat la extremități cu porțiuni a căror secțiune este pătrată, răsucite în jurul axului longitudinal. Este cu abilitate pliată în așa fel încât formează trei fire paralele.

Diametrul = 6,00 cm.

Greutatea = 24,50 gr.

14. Brățară similară cu cea de la nr.13, dar ceva mai mic.

Diametrul = 5,50 cm.

Greutatea = 24,60 gr.

15. Brățară din foaie de argint groasă de 1 milimetru și lată de 12 milimetri.

Este ornamentată cu un șir de cerucețe.

Diametrul = 3,50 cm.

Greutatea = 5,80 gr.

16. Brățară identică cu aceea de la nr. 15.

Diametrul = 3,50 cm.

Greutatea = 5,50 gr.

17. Inele plurispiralice din sârmă de argint. Sunt 6 exemplare, dintre care 5 au câte cinci spire, iar cel de-al șaselea are 6 spire. Sârma are grosimea de 3 milimetri. Partea interioară a inelelor este lisă iar exteriorul (sârmei) e semioval.

Diametrul = 2.00 cm.

Greutatea totală = 25,00 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată în luna aprilie a anului 1950. Locul apariției tezaurului a fost punctul topografic numit „Sub Boacăș” care e situat la circa doi kilometri nord de satul Sărăcsău, localitate așezată pe malul drept al Mureșului.

Se păstrează la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva.

Bibliografie:

- Oct. Floca, *Contribuții la cunoașterea tezaurilor de argint dacice*, București, 1956, p.7-18, fig. 4-13, pl. XXVI-XXIX;
- K. Horedt, *Die Dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVIII, 1973, p. 164, nr. 56;
- **, *I Daci* (Catalog expozițional) Milano, 1997, p. 353, nr. 822-841.

Săsciori (comună), județul Alba

1. Fibulă de argint confecționată din o singură bucată de metal prin batere cu ciocanul. Era de tipul „cu nodozități” (sau noduri), dar nu se știe dacă acestea fuseseră amplasate pe arc sau pe prelungirea pliată a piciorului.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Pandantiv din sârmă de argint, modelat în forma unui cui având la o extremitate un ochi de fixare pe o verigă.

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Inel pentru deget. E din sârmă de argint și se pare că avea un singur fir.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată în loc neprecizat, la o dată necunoscută din anii 1885-1886. Se cunoaște că bijuteriile au fost depuse la muzeul din Cluj. Actualmente nu se mai găsesc.

Bibliografie:

- Téglás, G., *Az Erdélyi medencze*, Cluj, 1887, p. 189;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 35, nr. 608 (menționează doar o „fibulă de argint”);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 257, nr. 55;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 58.

Senereuș (sat), comuna Bălăușeri, județul Mureș

1. Lanț din zale de sârmă de argint. Sunt astfel îmbinate încât formează un cordon cu secțiunea pătrată.

Lungimea = 36,60 cm.

Greutatea = 88,45 gr.

2. Brățară plurispiralică din sârmă de argint. Extremitățile îi sunt aplatizate pe câte o porțiune în care s-au ștanțat câte 6 palmete cordiforme.

Diametrul = 12,00 cm.

Lungimea desfășurată = 217,00 cm.

Grosimea sârmei = 0,50 cm.

Greutatea = 390,49 gr.

3. Colier (torques) din bară cu secțiunea pătrat. Este torsionat în jurul axului longitudinal. Se subțiază spre capete ce îi sunt îndoite în forma unor cârlige simple.

Diametrul = 12,80 cm.

Lungimea desfășurată = 43,00 cm.

Greutatea = 56,65 gr.

4-6. Brățări (3 exemplare) din sârmă groasă de 0,3 cm ale căror extremități sunt înfășurate pe bară.

Nr. 4: Diametrul = 7,30 cm.

Greutatea = 19,60 gr.

Nr. 5: Diametrul = 7,50 cm.

Greutatea = 17,75 gr.

Nr. 6. Diametrul = 7,30 cm.

Greutatea = 24,31 gr.

7. Fibulă de tipul lingură realizată din foaie de argint groasă de 0,2 cm. Ca decor linii incizate urmează marginile obiectului (păstrată fragmentar).

Lungimea = 9,60 cm.

Greutatea = 19,02 gr.

Descoperire întâmplătoare din anul 1878. Obiectele erau depuse într-un vas de lut, distrus de către cei ce au aflat tezaurul (probabil că erau mai multe piese). Referitor la locul apariției se oferă detaliul că se descoperise în via săteanului L(udovic?) Reissenberg, care evident, actualmente nu mai poate fi identificată în teren.

Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- Römer, F., *A Nagyváradi ezüstlelet*. „Archaeologiai Értesítő”, VI, 1886, p. 389;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 36, nr. 617;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 271, nr. 196;
- D. Popescu, *Objets de parure gëto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia” N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 59;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 46-47, pl. XIX-XXII;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*. „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 287, nr. 16;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*. „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 199, nr. 20. Același material în 1. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 20;
- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 76, nr. XII 6;

- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir” seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 36, 54, pl. XVII, nr. 2.

Sighișoara (I), județul Mureș

1. Brățară monospiralică din sârmă de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată în perimetrul orașului, în loc neprecizat. Nu se cunoaște nici anul descoperirii. În 1861 brățara se afla în cadrul colecției imperiale de antichități din Viena. Cercetătorul bucureștean Radu Florescu nu a inclus această piesă în lucrarea *Tezaurul transilvane*, București, 1979. Probabil că brățara nu mai există.

Bibliografie:

- **, „*Jahrbuch der K.K. Central Commission*”, V, 1861 (Viena), p. XXIII;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37, nota nr. 37 a;
- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 226, LXXVII. 1. Sighișoara, poziția i.

Sighișoara (II), județul Mureș

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint. Arcul este aplatizat și e flancat de resort spiralic bilateral din sârmă de argint.

Lungimea = 4,50 cm.

Greutatea nu e precizată la nici una din piesele acestui grupaj.

2. Colier (torques) format din trei fire (sârme) de argint. Fiecare sârmă este răsucită în jurul axului longitudinal. Mănuchiul celor trei fire este la rândul său și el răsucit în mod similar, formând un singur corp. Lipsește sistemul de închidere.

Lungimea desfășurată = 8,00 cm.

3. Fibulă realizată dintr-o singură bucată de argint. Arcul îi este foarte lățit (aproape rotundă), motiv pentru care a fost denumită de descoperitori „fibula tobă”.

Lungimea = 3,30 cm.

4. Fibulă realizată din o singură bară de argint având secțiunea rotundă. Arcul e curbat puternic și e flancat de resort spiralic bilateral din sârmă de argint.

Lungimea = 4,90 cm.

5. Fibulă realizată din o singură bară de argint. Arcul este ușor aplatizat și neornamentat. Este prevăzută cu resort spiralic bilateral din sârmă de argint.

Lungimea = 6,40 cm.

6. Fibulă din o singură bară de argint. Pe arcul curbat puternic se găsesc trei nodozități (noduri) circulare. Are „miezul” din argint de slabă calitate acoperit cu foaie de argint având un titlu ridicat de puritate a metalului. Există atât resortul spiralic bilateral cât și acul de fixare, ambele din sârmă de argint.

Lungimea = 7,80 cm.

7. Fibulă de tipul „linguriță” din plăcuță de argint, din care s-a păstrat piciorul și locașul de fixare a acului. Partea de prindere (pieciica) este traforată.

Lungimea = 5,30 cm.

8. Inel din sârmă de argint (cu secțiunea rotundă) ale cărei extremități sunt înfășurate pe bară.

Grosimea sârmei = 0,2 cm.

Diametrul piesei = 3,70 cm.

9. Sârmă de argint având secțiunea rotundă, a cărei extremitate e îndoită în formă de cârlig (utilizabilă ca material brut).

Lungimea = 7,80 cm.

10. Lingou de argint constând dintr-o sârmă rotundă în secțiune având o ușoară formă de con (are la o extremitate diametrul mai mare și se subțiază treptat spre capătul celălalt).

Lungimea = 14,50 cm.

Provin din săpături arheologice făcute pe „Dealul Turcului” în campaniile din anii 1902-1904 și 1938. Cercetările vizau investigarea așezării eponime a Culturii Wittenberg (epoca bronzului), obiectiv ce a fost suprapus de o așezare dacică. Nu s-a consemnat la data respectivă locul exact al apariției pieselor de argint, deoarece materialul arheologic dacic nu „era luat în considerare”.

Piesele de mai sus au intrat în colecția Muzeului Orășenesc din Sighișoara.

Bibliografie:

➤ K. Horedt, C. Seraphin, *Die prähistorische ansiedlung auf dem Wietenberg bei Sighișoara – Schässburg*, „Antiquitatis”, seria IV, nr. 3, tom.10, 1971, p. 80–81, fig. 63/19; 64/5; 64/13-16; 64/20-22; 64/25;

➤ A. Rustoiu, *Podobe dacice de argint cu miez din metal de calitate inferioară*, „Ephemeris Napocensis”, VI, 1996, p. 46 și la p. 45, fig. 2/1-2. În cadrul notei nr. 7, p. 46, cercetătorul Aurel Rustoiu menționează încă

o fibulă de argint dacică, inedită (inv. nr. 11.494) și aceasta având miezul din argint de slabă calitate. Tot în nota respectivă fibula cu nodozități (noduri) ce figurează la noi sub nr. 5, fig. 64, la A. Rustoiu este fig. 64/6, p. 80).

Sighișoara (III), județul Mureș

1. Cercel din sârmă de argint rotundă în secțiune. Extremitatea mai groasă e modelată în forma unui buton, de formă conică. Capătul celălalt este ascuțit.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Resort spiralic din sârmă cu secțiunea rotundă din argint. Este o parte dintr-o fibulă (care nu s-a păstrat).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Sunt descoperite în cursul săpăturilor arheologice efectuate pe „Dealul Turcului” în anii 1963 (resortul spiralic) și 1964 (cercelul). Nu se oferă alte amănunte nici la punctele în care s-au găsit și nici la locul actual de păstrare ale acestora.

Bibliografie:

➤ I. Andrișoiu, A. Rustoiu, *Săpăturile arheologice de la Sighișoara – Dealul Turcului (Wittenberg)*. Cercetările din anii 1991-1994, „Cercetări arheologice în aria nord-tracică”. I, 1995, p. 433 și 469, fig. 29/1; 470, fig. 30/2.

Sighișoara (IV), județul Mureș

1. Fragment al unei fibule de tipul „linguriță” lucrată din foaie de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

S-a descoperit în săpăturile arheologice efectuate în perioada 1967-1970. Nu se precizează în ce punct a fost aflat obiectul și nici data descoperirii. Se păstrează la Muzeul Orășenesc Sighișoara.

Bibliografie:

➤ V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 229 (fără ilustrație).

Sâncrăieni (comună), județul Harghita

1. Cupă de formă semisferică confecționată prin batere cu ciocanul a unui miez de argint. E prevăzută cu un picior executat separat și sudat de fundul recipientului. Exteriorul cupei e împodobit cu motive geometrice încadrate în registre circulare. Zona cu decor prezintă urme de poleire cu aur.

Înălțimea = 10,00 cm.

Diametrul gurii = 13,10 cm.

Greutatea = 220,14 gr.

2. Cupă similară cu cea de la nr. 1, atât ca aspect cât și ca decor. Este parțial deteriorată în partea inferioară.

Înălțimea = 10,30 cm.

Diametrul gurii = 13,00 cm.

Greutatea = 180,60 gr.

3. Cupa semisferică a cărei buză e evazată spre exterior. E realizată prin batere cu ciocanul a unui miez de argint. Grosimea pereților este de 3-3,5 milimetri. Trei caneluri circulare, fiecare încadrată de două linii incizate înconjoară corpul cupei. În zona decorului poartă urme de poleire cu aur.

Înălțimea = 6,50 cm.

Diametrul gurii = 11,20 cm.

Greutatea = 186,50 gr.

4. Cupă similară cu aceea de la nr. 3 atât ca aspect cât și ca decor.

Înălțimea = 6,20 cm.

Diametrul gurii = 11,00 cm.

Greutatea = 180,90 gr.

5. Cupă tronconică având fundul rotunjit, realizată prin batere cu ciocanul a unui miez de argint. În interior, în jurul buzei există o canelură paralelă cu marginea superioară a recipientului.

Înălțimea = 10,20 cm.

Diametrul gurii = 16,20 cm.

Greutatea = 187,00 gr.

6. Vas tronconic similar cu acela de la nr. 5. Este lucrat prin baterea cu ciocanul a unui miez de argint.

Înălțimea = 8,00 cm.

Diametrul gurii = 15,10 cm.

Greutatea = 111,65 gr.

7. Partea superioară dintr-un vas tronconic ce fusese lucrat prin batere cu ciocanul a unui miez de argint. Sunt incizate literele ΠΕ, aparținătoare alfabetului grecesc. Avea (după toate probabilitățile) un aspect similar cu vasele de la nr. 5 și 6.

Diametrul gurii = 16,00 cm.

Greutatea = 198,80 gr.

8. Cupă emisferică așezată pe un picior sudat de fundul recipientului. E realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Exteriorul este ornamentat în proporție de 80%. Sunt utilizate trei motive decorative, și anume o bandă de elipse („ochi”) flancată jos și sus de câte un șir de cerulețe; o fâșie de „valuri în alergare- rostogolire” și acestea așezate între două șiruri paralele de cerulețe; iar în partea de jos se află cinci rânduri concentrice de „solzi” asemănători unor frunzulițe extrem de stilizate (dispuse asemenea șindrilei).

Piciorul, din foaie de argint, este gol în interior. La mijlocul înălțimii acestuia este bombat. În partea inferioară e sudat de un suport emisferic, și acesta din foaie de argint. O pereche de toarte din sârmă de argint, răsucite și înnodate, sunt sudate de buza recipientului. Peste toate, tot sudate de buza cupei, se mai află câte o lamelă având aspectul unor păsări redată foarte stilizat. Suportul dedesubtul piciorului cilindric este și el împodobit cu „frunze de acant” nu prea reușite din punct de vedere estetic, fiind făcute cu dalta.

Înălțimea totală = 15,30 cm.

Înălțimea piciorului = 7,30 cm.

Înălțimea postamentului = 2,40 cm.

Diametrul gurii = 12,30 cm.

Greutatea totală = 228,70 gr.

9. Cupă similară ca aspect, decor și mod de realizare tehnică cu aceea de la nr. 8. Are însă doar o singură toartă. Din piciorul de susținere din foaie de argint s-a păstrat doar un fragment, dar îndeajuns de mare spre a se putea vedea că era identic cu piciorul vasului anterior.

Înălțimea cupei = 7,30 cm.

Înălțimea piciorului = 2,90 cm.

Diametrul gurii = 12,00 cm.

Greutatea totală = 210,47 gr.

10. Cupă similară ca aspect, decor și mod de realizare tehnică cu aceea de la nr. 8.

Înălțimea = 12,80 cm.

Înălțimea piciorului = 5,50 cm.

Diametrul gurii = 12,00 cm.

Greutatea = 250,06 gr.

11. Cupă emisferică realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Este prevăzută cu o pereche de toarte (anse) formate din bară de argint rotundă în secțiune (0,3 cm.). Piciorul, din foaie de argint, este mult

evazată în partea sa inferioară, evazare ce formează o talpă circulară (în formă de talger).

Înălțimea totală = 10,80 cm.

Înălțimea piciorului = 4,00 cm.

Diametrul gurii = 7,50 cm.

Greutatea = 269,80 gr.

12. Cupă realizată dintr-o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Exteriorul îi este ornamentat cu două motive vegetale stilizate situate diametral opus. Sub buză se mai află o bandă compusă din „valuri în rostogolire” încadrate în două șiruri paralele de cerceulețe. Piciorul tubular, din foaie de argint, având o nodozitate discoidală e așezat pe un disc (talpă) decorat cu motivul „șnur împletit”, frunze stilizate și triunghiuri isoscele orientate cu vârful unghiului ascuțit spre tamburul piciorului. Porțiunile decorate poartă urme de poleire cu aur. Recipientul are două toarte din bară cu secțiunea rotundă, tot de argint, al cărei diametru este de 0,3 cm. Atât toartele (ansele) au fost atașate de cupă prin sudare fină.

Înălțimea totală = 12,80 cm.

Înălțimea piciorului = 5,00 cm.

Diametrul gurii = 11,50 cm.

Greutatea = 310,11 gr.

13. Cupă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Este asemănătoare ca formă cu piesa de la nr. 12. La acest exemplar lipsește decorul și nodozitatea de pe piciorul de susținere (de la mijlocul înălțimii acestuia).

Înălțimea totală = 12,50 cm.

Înălțimea piciorului = 5,30 cm.

Diametrul gurii = 10,50 cm.

Greutatea = 174,80 gr.

14. Cupă realizată dintr-o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Are buza îngroșată și evazată spre exterior. Decorul complex constă din două șiruri de cerceulețe paralele, distanțate în așa fel încât cuprind în spațiul dintre ele o treime din înălțimea recipientului. În acest registru larg, se află modelat în relief înalt o înlănțuire de lujeri din care pornesc în sus și în jos frunze cordiforme (în formă de inimă) precum și ciorchini de struguri. Spațiul din jurul ornamentului descris e umplut cu puncte fine realizate cu un vârf foarte ascuțit, încât s-a creat un fond mai închis la culoare ce pune în valoare decorul vegetal stilizat. Tot prin incizie, dedesubtul acestei fâșii sunt modelate două tipuri de frunze (I. cu ramificații ascuțite; II. ovoidale cu nervură central longitudinală) așezate alternativ în partea inferioară a piesei. Un picior tubular,

din foaie de argint, prevăzută cu nodozitate discoidală situată la mijlocul înălțimii obiectului e așezat și acesta pe un postament semisferic (și el din foaie de argint) ornamentat cu frunze mari înconjurată de spațiu punctat. Un motiv decorativ de tipul „șnur răsucit” e amplasat în partea cea mai de jos a postamentului. Sub două plăcuțe de argint tăiate în forma unor păsări stilizate, lipite de buza cupei diametral opus (prin sudare) se mai află atașate o pereche de toarte (anse) din fir de argint cu secțiunea pătrată, răsucite în jurul axului longitudinal.

Înălțimea totală = 15,00 cm.

Înălțimea piciorului = 5,5 cm.

Diametrul gurii = 12,00 cm.

Greutatea = 250,60 gr.

15. Cupă fragmentară. Realizată din argint prin batere cu ciocanul. Exteriorul este împodobit cu palmete și motive geometrice. Porțiunea ornamentată poartă urme de poleire cu aur.

Înălțimea = 6,00 cm.

Diametrul gurii = 9,80 cm.

Greutatea = 178,44 gr.

16. Brățară din bară de argint lucrată prin batere cu ciocanul. Are capetele „retezate” și ornamentate cu șiruri de cerculețe incizate extinse pe o porțiune de 2,80 cm.

Diametrul = 9,70 cm.

Grosimea barei = 0,70 cm.

Lungimea desfășurată = 33,70 cm.

Greutatea = 146,17 gr.

17. Brățară similară de argint cu cea de la nr. 16. Capetele îi sunt modelate în protome de șarpe, foarte stilizate.

Diametrul = 9,60 cm.

Grosimea barei = 0,80 cm.

Lungimea desfășurată = 29,50 cm.

Greutatea = 137,82 gr.

18. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Arcul are secțiunea hexagonală. Din o extremitate a arcului pornește resortul spiralic bilateral compus din rulara unei sârme groase de 0,30 cm ce se continuă cu acul de fixare. Portagrafa provine din lățirea și pliarea unei porțiuni a piciorului fibulei.

Lungimea = 9,60 cm.

Lungimea desfășurată = 40,40 cm.

Greutatea = 127,13 gr.

Descoperire ocazională în cadrul carierei de piatră din localitatea Sâncrăieni. Au ieșit la iveală în data de 10 august 1953, în urma unei detonări a rocii dealului, mai multe obiecte antice din argint dintre care s-au recuperat 18 exemplare. Este cel mai mare dintre tezaurile dacice aflate pe durata secolelor XIX și XX, cântărind 3.650,00 grame.

Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- Székely, Z., *Adatok a dákok késő vaskori műveltségéhez*, Miercurea Ciuc, 1954, p.18-29. La paginile 15-17 în care figurează Capitolul III. A Csikszentkirályi kincs. muzeograful Kovács Dénes semnează raportul privind descoperirea tezaurului. La paginile 37-38 figurează un rezumat în română.
- D. Popescu, *The treasure found at Sâncrăieni*, „Antiquity and survival”, II, 1, 1957 (Haga), p. 21-28;
- Idem, *Le trésor de Sâncrăieni*, „Dacia”, N.S., II, 1958, p. 157–206;
- Idem, *Kurze Bemerkungen zur dakischen Toreutik*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, IX, 1958, p. 357-363;
- Idem, *Câteva observații asupra tezaurului de la Sâncrăieni*, Omagiu lui Constantin Daicoviciu, București, 1960, p. 447-453;
- Idem, *Inventaria archaeologica*, fascicula 3 R 17, București, 1967;
- Idem, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 12, fig. 78-83; 13, fig. 84–87; 14, fig. 88; 15, fig. 89; 16, fig. 90, 91;
- R. Florescu, *Arta dacilor*, București, 1968, p. 45-46;
- ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 183-186, D 214 - D 233, pl. XXXV-XXXVII (de Ioan Glodariu);
- K. Horedt, *Die Dakischen Silberfunde*, XVII. 1973, p. 164, nr. 61;
- I. Glodariu, *Vase de argint dacice*, „Sargetia”, XI-XII, 1974-1975, p. 20-21, nr. 4;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 48-51, pl. XXXIII-XXXV;
- ***, *Dicționar enciclopedic de artă veche a României*, București, 1980, p. 311 (de Hadrian Daicoviciu);
- ***, Goldhelm, *Schwert und Silberschätze* (Catalog expozițional), Frankfurt am Main, 1994, p. 174-175, nr. 58, 1-5;
- ***, *I Daci* (Catalog expozițional), Milano, 1996, p. 348, nr. 805-810;

N.B. Denumirea localității era înainte de 1990 scrisă cu „î”.

Sânger (comună), *județul Mureș*

1. Colan (torques) confecționat din sârmă groasă de argint, firul fiind pătrat în secțiune. Este (sârma) răsucită în jurul axului longitudinal. În partea centrală grosimea bijuteriei este mai mare (0,9 cm) însă se subțiază treptat spre cele două extremități până la 0,2 cm. Din locul terminării torsionării sârma este aplatizată și ornamentată cu o excizie vălurită longitudinală în-cadrată de șiruri (o pereche) de puncte incizate cu un vârf foarte ascuțit. Capetele libere se termină în protome animaliere extrem de stilizate, după care urmează un buton conic.

Diametrul = 15,60 cm.

Descoperire întâmplătoare efectuată în cursul secolului al XIX-lea. Alte detalii nu sunt precizate. Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei.

Bibliografie:

- Tégás, I., *Ezüst-torquesről a Mezőségről*, „Archaeologiai Értesítő”, XXIV, 1904, p. 174-175;
- D. Popescu, *Objets de parure geto-daces*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 194, fig. 13/1 și p. 201;
- Fettich, N., „Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-da-kischen Beziehungen”, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 152, pl. XXII, nr. 1/1;
- R. Florescu, *Arta dacilor*; București, 1968, p. 49, nr. 26, fig. 37;
- ***, *Römer in Rumänien* (Catalog expozițional), Köln, 1969, p. 102-103, nr. 110 (precizează că diametrul este de 15,20 cm);
- ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional, Cluj – București, 1972, p. 179-180, D 187, pl. XXXIV (Draga Garașanin);
- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, 1995, p.219, LXXIII, 1 (cu o bogată bibliografie aferentă).

Slimnic (comună), *județul Sibiu*

1. Brătară din o singură bară de argint confecționată prin batere cu ciocanul. Este rotundă în secțiune și are grosimea de 0,8 cm. Capetele libere sunt modelate în forma unor protome de cabalin.

Diametrul = 8,20 cm.

Lungimea desfășurată = 27,50 cm.

Greutatea = 123,96 gr.

2. Brățară plurispiralică din sârmă de argint confecționată prin batere cu ciocanul. Firul are grosimea de 0,35 cm. Se păstrează doar trei spirale, extremitățile inițiale lipsesc.

Diametrul = 11,60 cm.

Lungimea desfășurată = 112,00 cm.

Greutatea = 115,38 gr.

3. Brățară similară cu aceea de la nr. 2. Îi lipsesc extremitățile inițiale.

Diametrul = 11,00 cm.

Lungimea desfășurată = 89,50 cm.

Greutatea = 96,70 gr.

4. Brățară plurispiralică din sârmă de argint căreia îi lipsesc extremitățile inițiale. Grosimea sârmei în secțiune e cuprinsă între 0,3-0,4 cm.

Diametrul = 12,00 cm.

Lungimea desfășurată = 86,50 cm.

Greutatea = 116,90 gr.

5. Brățară plurispiralică compusă din două spire și jumătate de argint modelat pe lungimea de 36 cm în formă pătrată (în secțiune) iar restul până la 73 cm. Are secțiunea circulară. Extremitățile inițiale lipsesc.

Diametrul = 12,50 cm.

Lungimea desfășurată = 73,50 cm.

Greutatea = 114,20 gr.

6. Brățară unispiralică din bară de argint având secțiunea rotundă și grosimea în descreștere din partea centrală spre extremități. A fost lucrată prin batere cu ciocanul. Extremitățile îi sunt trecute una peste alta, încrucișat, iar apoi rulate pe bară (prin 2 și respectiv 3 rotiri).

Diametrul = 6,30 cm.

Lungimea desfășurată = 30,00 cm.

Greutatea = 15,45 gr.

7. Colier (torques) din bară de argint având secțiunea pătrată confecționat prin batere cu ciocanul. Porțiunea de la mijlocul lungimii desfășurate a piesei este mai groasă, după care se subțiază treptat spre extremități, ajungând să fie chiar sârmă. Aceste capete de sârmă au fost rulate de câte două ori fiecare, operațiune în urma căreia au rezultat câte un „ochi” dublu la fiecare capăt, restul sârmei fiind înfășurat (bobinat) pe bară. Bijuter-ia are aspectul unui șnur răsucit datorită faptului că bara a fost tordată în jurul axului longitudinal.

Diametrul = 18,00 cm.

Lungimea desfășurată = 76,00 cm.

Greutatea = 130,00 gr.

8. Colier (torques) realizat din bară de argint a cărei secțiune este pătrată în partea centrală (pe lungimea de 15,00 centimetri) și rotundă spre ambele extremități. E confecționat prin batere cu ciocanul. Zona centrală, cea cu secțiunea pătrată este răsucită în jurul axului longitudinal. Închiderea se face prin capetele de sârmă îndoite în formă de cârlige.

Diametrul = 14,00 cm.

Lungimea desfășurată = 44,00 cm.

Greutatea = 141,26 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată la o dată neprecizată, în punct topografic rămas neidentificat, din anul 1920, în perimetrul administrativ al localității Slimnic.

Datorită unei erori de inventariere săvârșită de către cercetătorul Dorin Popescu, brățara de la nr. 6 și colierul de la nr. 7 au fost înregistrate ca fiind descoperite la Coada Malului, județul Prahova. Cu toate că Dorin Popescu își recunoaște greșeala produsă neintenționat și face rectificarea cuvenită (vezi: D. Popescu, *Trésors daces en argent. Des collections de l'Academie de la Republique Socialiste Roumanie, Inventaria Archaeologica. Corpus des ensembles archaeologiques*. Roumanie, fascicule 5 (R. 19-23), București, 1968, pl. R. 19 a, 1. Bibliografie, a rămas neobservată de către cercetători pe parcursul ani-lor. Chiar și subsemnatul în lucrarea *Tezaur de argint dacice*, București, 1976, p. 31-32, pl. I, fig. 1 și 2, le-am prezentat în cadrul tezaurului de la Coada Malului. Eroarea s-a perpetuat și în cataloagele expoziționale *Goldhelm, Schwert und Silberschätze*, Frankfurt am Main, 1994, p. 176, nr. 59, 1 și *IDaci*, Milano, 1997, p. 334, nr. 801. În inventarul Muzeului Național de Istorie a României cele două bijuterii sunt inventariate (evident greșit) în cadrul tezaurului de la Coada Malului.

Tezaurul de la Slimnic se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201;
- K. Horedt, *Kleine dakische Silberfunde*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 266-267;
- D. Popescu, *Nouveaux trésors géto-daces en argent*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 52;

- Idem, *Noi considerații asupra prelucrării argintului în Dacia*, Studii și referate privind istoria României, I, București, 1954, p. 91;
- Idem, *Tresors daces en argent, Inventaria Archaeologica*, fascicula (R. 19-23), București, 1968, pl. R 19 a - d (unde se afirmă că probabil din tezaurul de la Slimnic a mai făcut parte o brățară monospiralică ale cărei extremități erau rulate (bobinate) pe bară, bijuterie care în împrejurări necunoscute a dispărut);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”. N.S., XVII. 1973, p. 164, nr. 62;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 52-53, pl. XXXVI, nr. 1 și 2, pl. XXXVII, nr. 1 și 2, pl. XXXVIII (colanul și brățara figurează, așa cum am precizat mai sus, în cadrul tezaurului de la Coada Malului, județul Prahova);
- A. Rustoiu, *Podobe dacice de argint cu miez din metal de calitate inferioară*, „Ephemeris Napocensis”, VI, 1996, p. 47 cu trimitere în nota nr. 13 la F. Medeleț, în „Caietele Banatica”, Reșița, 1993, p. 14;
- Idem, *Metalurgia bronzului la daci*, București, 1996, p. 1871;
- S. A. Luca, Z. K. Pinter, A. Georgescu, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, Sibiu, 2003, p. 205 nr.8.

Someșu Cald (sat), comuna Gilău, județul Cluj

1. Grupaj compus din o verigă de sârmă de argint, ale cărei capete sunt înfășurate (bobinate) pe bară, piesă de care sunt atașați nouă pandantivi din sârmă de argint, în forma unor cuie.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Lanț compus din zale de sârmă pliate, de argint. Are extremitățile prinse de un inel de tipul verigă din sârmă de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Lanț din inele de sârmă de argint pliate. Are extremitățile prinse de o verigă din sârmă de argint, piesă de care sunt atașate un număr de nouă cuie (pandantivi din sârmă de argint).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1844, în locul ce se numea la acea dată „Lunca tătarilor”. Tezaurul conținea un număr mai mare de obiecte care s-au pierdut.

Arheologul clujean, armean de origine, Martin Roska (în maghiară Roska Márton) în repertoriul transilvănean publicat la Cluj în anul 1942 consemnează de la Someșu Cald trei lanțuri de argint, nouă exemplare izolate de pandantivi de tipul cui (din sârmă de argint) și încă câteva bijuterii mai mărunte nenominalizate. Face totodată precizarea că obiectele de argint au fost depuse în Colecția Imperială de antichități din Viena.

În lucrarea *Tezaure Transilvane la Kunsthistorisches Museum din Viena* (autori Ion Miclea, Radu Florescu), București, 1979, p. 27 se precizează că provine de la Someșu Cald doar un „lanț de zale din două segmente, stângul din 40 zale, iar dreptul din 38 zale, reunite printr-o verigă de care atârnă nouă pandantive în formă de cui, din tijă cilindrică de argint. Fiecare pandantiv este format dintr-un singur fir răsucit de două ori pe verigă și apoi înfășurat pe baza cuiului. Închizătoarea lipsă.” Este dată doar lungimea acestui grupaj = 45 cm. Nu e altul decât exponatul prezentat de noi la nr. 3. Piesele de la nr. 1 și 2 nu s-au mai găsit în colecția vieneză.

Bibliografie:

- F. Kenner, *Beiträge zu einer Chronik der archäologische Funde*, „Archiv für Kunde Ostereichischer Gesichtsforschung”, XXIV. 1860, p. 377-384;
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița. 1920, nr. 629;
- C. Moisil, *Comori arheologice din România Mare. Tezaure de obiecte antice de argint*, „Cronica numismatică și arheologică”, anul IV, nr. 9-10, 1924, p. 68-69;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 536, 554, 558;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 202;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 173, nr.163;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 63;
- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 27, fig. 21;
- I. H. Crișan și colab., *Repertoriul arheologic al județului Cluj*, Cluj Napoca, 1992, p. 363;
- V. Dupoi, *Lanțuri – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2. 1998, p. 32-34, 37, 45, pl. VIII.

Spahii (sat), comuna Turburea, județul Olt

1. Bulb floral realizat prin presare din spate spre par-tea expusă privirilor a unei foițe de argint. Presarea s-a făcut într-o matrice care era, probabil, din lemn. Bulbul constă dintr-un mic „buton” central din care pomesc, în formă de coaste, un grupaj de petale care în partea inferioară sunt circumscrise de un șir de proeminențe. Exteriorul poartă urme de aurire. Din cauza subțiririi excesive a foii de argint bijuteria nu s-a păstrat decât în proporție de 80%.

Înălțimea = 3,00 cm.

Diametrul la bază = 2,80 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Bijuterie identică cu cea de la nr. 1, dar deteriorată în mare parte.

Dimensiunile sunt aproximativ acelea ale piesei de mai sus.

3. Resort spiralic confecționat din sârmă de argint rotită (bobinată) strâns pe un miez cilindric din fier. Provine de la o fibulă, care nu s-a mai găsit.

Lungimea = 9,00 cm.

Diametrul în secțiune = 0,50 cm.

S-au descoperit prin săpăturile arheologice întreprinse în anul 1974 pe cuprinsul unei necropole geto-dacice, obiectiv situat în punctul topografic numit „Câmpul spahiului”. Obiectele se păstrează la Muzeul Județean „Alexandru Ștefulescu”, Târgu Jiu – Gorj.

Bibliografie:

- P. Gherghe, *Cercetările arheologice de salvare efectuate în necropola și așezarea geto-dacice de la Turburea, jud., Gorj, „Litua”, I, 1978, p. 17 și 27, fig. 10, nr. 6;*
- Idem, *Cercetări și descoperiri arheologice cu privire la civilizația geto-dacică pe teritoriul județului Gorj, „Arhivele Olteniei” S.N., 2 1983, p. 56, pl. 4 nr. 7 și 8.*

Sprâncenata (comună), județul Olt

1. Fibulă de tip lingură realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Este ornamentată cu două linii incizate, paralele, distanțate la un milimetru una de alta, așezate longitudinal pe marginile arcului, continuând și pe ovalul lingurii. Perpendicular pe „coada de lingură”, în porțiunea semis-ferică se mai află amplasate diametral opus câte patru liniuțe incizate. Resortul spiralic și acul de fixare lipsesc.

Lungimea = 7,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Verigă din sârmă de argint a cărei secțiune e de trei milimetri. Capetele sunt petrecute unul peste altul și apoi rulate (bobinate) pe bară prin câte trei spire.

Diametrul = 2,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

3. Inel plurispiralic din sârmă de argint. Se compune din patru spire. Ambele extremități sunt ușor aplatizate iar în porțiunea lățită e realizată cu ștanța câte o frunză de brad.

Diametrul = 3,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperite în cursul săpăturilor arheologice efectuate în așezarea getică de tip **dava** de pe locul denumit de băștinași „Cetatea de la Gâlmee”, o terasă situată pe partea stângă a râului Olt. Cercetările s-au desfășurat între anii 1976-1983, iar obiectele de argint mai sus consemnate au apărut în secțiuni trasate în intervalul de timp cuprins între anii 1980-1983.

Se păstrează la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”.

Bibliografie:

- C. Preda, *Geto-dacii din bazinul Oltului Inferior. Dava de la Sprâncenata*, București, 1986, p. 63, 66, 98, 183, pl. LI, nr. 1, 10, 12, p. 184, pl. LII, nr. 1, 10, 11 (desene).

Stăncuța (comună), județul Brăila

Recipient din foaie de argint. Obiect pierdut. Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1953 pe malul stâng el Dunării, în loc neprecizat din perimetrul localității Stăncuța. Vasul nu a fost predat de către descoperitorii ocazionali. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- C. Preda, *Contribuții la problema provenienței argintului din tezaurele dacice în lumina descoperirii monetare de la Stăncuța*, „Studii și cercetări de istorie veche”, VIII, 2, 1957, p. 113-122;
- Idem, *Asupra descoperirii monetare de la Stăncuța (Reg. Galați)*, „Studii și cercetări de numismatică”, A, 1958, p. 240, 247, 248, pl. I, nr. 4;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 15.

Stoenești (comună), județul Argeș

Colan, (torques) din bară de argint.

Nu sunt precizate alte detalii.

Descoperit în noiembrie 1961 în cadrul unui mormânt de incinerare din perimetrul așezării dacice fortificate identificată în zona dintre localitățile Stoenești și Cetățenii din Vale.

Se păstrează la Muzeul de Etnografie și Istorie Câmpulung Muscel.

Bibliografie:

- Fl. Mârțu, *Contribuții la cunoașterea vieții dacilor de pe valea superioară a râului Dâmbovița*. „Studii și articole de istoric”, V, 1963, p. 21 și 24.

Stupini (sat), comuna Sânmihaiu de Câmpie, județul Bistrița-Năsăud

1. Inel gros din sârmă de argint.

Nu sunt precizate alte detalii.

2. Obiect în formă de emisferă din argint.

Nu sunt precizate alte detalii..

Descoperire întâmplătoare efectuată în primii ani ai secolului al XX-lea a unui tezaur de monede romane republicane între care se mai aflau și cele două piese de mai sus. Au ajuns în colecția Gimnaziului Evanghelic din Bistrița. În prezent nu se mai știe nimic despre locul de păstrare, fiind considerate obiecte pierdute.

Bibliografie:

- C. Moisil, *Monede și tezaur monedare din România Mare – Vechiul teritoriu geto-dac*, „Buletinul Societății Numismatice Române”, anul XVII, 41-42, 1922, p. 159, nr. 97;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 202 (situează eronat localitatea Stupini în județul Brașov);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 64.

Surcea (sat), comuna Brateș, județul Covasna

1. Faleră ovală din foaie de argint a cărei grosime este de 1 milimetru. În tehnica „au repousse” e redat în partea centrală a piesei un călăreț al cărui cal înaintează spre dreapta. Personajul poartă sabie la brâu, a cărei gardă o ține cu mâna dreaptă, iar pe capul său se află o pasăre de pradă având aripile desfăcute, gata de zbor. În spațiul de sub picioarele calului e înfățișat un animal patruped, orientat spre stânga. Fundalul acestei scene e în totalitate acoperit de incizii punctate dese. Pe marginea falerei e realizată cu daltă o ramă (evident ovală) compusă din alăturarea de unghiuri ascuțite dispuse în două registre paralele dedesubtul lor fiind o excizie tordată de tipul șnurului răsucit. Lipsește o porțiune din partea dreaptă din sus. Piesa prezintă urme de poleire cu aur.

Înălțimea = 10,20 cm.

Lățimea = 7,10 cm.

Greutatea = 30,90 gr.

2. Faleră rotundă din foaie de argint a cărei grosime este de 1 milimetru. În tehnica „au repousse” e redată pe întreaga suprafață a cercului imaginea unei vietăți fantastice – grifon – realizată cu îndemânare artistică.

Diametrul = 5,80 cm.

Greutatea = 15,70 gr.

3. Suport pentru picior de cupă. E realizat din foaie de argint a cărei grosime este de 1 milimetru. Are aspect semisferic. Decorul constă din patru frunze de formă eliptică având în partea superioară un cerc ornamental reliefat de tipul „șnur răsucit”, iar în partea inferioară, pe o bandă circulară evazată, un șir de cerculețe incizate cu daltă rotundă. A fost poleit cu aur.

Diametrul = 7,30 cm.

Înălțimea = 3,20 cm.

Greutatea = 31,34 gr.

4. Suport pentru picior de cupă realizat din foaie de argint. Ca aspect și decor este aproape identic cu cel de mai sus, de la nr. 3. Diametrul și înălțimea sunt aceleași.

Greutatea = 33,64 gr.

5. Piesă identică cu cele de mai sus (nr. 3 și 4). Diferă doar greutatea.

Greutatea = 32,65 gr.

6. Piesă identică cu cele de mai sus (nr. 3, 4 și 5). Diferă doar greutatea.

Greutatea = 33,40 gr.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1934. S-a obținut de la cel ce a aflat tezaurul informația că l-ar fi recuperat de pe coasta unei coline

situată lângă un mic curs de apă numit de localnici „Pârâul dreptății”. Nu au fost predate muzeului din Sfântu Gheorghe toate bijuteriile respectivului tezaur (nu se cunoaște ce fel de piese au fost). Împreună cu cele șase piese din argint prezentate mai sus au mai fost recuperate șase nicovale mici din fier și o bară de argint brut. Din 1942 și până în 1953 întregul fond de la Surcea a fost depus la Muzeul Național din Budapesta, ca urmare a răpirii părții nord-estice a Transilvaniei prin Dictatul de la Viena.

Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 128-144, pl. XVI-XX;
- Székely, Z., *Adatok a dákok késő vaskori műveltségéhez*, Miercurea Ciuc, 1954, p. 30-31 (cu rezumat în limba română la p. 37);
- R. Florescu, *Arta dacilor*, București, 1968, p. 46-47;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XLI, 1, 1972, p. 13, 14, 16, 18, fig. 95, nr. 1-4 și p. 20, fig. 109;
- ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 182-183, D 201 - D 213, pl. XXXVII (Ioan Glodariu);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 64, nr. 65;
- I. Glodariu, *Vase de argint în tezaurele dacice*, „Sargetia”, XI-XII, 1974-1975, p. 21, nr. 5 și nota nr. 12;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, 54-55, pl. XXXIX-XLII;
- H. Daicoviciu, în *Dicționar enciclopedic de artă veche a României*, București, 1980, p. 324;
- Lucia Țeposu Marinescu, *Considerații asupra artei geto-dacice*, „Sargetia”, XX, 1986-1987, p. 102-103, fig. 4;
- ***, *I Daci* (Catalog expozițional), Milano, 1997, p. 343, nr.800;
- L. Mărghitan, *Antropomorfism în arta Daciei preromane*, I, „Ziridava”, XXI, 1998, p. 22, p. 36, fig. 6 a și b;
- Idem, *Chipul uman în arta traco-geto-dacică*, „Thraco-Dacica”, XX., 1-2, 1999, p. 248-249.

Șaeș (sat), comuna Apold, județul Mureș

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Are arcul în forma unui scut romboidal și nu poartă nici un decor. Resortul bilateral se compune din 12 spire, grupate câte 6 pe fiecare parte. Portagrafa e dreptunghiulară.

Lungimea = 8,00 cm.

Lungimea desfășurată = 46,00 cm.

Lățimea arcului = 2,30 cm.

Greutatea = 23,64 gr.

2. Fibulă similară cu cea de la nr. 1, realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Arcul romboidal este decorat cu șiruri compuse din liniuțe incizate și cerculețe cu punct central incizat. E ruptă în două fragmente.

Lungimea = 8,00 cm.

Lungimea desfășurată = 58,00 cm.

Lățimea arcului = 2,30 cm.

Greutatea = 38,30 gr.

3. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Are arcul romboidal și e ornamentat cu incizii făcute cu daltă a cărei lamă era curbată. Inciziile arcuite sunt aplicate atât pe marginea celor patru laturi ale rombului precum și în interiorul acestuia, în formă de cruce ale cărei brațe suprapun axul lung și cel scurt al rombului.

Lungimea = 9,50 cm.

Lungimea desfășurată = 43,50 cm.

Lățimea arcului = 2,40 cm.

4. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Este identică ca aspect cu piesa de la nr. 3, singura diferență fiind numărul mai mare al impresiunilor semicirculare decorative (la fibula nr. 3 sunt 54 de incizii, iar la exponatul nostru se află 63 de incizii).

Lungimea = 9,80 cm.

Lungimea desfășurată = 45,50 cm.

Greutatea = 29,94 gr.

5. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin baterea cu ciocanul. Are arcul aplatizat în formă de romb și nu poartă nici un decor.

Lungimea = 7,60 cm.

Lungimea desfășurată = 45,50 cm.

Greutatea = 24,95 gr.

6. Brățară împletită din trei sârme de argint alăturate și tordate în jurul axului longitudinal. E atașată pe brățară o amuletă, din argint și aceasta, având aspectul unei securi. Din brățară lipsește jumătate.

Diametrul = 7,00 cm.

Lungimea fragmentului = 10,70 cm.

Lungimea pandantivului = 4,10 cm.

Greutatea totală = 13,91 gr.

7. Brățară împletită din trei sârme de argint alăturate și tordate în jurul axului longitudinal. Sistemul de închidere lipsește.

Diametrul = 7,20 cm.

Lungimea = 17,30 cm.

Greutatea = 11,91 gr.

8. Lanț din zale de sârmă din argint modelate cu două ochiuri (în forma cifrei opt) și pliate la mijloc. Se păstrează doar 12 zale precum și unul din tuburile cilindrice din foaie de argint în care e introdus unul din capetele lanțului. Celălalt tub din foaie de argint este detașat de lanț.

Lungimea lanțului = 16,60 cm.

Lungimea tuburilor = 3,20 cm./ ex.

Greutatea totală = 15,85 gr.

9. Ansamblu de piese de argint atașate pe un segment de sârmă tot de argint. Aceste obiecte sunt: o pereche de inele din fir de dimensiune rotundă (secțiunea = 0,20 cm.) având extremitățile ușor încălecate și aplatizate; un inel de același gen dar ceva mai redus ca dimensiuni. De menționat că firul de sârmă de care sunt atașate inelele este la rândul său o zală de lanț de tipul „fir răsucit după plierea la jumătatea lungimii și prevăzut cu ochiuri rotunde dispuse în cruce”.

Diametrul inelelor mari = 2,50 cm.

Diametrul inelului mic = 1,50 cm.

Lungimea zalei de lanț = 3,60 cm.

Greutatea totală = 3,47 gr.

Provin din o descoperire întâmplătoare din cursul secolului al XIX-lea. Alte detalii lipsesc. Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografic:

- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, nr. 646;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 554, 609, 786, pl. XXXVII, nr. 2 și 3;
- D. Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 201;
- R. Florescu, *Artă dacilor*, București, 1968, p. 50;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 66;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p.56-57, pl. XLIII-XLIV;

- V. Lazăr, *Repertoriul arheologic al județului Mureș*, Târgu Mureș, 1995, p. 50. c;
- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 34, 42, pl. V, nr. 1.

Șarmășag (comună), județul Sălaj

1. Brățară monospiralică realizată dintr-un miez de sârmă de argint din aliaj de slabă calitate, peste care s-a aplicat o foaie de argint de bună calitate. Extremitățile sunt modelate în formă de cârlige.

Diametrul = 10,95 cm.

Grosimea = 0,45 cm.

Greutatea nu e precizată.

2. Două bucăți dintr-o brățară monospiralică realizată din sârmă de argint având secțiunea rotundă. Ambele se termină la unul din capete printr-o îndoitură în formă de cârlig.

Grosimea sârmei = 0,40 cm.

Alte detalii lipsesc.

3. Brățară monospiralică din bară de argint. Este în formă de cerc și are extremitățile retezate drept, ușor distanțate. Ambele capete îi sunt ornamentate prin incizie cu motivul liniute dispuse în forma unei ramuri de brad. Acest decor e delimitat la cele două extremități de grupajul un X majuscul cuprins între două cerceulețe incizate.

Diametrul = 8,70 cm.

Grosimea barei = 0,70 cm.

Greutatea nu e precizată.

4. Trei bucăți de dimensiuni diferite provenite dintr-o brățară realizată din bară de argint (monospiralică). Se păstrează ambele extremități ale obiectului, ce sunt ornamentate longitudinal cu câte două șiruri de incizii punctate, sugerând, e adevărat foarte vag, redarea unor protome de șarpe.

Alte detalii lipsesc.

5. Arc al unei fibule cu nodozități (noduri) confecționat din argint prin batere cu ciocanul. În porțiunea de lângă resortul spiralic bilateral obiectul e aplatizat în formă de halebardă și are o nervură mediană. Este ornamentat cu incizii subțiri semilunare ce formează un fin zig-zag aplicat pe margini și de-a lungul nervurii mediane. Se păstrează și o parte a resortului spiralic bilateral, din sârmă de argint.

Lungimea = 14,50 cm.

Lungimea fragmentelor resortului spiralic = 1,50 și 1,80 cm.

Alte detalii lipsesc.

6. Arc al unei fibule cu nodozități (noduri) confecționat din bară de argint prin batere cu ciocanul. Extremitatea de lângă resortul spiralic e aplatizată în formă de halebardă. Decor identic cu cel de la piesa de la nr. 5.

Lungimea = 5,40 cm.

Alte detalii lipsesc.

7. Fibulă realizată din bară de argint prin batere cu ciocanul. Are arcul puternic curbat. Resortul spiralic bilateral din sârmă de argint și acul de fixare care este o prelungire a resortului spiralic se păstrează doar parțial și sunt detașate de fibulă. Portagrafa e și ea deteriorată, păstrându-se cam un sfert din dimensiunea sa inițială.

Lungimea = 9,80 cm.

Grosimea arcului = 0,90 cm.

Alte detalii lipsesc.

8. Bucăți de sârmă de argint cu secțiuni rotundă provenite de la o brățară plurispiralică. Între acestea se păstrează fostele extremități inițiale, porțiuni aplatizate și tăiate drept. Nu se precizează câte fragmente sunt.

Diametrul exterior = 8,30 cm.

Diametrul minim = 7,50 cm.

Grosimea sârmei = 0,50 cm.

9. O pereche de cârlige și părți din corpul unei brățări monospiralice din sârmă groasă de argint.

Grosimea sârmei = 0,45 cm.

10. O pereche de extremități înfășurate pe bară provenite de la o brățară monospiralică din argint. Alte detalii lipsesc.

11. Două sârme de argint înfășurate sumar pe o bară mică tot de argint.

Alte detalii lipsesc.

12. Pandantiv de tipul „cui” realizat din sârmă de argint având partea prevăzută cu „ochi” de fixare deteriorată.

Lungimea = 5,00 cm.

Grosimea = 0,50 cm.

Alte detalii lipsesc.

13. Cinci fragmente de sârmă din argint utilizabile ca material brut.

Alte detalii lipsesc.

Descoperire întâmplătoare la o dată neprecizată din anii 19-39/1940. De abia în 1941 o parte din obiectele tezaurului (ce-le de mai sus) au ajuns în colecția muzeului din Cluj, de unde fuseseră transferate la Muzeul Național Maghiar din Budapesta. Căutat la acest muzeu de către arheologul clujean

Ioan Glodariu, în anul 1967 tezaurul de la Șărmășag nu a fost găsit. Din datele de până acum nu rezultă că s-ar mai afla în colecția principalului muzeu al Ungariei, dar este verosimil să fie „rătăcit” în depozit și la o eventuală revizuire a fondurilor el poate să apară. Deocamdată îl considerăm tezaur dispărut.

Bibliografie:

- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 241, nr.12;
- Fettich. N., *Archäologischen Studien zur Geschichte der späthunischen Metalkunst*, „Archaeologica Hungarica N.S.”, XXXI, 1951, p.111;
- I. Glodariu, *Tezaurul dacic de la Șărmășag*, „Acta Musei Napocensis”, V, 1968, p. 409-417, fig. 1-4;
- S. Dumitrașcu, L. Mărghitan, *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României din sec. III î.e.n. - II e.n.*, „Sargetia”, VIII, 1971, p. 51, nr. 35 a;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr.57;
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice de pe cuprinsul județului Sălaj*, „Acta Musei Porolissensis”, I, 1977, p. 76;
- Al. V. Matei, *Repertoriu de așezări și descoperiri dacice pe teritoriul județului Sălaj*, „Acta Musei Porolissensis”, III, 1979 p. 15, nr. 14;
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, nr. 8;
- A. Rustoiu, *Podoabe dacice de argint cu miez din metal de calitate infe-rioară*, „Ephemeris Napocensis”, VI, 1996, p. 44, fig. 1/1-6, p. 45, fig. 2/4-6 și p. 46.

Șeica Mică (comună), județul Sibiu

1. Colan (torques) realizat din opt fire de sârmă de argint rotite în „pas de șurub” în jurul unui miez (bară) de argint având secțiunea rotundă. Extremitățile sunt introduse în tuburi tronconice făcute din foaie de argint. O cheutoare (ochi) se află la unul din capete, pe când celălalt cap e prevăzut cu un cârlig.

Diametrul = 12,50 cm.

Grosimea = 1,30 cm.

Greutatea = 264,00 gr.

2. Colan (torques) din argint identic cu cel de la nr. 1. Manșoanele sunt detașate.

Diametrul = 12,00 cm.

Grosimea = 1,30 cm.

Greutatea = 255,00 gr.

3. Colan (torques) din bară de argint având secțiunea rotundă. Prin canelarea în spirală a întregii suprafețe s-a obținut un decor filetiform, dar nu prea exact executat. Capetele colierului sunt subțiate până la dimensiunea unei sârme de trei milimetri, fapt ce a permis rularea în câte un ochi circular; după care restul sârmei e înfășurat pe bară prin câte 11 și respectiv 12 rotiri.

Diametrul = 13,00 cm.

Grosimea = 0,80 cm.

Greutatea = 165,00 gr.

4. Brățară realizată din bară de argint a cărei secțiune este rotundă și mai groasă în partea de mijloc a lungimii pentru a se subția treptat spre extremități. Capetele sunt libere și trecute unul peste celălalt și terminate în ochiuri duble.

Diametrul = 6,40 cm.

Grosimea = 0,70 cm.

Greutatea = 74,50 gr.

5. Brățară din bară de argint identică în toate detaliile cu piesa de mai sus (nr. 4).

Diametrul = 6,30 cm.

Grosimea = 0,70 cm.

Greutatea = 71,25 gr.

6. Brățară din bară de argint îngroșată în partea de mijloc și subțiată treptat spre capete. Extremitățile sunt prevăzute cu câte un ochi dintr-un singur fir de sârmă care e bobinat pe corpul piesei.

Diametrul = 6,40 cm.

Grosimea = 0,70 cm.

Greutatea = 68,00 gr.

7. Brățară de același tip cu cea de mai sus (nr. 6) din bară de argint.

Diametrul = 6,50 cm.

Grosimea = 0,60 cm.

Greutatea = 69,55 gr.

8. Brățară de același tip cu cea de mai sus (nr. 7) din bară de argint. Un capăt este detașat de la obiect (însă nu lipsește). Este cu puțin mai mică decât brățările de la numerele 6 și 7.

Diametrul = 5,10 cm.

Grosimea = 0,50 cm.

Greutatea = 33,60 gr.

9. Lanț realizat din zale de sârmă de argint modelate în forma cifrei opt și pliate la mijloc. Capetele îi sunt introduse în câte un manșon cilindric din

foaie de argint. Zalele sunt în așa fel îmbinate încât formează un cordon având secțiunea pătrată.

Lungimea = 120,00 cm.

Grosimea = 1,10 cm.

Greutatea = 535,00 gr.

10. Fibulă de argint de tipul numit lingură. Ca decor o incizie fină e aplicată în paralel cu marginile longitudinale ale piesei. Incizia se continuă și pe „cupă” unde formează două unghiuri ascuțite. Portagrafa e și ea împodobită cu incizii dispuse în zigzag. Lipsesc resortul spiralic și acul de fixare.

Lungimea = 8,50 cm.

Greutatea nu e precizată.

11. Fibulă de argint de același tip și dimensiune cu cea de mai sus (nr. 10).

Lungimea = 8,50 cm.

Greutatea nu e precizată.

Descoperire întâmplătoare efectuată în anul 1954. Tezaurul a fost găsit la nord-est de marginea de la acea dată a comunei, la circa 200 metri de confluența dintre pârâul numit Vale și pârâul Scurtului, în punctul topografic denumit de către localnici „Coasta lui Haneș Poacăș”. Se păstrează la Muzeul Orășenesc Mediaș.

Bibliografie:

- Floca, *Contribuții la cunoașterea tezaurilor de argint dacice*, București, 1956, p. 18, 25-29, fig. 15-21, pl. XXX-XXXII;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 67;
- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, 2, 1998, p. 34, 36, 55, pl. XVIII.

Șimand (comună), județul Arad

1. Colan (torques) realizat din bară cu secțiunea pătrată de argint. Ca decor, bara a fost răsucită în jurul axului longitudinal, bijuteria are aspectul unei spirale cu pasul larg. Capetele sunt modelate în formă de butoni.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Brățară realizată din placă de argint având capetele libere, modelate în forma unor protome foarte stilizate, ce par a fi ale unor șerpi. Ca decor, două incizii paralele situate la baza capului animalier, ce sunt combinate cu alte

patru incizii liniare ce urmează conturul romboidal, formând astfel câte un romb interior.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Provin dintr-un cimitir daco-sarmatic cercetat în anii 1961 și 1962. Necropola este plasată pe o terasă a pârâului Săliștioara, în punctul topografic numit „Grozdoiaia”, obiectiv situat la circa 3 km sud-est de comună.

Se păstrează la Muzeul Țării Crișurilor.

Bibliografie:

- N. Chidioșan, *Contribuții la cunoașterea cimitirului sarmatic de la Șimand*, „Sesiunea de comunicări a muzeelor de istorie (1964)”, II, București, 1970, p. 30-31, 36, fig. 8 și 9;
- S. Dumitrașcu, L. Mărghitan, *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României din sec. III î.e.n. - II e.n.*, „Sargetia”; VIII, 1971, p. 52, nr. 35 c + nota nr. 49 d;
- N. Kiss, *Tezaur și obiecte de podoabă traco-dacice descoperite în județul Arad*, „Ziridava”, XII, 1980, p. 90;
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164, 10.

Șimleu Silvaniei, județul Sălaj

1. Colier (torques) din bară de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.
2. Brățară monospiralică din sârmă de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.
3. Brățară monospiralică din sârmă de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.
4. Brățară monospiralică din sârmă de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.
5. Brățară monospiralică din sârmă de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.
6. Fragment dintr-o brățară monospiralică din sârmă de argint.
Dimensiunile nu sunt precizate.

Obiecte descoperite întâmplător, pe rând și în locuri diferite de pe o porțiune din dealul Măgura Șimleului, pe durata anilor 1945-1946. Descoperitorul, pentru a obține un preț cât mai rentabil din partea muzeului din orașul Sfântu Gheorghe, județul Covasna, instituție la care le-a prezentat

spre achiziționare, a declarat că este vorba de un tezaur. Arheologul clujean Acad. Dumitru Protase, mergând pe firul istoricului acestei descoperiri a conchis că în privința provenienței acestui fond „situația de la Șimleul Silvaniei rămâne extrem de confuză”. Continuând investigația cercetătorii de la muzeul din Zalău au aflat, chiar de la persoana care în 1946 a vândut obiectele, că acestea fuseseră găsite în puncte topografice diferite, la date diverse pe care fostul lor posesor nu le mai reține.

Se păstrează la Muzeul Național Secuiesc – Covasna.

Bibliografie:

- D. Protase, *Riturile funerare la daci și daco-romani*, București, 1971, p. 48-49. Cât privește publicația *Materiale și cercetări de istorie veche a României*, I, 1951, apărută la Sfântu Gheorghe, în care arheologul Székely Zoltán a publicat acest așa-zis tezaur nu ne-a fost accesibilă. De la Muzeul din Sfântu Gheorghe am primit informația că din motive pe care actuala generație de muzeografi nu le cunoaște volumul respectiv a fost retras din circuit și întregul tiraj distrus.
- Al. V. Matei, *Repertoriul de așezări și descoperiri dacice pe teritoriul județului Sălaj*, „Acta Musei Porolissensis”, III, 1979, p. 17;
- S. Dumitrașcu, *Dacia Apuseană*, Oradea, 1993, p. 63, nota nr. 164/11.

Tășad (sat), comuna Drăgești, județul Bihor

1. Fibulă realizată din bară de argint prin batere cu ciocanul, precum și prin plierea părților componente. Prelungirea piciorului pliată peste arc este împodobită cu patru nodozități (noduri) discoidale între care se află trei astragale. Ultimul dintre discurile circulare, cel ce precede porțiunea aplatizată rombică a arcului, este prevăzut cu o pereche de cârlige îndoite pe arc. Porțiunea aplatizată are o nervură longitudinală. Resortul spiralic bilateral și acul de fixare lipsesc.

Lungimea = 10,10 cm.

Greutatea = 51,30 gr.

2. Fibulă realizată din o singură bară de argint prin batere cu ciocanul. Are aspectul piesei de la nr. 1, lipsind doar nervura mediană de pe porțiunea aplatizată rombică a arcului. Resortul spiralic bilateral și acul lipsesc.

Lungimea = 8,00 cm.

Greutatea = 49,70 gr.

3. Bijuterie purtabilă pe gât compusă din două părți distincte: un semicerc din sârmă de argint având ambele capete răsucite în cârlig simplu; opt segmente realizate din sârmă de argint pliate la mijlocul lungimii acestora și apoi răsucite,

prevăzute la fiecare capăt cu un ochi rotund, sunt înlănțuite și atașate de cele două cârlige.

Diametrul = 20,40 cm.

Lungimea zalelor = 3,90-4,70 cm.

Greutatea = 46,70 gr.

4. Sârmă rotundă în secțiune, de argint, având extremitățile ascuțite. Este pliată în forma unui „U” majuscul, la mijlocul lungimii acesteia, iar apoi din nou îndoită în așa fel încât vârfurile ascuțite ajung aproape de porțiunea primei plieri. Se presupune că ar fi o brățară într-un stadiu incipient a procesului de confecționare.

Lungimea = 7,30 cm.

Grosimea sârmei = 0,50 cm.

Greutatea = 25,20 gr.

5. Lingou de argint în formă de bară având la un capăt secțiunea pătrată, și ovală la cealaltă extremitate.

Lungimea = 9,00 cm.

Greutatea = 46,00 gr.

6. Lingou de argint în formă de bară cu secțiunea pătrată. Materialul a fost sumar îndoit apropiindu-i extremitățile.

Lungimea = 26,00 cm.

Greutatea = 80,70 gr.

7. Resort spiralic bilateral prevăzut cu coardă, din sârmă de argint, din care pornește acul de fixare. Are 18 spire.

Lungimea = 5,20 cm.

Lungimea acului = 8,50 cm.

Greutatea nu e precizată.

8. Resort spiralic bilateral din sârmă de argint. Coarda e presată spre baza acului.

Lungimea = 2,30 cm.

Lungimea acului = 6,00 cm.

Greutatea nu e precizată.

Descoperire în cadrul săpăturilor arheologice efectuate în primăvara anului 1976. Tezaurul s-a găsit în interiorul unui atelier de confecționare a bijuteriilor, situat în cadrul unei așezări dacice identificată pe înălțimea „Cetățeaua”.

Se păstrează la Muzeul Țării Crișurilor.

Bibliografie:

- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii tezaurilor dacice din argint din spațiul carpato-danubian*. „Crisia”, VII, 1977, p. 30-34, fig. 2-4;
- Idem, *Arta argintarilor daci din nord-vestul României în epoca lui Burebista*. „Acta Musei Porolissensis”, I, 1977, p. 71.

Tilișca (comună), județul Sibiu

I. 1. Lanț ornamental compus din zale simple din sârmă de argint. Extremitățile șirului de zale sunt atașate pe o verigă din sârmă de argint, ale cărei capete sunt înfășurate pe bară. Pe verigă mai sunt înșirați patru pandantivi în formă de cuie.

Lungimea = 107,00 cm.

Greutatea nu e precizată.

2. Fragment dintr-o verigă din sârmă de argint rotundă în secțiune (sârma).

Dimensiunile nu sunt precizate.

3. Centură formată din plăcuțe dreptunghiulare din foaie de argint, unite (plăcuțele) între ele prin verigi de sârmă de argint având capetele înfășurate pe bară. Obiectul este deteriorat încă din antichitate, lipsind circa 85% din părțile componente.

Dimensiunile nu sunt precizate.

4-6. Trei inele din sârmă subțire de argint, fiecare fiind compus din 4 spirale.

Dimensiunile nu sunt precizate.

7-20. Bucăți de bară de argint având secțiunea patrulateră, provenite de la o pereche de brățări (13 fragmente). Brățările au fost răsucite în jurul axului longitudinal al barelor și au avut ca decor cerculețe cu punct central, incizate.

Dimensiunile nu sunt precizate.

21-23. Trei fibule confecționate din o singură bară de argint (fiecare în parte), toate de tipul cu nodozități discoidale amplasate pe prelungirea piciorului pliabil pe arc. Sunt într-o stare de deteriorare maximă.

Dimensiunile nu sunt precizate.

II. 24. Bară de argint a cărei secțiune este rotundă. Una dintre extremități e modelată în formă de bulb.

Dimensiunile nu sunt precizate.

III. 25-31. Fragmente provenite din o brățară confecționată din bară de argint a cărei secțiune este rotundă. Grosimea maximă a barei era la mijlocul lungimii acesteia și se subția pe măsura apropierii de capetele care sunt ascuțite. Pe două fragmente se disting liniuțe incizate dispuse transversal.

Dimensiunile nu sunt precizate.

IV. 32-34. Trei (3) fibule de argint cu nodozități (noduri).

Lotul obiectelor de argint provine din săpăturile arheologice desfășurate în anii 1959-1960 pe dealul Cătănaș, fiind descoperite în patru puncte diferite. Bijuteriile fragmentate din grupajul I. nr. 1-23 s-au găsit într-un mormânt de incinerare. Deteriorarea acestora s-a datorat fragmentării cu dalta, în antichitate, în conformitate cu cerința unui ritual funerar, precum și prin arderea lor în rugul pe care fusese carbonizat corpul persoanei decedate.

Piesa izolată de la II. nr. 24 a fost recuperată din alt mormânt de incinerare (numerotat de către arheologi M. 2).

Fragmentele de brățară (șase segmente) de la III. nr. 25-31 provin de pe cuprinsul așezării civile dacice. Cele trei fibule cu nodozități (noduri) de la IV, nr. 32-34, sunt doar consemnate fără alte detalii în *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, apărut în 2003, pag. 227-228, nr. 236. Tilișca.

Se păstrează la Muzeul Național „Bruckenthal”.

Bibliografie:

- N. Lupu, *Cetatea dacică de la Tilișca*; în volumul: M. Macrea, Oct. Floca, N. Lupu, I. Berciu, *Cetăți dacice din sudul Transilvaniei*, București, 1966, p. 42-43;
- N. Lupu, *Șantierul arheologic Tilișca*, „Materiale și cercetări arheologice”, IX, 1970, p. 238- 243;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 71;
- N. Lupu, *Două morminte dacice descoperite la Tilișca (jud. Sibiu)*, „Thraco-dacica”, II, 1981, p. 197-207, fig. 3 și 4;
- Idem, *Tilișca – așezările arheologice de pe Cătănaș*, București, 1989, p. 76-71;
- V. Dupoi, *Lanțuri – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”. seria Istorie, 2, 1998, p. 33, 37, 46, pl. IX;
- S.A. Luca, Z.K. Pintér, A. Georgescu, *Repertoriul arheologic al județului Sibiu*, Sibiu, 2003, p. 227, nr. 236.

Timișoara, județul Timiș

1. Brățară din sârmă de argint, răsucită în jurul axului longitudinal, având extremitățile ascuțite, lăsate libere (îndepărtate una de alta).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare, din loc neprecizat („în apropiere de Timișoara”, la o dată necunoscută din anul 1981.

Se păstrează la Muzeul Banatului.

Bibliografie:

- F. Medeleț, A. Bejan, *Un mormânt de incinerare de la începutul celei de-a doua vârste a fierului descoperit la Timișoara*, „Symposia Thracologica”, I, 1983, p. 37.

Tinosu (comună), județul Prahova

1. Fibulă din tablă de argint modelată în formă de lingură. Ornamentul constă din două linii incizate – plasate pe marginile longitudinale ale arcului. Îi lipsesc resortul spiralic bilateral și acul de fixare.

Lungimea = 7,00 cm.

Greutatea lipsește.

2. Bijuterie similară cu cea de la nr. 1, tot din foaie de argint. Decor identic celei de mai sus. Lipsesc resortul spiralic bilateral, acul și piciorul (locașul) de fixare a acului.

Lungimea = 5.00 cm.

Greutatea lipsește.

3. Sârmă de argint a cărei secțiune este rotundă, utilizabilă ca material brut.

Lungimea = 8,50 cm.

Greutatea lipsește.

Descoperite prin săpături arheologice efectuate în anul 1923. Nu se cunoaște locul precis în care au apărut în perimetrul așezării de tipul *dava*.

Se păstrează la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”.

Bibliografie:

- R. Vulpe, Ecaterina Vulpe, *Les fouilles de Tinosul*, „Dacia”, I, 1924, p. 212-213, fig. 43 și p. 219, fig. 48;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 72;
- N. Chidioșan, *Contribuții la problema originii podoabelor dacice de argint din spațiul carpato-danubian*, „Crisia”, VII, 1977, p. 37, nota nr. 37 a.

Târgșoru Vechi (comună suburbană a mun. Ploiești), *județul Prahova*

1. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Din arcul ce este puternic curbat se continuă sârma resortului spiralic (bilateral). Acul de fixare lipsește, fiind rupt încă în antichitate. Pe arc se află două perechi de nodozități (noduri) de aspect oarecum dreptunghiular. Tot pe arc se mai află un șir de patru sprezece incizii dispuse longitudinal, grupare executată cu un dorn foarte ascuțit .

Lungimea = 6,00 cm.

Greutatea nu este precizată.

A fost recuperată în interiorul „bordeielui nr. 15” al unei așezări a dacilor liberi (cultura Chilia), obiectiv cercetat prin săpături arheologice în anul 1964.

Fibula face parte din colecția Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan”.

Bibliografie:

- G. Diaconu, *Fibule din așezarea dacilor liberi de la Târgșor*. „Studii și cercetări de istorie veche și arheologie”, XXVIII, 2, 1977, p. 200, fig. 1, nr. 7.

Târgu Mureș, *județul Mureș*

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are arc simplu, îngust, după care urmează resortul spiralic bilateral a cărui coardă este rotită în ju-rul extremității arcului, precum și acul de fixare.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare într-un punct neprecizat de pe raza orașului, la o dată necunoscută. Prin 1940-1943 Nandor Fettich a semnalat-o în colecția muzeului din Cluj. Actualmente piesa se pare că este pierdută.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakisch-en Beziehungen*. „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hun-garicae”, III, 1-4, 1953, p. 157, 158, fig. 22, nr. 4;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 73. (Fapt curios, Valeriu Lazăr în Repertoriul arheologic al județului Mureș, Târgu Mureș, 1995, nu semnalează această descoperire fiind probabil o scăpare din vedere).

Târpești (sat), *comuna Petricani, județul Neamț*

1. Colan (torques) confecționat din o bară de argint a cărei secțiune este pătrată. Se păstrează numai jumătate din obiectul inițial. Capătul este aplatizat în forma unei lame lungă de 10,00 cm. Pe cele patru fațete ale barei sunt incizate cerculețe dispuse în alternanță cu liniuțe.

Lungimea = 13,40 cm.

Grosimea barei = 0,90 cm.

Greutatea nu este precizată.

S-a descoperit întâmplător în anul 1960 pe terenul denumit de către localnici „Râpa lui Budăi”. Se păstrează la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”.

Bibliografie:

- Silvia Marinescu-Bâlcu, *Un torques geto-dacic de argint descoperit în Moldova*, „Studii și cercetări de istorie veche”, XIII, 1, 1962, p. 111-112, fig. 1;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 74;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, vol. I, p. 37-38.

Vaidei (sat), *comuna Romos, județul Hunedoara*

1. Colan (torques) realizat din o singură bară de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată aproximativ pe la mijlocul secolului al XIX-lea, pe undeva, în punct neprecizat, situat între localitățile Vaidei și Orăștie (distanța dintre acestea fiind de 7 kilometri). În unele publicații e amintită o brățară plurispiralică.

E verosimil să fi fost aflate mai multe obiecte, dar care s-au pierdut. În colecția de la Muzeul de Artă din Viena nici colanul nu mai există în inventar ca piesă provenită de la Vaidei, dar nu este exclus să fie vorba de colanul (torques-ul) fără loc de descoperire, dar sigur din Transilvania, care figurează în acest repertoriu printre piesele al căror loc de apariție nu este consemnat.

Bibliografie:

- Téglás, G., *Az Erdély medencze őstörténelméhez*, „Orvos Természettudományi Értesítő”, XII, 2, 1887, p. 63, nr. 24 (menționează un torques ajuns în colecția imperială din Viena);
- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița, 1920, p. 41, nr.722 (menționează un inel de argint);
- D. Popescu, *Objets de parure geto-daces en argent*. „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 202 (menționează o brățară plurispiralică ale cărei extremități sunt modelate în forma unor protome de șerpi);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942., p. 296-297, nr. 9 (menționează o spirală de argint);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde* „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 75 (face doar trimitere la Dorin Popescu și Martin Roska – vezi mai sus).

Văleni (sat), comuna Botești, județul Neamț

1. Brățară din fir având secțiunea pătrată de argint. Capetele îi sunt pliate și rulate în așa fel încât formează un ochi, la o extremitate, și un cârlig la cealaltă. Cârligul este decorat cu un „melc” realizat printr-o rotire a sârmei. În zona „ochiului” e o ușoară deteriorare.

Diametrul = 9,40 cm.

Grosimea firului = 0,15 cm.

Greutatea nu e precizată.

Descoperită în cadrul săpăturilor arheologice din intervalul anilor 1964-1967 în necropola carpo-dacică (obiectiv numit de către cercetători „Cimitirul II”).

Se păstrează la Complexul Muzeal Județean Neamț.

Bibliografie:

- I. Ioniță, V. Ursache, *Noi date arheologice privind riturile funerare la carpo-daci*. „Studii și cercetări de istorie veche”, XIX, 1968, p. 219, fig. 3;
- L. Mărghitan, *Arta argintului la geto-dacii de la est de Carpați*, „Acta Moldaviae Meridionalis”, XXII-XXIV, vol. I, p. 38.

Vălișoara (sat), comuna Livezile, județul Alba

l. Brățară plurispiralică (șase spire) realizată din sârmă groasă de argint. Terminațiile îi sunt aplatizate și ornamentate cu un șir de șapte palmete ștanțate, urmate de o mică gătuire dublă, iar apoi de o protomă animalieră. Spațiul dintre cele două gătuiri e împodobit prin incizare cu motivul „brăduț”. Capul animalier e și el împodobit cu incizii curbate în care s-au bătut cu dornul șiruri de puncte. Palmetele au ca decor o nervură mediană excizată din care pornesc spre margine câte trei coaste paralele.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare din anii 1886 sau 1887. Nu se cunosc alte detalii. În literatura de specialitate brățara figurează ca fiind descoperită la Cărpiniș (în limba maghiară Gyertyános), sat care actualmente se numește Vălișoara (vezi mai jos corecția efectuată de Kurt Horedt). Se păstrează la Muzeul Național Maghiar din Budapesta.

Bibliografie:

- Hampel, J., *A Nemzeti Múzeum régiségtárának gyarapodása 1888*, „Archaeologiai Értesítő”, VIII. 1888, p. 280 (cu desenul piesei la p. 278);
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 548, fig. 385 (cu specificația „provenită din Ardeal”);
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p.101-102, nr. 15;
- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, pl. XXVII, 1 și pl. XXX, 3;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul Monumentelor Istorice”) XLI, I, 1972, p. 7, 10, fig. 74 (localitatea de proveniență este numită Cărpiniș, nu Vălișoara);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr.77 (la pagina 163 în *art. cit.* între numerele poziționale 12 și 13 Kurt Horedt a intercalat denumirea Cărpiniș, Județul Alba, făcând trimiterea bibliografică la poziția cu nr. 77, unde localitate figurează cu denumirea Vălișoara);
- F. Medeleț, *Brățăările spiralice dacice de argint, In memoriam Constantini Daicoviciu*, Cluj, 1974, p. 234-235;
- Idem, *Tipologia brățărilor spiralice dacice de argint*, „Studii și comunicări de etnografie – istorie”, II, 1977, p. 287, nr. 17 (imaginea ștanței se află la p. 281, pl. I, nr. 10 și p. 288, pl. IV, nr. 2);
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Bonatica”, XII, 1, 1993, p. 200, nr. 26 (din o regretabilă

eroare a situat localitatea Vălișoara în perimetrul administrativ al comunei Sânșer, județul Mureș, greșeală confirmată și de către colegul Florin Medeleț în o scrisoare particulară, ca răspuns la solicitarea subsemnatului de a elucida cazul. Îi mulțumim și pe această cale pentru corectarea efectuată). Același material în 1. română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 26.

Vărădia de Mureș (comună), *județul Arad*

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Este de tipul denumit „cu nodozități (noduri)” situate pe prelungirea piciorului, porțiune pliată deasupra arcului.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare efectuată, după toate probabilitățile în deceniile 6-7 a secolului al XIX-lea. Nu se știe din care punct topografic provine. A ajuns în Colecția imperială de antichități din Viena. Actualmente piesa este pierdută.

Bibliografie:

➤ Téglás, G., *Az Erdély medencze őstörténe.méhez*, „Orvos Természettudományi Értesítő”, XII, 2, 1887, p. 65, nr. 36.

Notă

Informația că în cursul săpăturilor arheologice din anii 1971-1974 s-ar fi găsit la Vărădia o fibulă de argint (vezi *Arad-ul – permanență în istoria patriei*, Arad, 1978, p. 66) nu corespunde realității, fapt confirmat de către muzeograful Mircea Barbu (de la Muzeul Județean Arad) căruia îi mulțumim pentru această precizare.

Veliko Strediște (comună), *fosta Iugoslavia (actualmente în regiunea Voivodina din Republica Serbia)*

1. Brățară din sârmă de argint.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare într-un punct topografic neprecizat. Se cunoaște doar că a fost cumpărată în cursul lunii septembrie 1891 de către un bijutier din orașul Vrșac (Vârșeț). A ajuns la muzeul din acest târg din vestul Banatului istoric, dar nu se mai păstrează.

Bibliografie:

- Milleker, B., *Délmagyarország őskori régiségleletei*, Timișoara, 1891, p. 46;
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I. Cluj, 1942, p.197, nr.81 („brățară răsucită (torsată) de argint”). Nu știm de unde deține informația că piesa era din sârmă răsucită;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”. N.S., XVII, 1973, p. 164, intercalată între nr. 63 și 64. Numele localității e redat greșit „Sdrediștea”.

Vértes, (comună), Ungaria

1. Brățară din bară (de argint?) ale cărei extremități îi sunt modelate în forma unor capete de șarpe.

Diametrul = 12.85 cm.

Greutatea nu este precizată.

Descoperire întâmplătoare în loc neprecizat. A fost găsită în cursul anului 1853 și trimisă din dispoziția „Înaltului Minister de Finanțe Cezaro-Crăiesc” la Cabinetul imperial de antichități din Viena. Piesa nu se mai păstrează.

Bibliografie:

- J. G. Seidl, *Beiträge zu einer Chronik der archaologischen Funde in der österreichischen Monarchie*. „Archiv für Kunde österreichischer Gesicht-Quellen”, XIII, 1854, p. 131;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 549 (menționează că brățara era din sârmă împletită). Nu cunoaștem din ce sursă deține acest amănunt.
- M. Roska, *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 304, nr.71;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 76;
- F. Medeleț, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII. 1. 1993, p. 200, Addenda No. I. Același material în limba română în „Analele Banatului”, III, 1994, p. 207, Addenda Nr. 1 (cu precizarea „este o brățară torsată de un alt tip”).

Vințul de Jos (comună), județul Alba

1. Colane (torques-uri) din bare de argint, al căror număr nu e precizat. Alte detalii lipsesc.

Descoperire întâmplătoare pe locul numit „Valea Rea”, la o dată rămasă necunoscută din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Se presupune că ar fi ajuns în colecția muzeului din Cluj, dar actualmente piesele sunt pierdute.

Bibliografie:

- I. Marțian, *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, Bistrița. 1920, p. 42, nr. 743;
- M. Roska. *Erdély régészeti repertórium*, I, Cluj, 1942, p. 23, nr. 86;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 80 (face trimiterea bibliografică la M. Roska, *op. cit.*, p. 23, nr.23, dar în realitate este nr. 86. Probabil este o eroare tipografică scăpată din vedere la obișnuitele corecturi).

Vlădiceasa (sat), comuna Valea Argovei, județul Călărași

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Are arcul aplatizat în formă de triunghi și resort spiralic bilateral. E păstrată fragmentar.

Lungimea = 2,60 cm.

Lățimea arcului = 0,70 cm.

Greutatea = 2,10 gr.

2. Partea superioară (buza) unui vas realizat din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Are ca decor în partea exterioară un șir de semiove duble situate deasupra unei incizii circulare paralelă cu extremitatea de sus a buzei. Pe fragmentul ce se mai află sub această linie incizată se mai găsește un șir de cerculețe incizate cu o daltă rotundă, cu tăiș fin.

Înălțimea = 5,50 cm.

Grosimea foi = 0,10 cm.

Greutatea = 19,45 gr.

Descoperire efectuată în cursul cercetării arheologice din anul 1975 în cadrul unei așezări getice. Cele două piese fragmentare au apărut în „secțiunea a V-a, casetă nr. 18”. Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a României.

Bibliografie:

- G. Trohani, *Săpăturile din așezarea geto-dacă de la Vlădiceasa*, „Cercetări arheologice”, II, 1976, p. 96, fig. 4, nr. 1 și 3.

Vršac, fosta Iugoslavia (actualmente în regiunea Voivodina din Republica Serbia)

1. Verigă din sârmă de argint. Avea extremitățile petrecute una peste cealaltă și apoi restul sârmelor au fost înfășurate pe bară. Pe verigă erau atașați pandantivi din sârmă de argint modelați în forma unor cuie (nu se știe câți pandantivi erau).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare din cursul secolului al XIX-lea. Obiectul nu se mai păstrează.

Bibliografie:

- R. Rasajski, *Dačka srebrna ostava iz Kovina*, „Rad Vojvodanskih Muzeia”, 10, 1961, p. 19, nr. 13.

Addenda

a) Drobeta-Turnu Severin, județul Mehedinți

0 pereche de vase din argint.

Au intrat în colecția Institutului de Arheologie „Vasile Pârvan” din București, în anul 1957. De aspect conic, sau semioval, recipientele se presupune că ar fi fost aflate în împrejurimile municipiului Drobeta-Turnu Severin, în împrejurări necunoscute. Nu sunt de factură dacică, însă au figurat în bibliografie ca atare, motiv pentru care le consemnăm pentru ca cititorii să nu creadă cumva că este vorba de o omisiune din repertoriul întocmit de noi.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Le trésor dace de Sâncrăieni*, „Dacia”, N.S., II, 1958, p. 186;
- I. Glodariu, *Vase de argint în tezaurile dacice*, „Sargetia”, XI-XII, 1974-1975, p. 21, nr. 6.

b) Uroi (sat), aparținător orașului Simeria, județul Hunedoara

Inel din argint decorat cu motive geometrice realizate prin incizie.
Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperirea aparține însă secolului al XXI-lea, motiv pentru care o consemnăm în Addenda.

Bibliografie:

- Angelica Bălos, *Un complex dacic descoperit la Măgura Uroiului*, Comunicare prezentată la sesiunea muzeului din Deva, din 14-15 iunie, 2006 (inelul este inedit).

c) Localitate neprecizată (posibil din Transilvania?)

Colan (torques) din bară de argint pătrată în secțiune, confecționat prin batere cu ciocanul și răsucirea piesei în jurul axului longitudinal (are 39 de rotiri). Pe cele patru fațete există un „șanț” incizat cu daltă. Bijuteria are grosimea maximă la mijlocul distanței dintre cele două extremități, libere și terminate prin câte un fel de buton „încheiat” cu un pinten. La ambele capete există câte o porțiune care nu a fost răsucită. Aceste două zone poartă „pe

cant” un decor compus din cerculețe având un punct central, realizate prin incizie. pe o extremitate sunt înșiruite 17 cerculețe, iar pe celălalt sunt 18.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Bibliografie:

- B Florescu, A. Condruz, Margareta Arsenescu, *Bunuri culturale mobile restituite patrimoniului național și universal*, 1989-2007, ediția a III-a, București, 2007, p. 14.

d) Grădiștea de Munte (sat), comuna Orăștioara de Sus, județul Hunedoara

Cinci brățări plurispiralice realizate din aur. Au fost descoperite de către „căutătorii de comori”, care le-au vândut în străinătate.

Sunt de tipul bijuteriilor din argint. Dimensiunile nefiind precizate, în afară de greutatea fiecăreia: 1121 gr. (un kilogram și un sută douăzeci și unu grame); 1080 gr.; 987 gr.; 930 gr.; 765 gr. Total: 8.883 gr.

Se crede că au fost aflate mai multe exemplare, dar deocamdată celelalte nu s-au reușit să fie recuperate.

Aparțin însă grupului de piese decorative dacice scoase la iveală în secolul al XXI-lea.

Bibliografie:

- B Florescu, A. Condruz, Margareta Arsenescu, *Bunuri culturale mobile restituite patrimoniului național și universal*, 1989-2007, ediția a III-a, București, 2007, p. 6-10 (1121 gr.: p. 8; 1080 gr.: p. 6; 987 gr.: p. 9; 930 gr.: p. 7; 765 gr.: p. 10).

III. Tezaure și bijuterii singulare descoperite în localități situate în afara teritoriului Daciei preromane

A. Bulgaria

Celiușnița

Lanț fragmentar din zale de sârmă de argint pliate (fiind în forma cifrei opt).

Dimensiunile nu sunt precizate.

Descoperire întâmplătoare făcută în anul 1950.

Bibliografie:

- I. Venedikov, *Keltskoho nașestvie v nașite zemi prez III v. pr. n. e. pod svatlinata na arheologiskskite materialii*, „Iskustvo hist.”, XI, 1955, fasc. 3-4, p. 24;
- V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, s. Istorie, 2, 1998, p. 34 și 37, nota nr. 2.

Malăk Porovek, satul Koiuncesir

Brățară plurispiralică din bară de argint. Extremitățile pe o porțiune sunt aplatizate. În aceste părți lățite sunt ștanțate câte șapte palmete cordiforme (motivul decorativ al frunzei este excizat și constă din câte o nervură centrală longitudinală, având pe fiecare parte a acesteia câte cinci „coaste”. Palmetele sunt urmate de o porțiune dreptunghiulară ce are pe laturile lungi fâșii înguste excizate pe care cu dalta e incizat decorul denumit „brăduț”. Partea interioară a dreptunghiului e împodobită cu un șir de puncte incizate flancate de linii (o pereche) paralele. La rândul său acest ornament central longitudinal e secondat, pe ambele părți, de șaisprezece liniuțe incizate dispuse în formă de unghi ascuțit. Capătul aplatizat se termină prin protomă animalieră stilizată la extrem.

Piesa se compune din șapte spine.

Dimensiunile nu sunt precizate.

S-a descoperit ocazional, dar nu se cunoaște nici măcar anul apariției. Se păstrează la muzeul din orașul Razgrad.

Bibliografie:

- V. Mikov, *Arheologhiceski vesti. Materiali ot jeliaznata epoha*, „Izvestia na Arheologhiceschia Institut”, XXI, 1957, p. 299-300, fig. 7.

B. Serbia

Bare

1. Șase colane din bară de argint. De acestea sunt atașate inele din sârmă de argint (sunt de tipul „cu extremitățile suprapuse și rulate pe bară”).

Au diametrele de 11-12 cm. (colanele).

Greutatea totală = 750,00 gr.

2. Șapte brățări din bară de argint de care sunt atașate inele de tipul celor de la nr. 1.

Au diametrele de 8-9 cm (brățările).

Greutatea totală = 511,07 gr.

3. Pereche de fibule de argint confecționate prin turnare în tipare. Arcul se termină prin buton de aspect conic.

Fibula mare are lungimea de 5,2 cm și greutatea de 14,34 gr.

Fibula mică are lungimea de 4,00 cm. și greutatea de 12,58 gr.

4. Inele și pandantivi, fără a se preciza numărul acestora și nici nu e dată măcar greutatea totală.

S-a descoperit acest tezaur în mod întâmplător, în intervalul dintre anii 1968-1970. Se păstrează la muzeul din Pojarevaț. Bijuteriile nu sunt în totalitate de factură geto-dacică.

Bibliografie:

- ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 194-195, D 282-D 300 (Draga Gerașanin și Miloje Vasić);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 162, nr. 4;
- Ivana Popović, Bojana Borič-Breškovič, *The Bare hoard*, Belgrad, 1994;
- ***, *Argintul antic din Serbia* (Catalog expozițional), București, 1996, p. 73-76, nr. 47-72.

Kladovo

1. Fibulă lucrată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente realizată din bară de argint. Arcul e aplatizat în formă rombică și are ca decor o nervură longitudinală excizată ce imită un șnur răsucit. Piesa e prevăzută cu resort spiralic bilateral compus din 14 rotiri ale sârmei, din care pornește acul de fixare ce se subțiază treptat spre vârf. Portagrafa constă din o lățire a

piciorului fibulei

Lungimea = 4,50 cm.

2. Lanț din sârmă de argint din care s-au format ochiuri duble așezate cruciș unul față de altul.

Lungimea = 24,50 cm.

3. Statuetă miniaturală de argint atașată de lanțul ce figurează mai sus (nr. 2).

Înălțimea obiectului = 3,00 cm.

Este dată doar greutatea totală a celor trei bijuterii = 40,51 gr.

S-au descoperit în mod întâmplător, în loc neprecizat, situat în relativă apropiere de orașul Kladova, la o dată rămasă și ea neștiută (din intervalul anilor 1989-1990). Se păstrează la Muzeul Național din Belgrad.

Bibliografie:

- Ivana Popovič, *La trouvailles de bijoux en argent des environs de Kladovo*, „Zbornik Narodnog Muzeja”, XV, 1, 1994, p1. II, 1 a-c, fig. nr. 1 și 2;
- ***, *Argintul antic din Serbia* (Catalog expozițional), București, 1996, p. 69, nr.29 (cu imaginea întregului grup de piese).

Pirot

1. Colan din bară cu secțiunea pătrată din argint. Extremitățile sunt ascuțite și îndepărtate. Bara nu este uniformă ca grosime ci are diametrul maxim la mijlocul lungimii și se subțiază treptat spre margini.

Diametrul = 13,80 cm.

2. Piesă identică celei de mai sus. Unica diferență constă din existența unui buton la o extremitate (celălalt capăt e ascuțit).

Diametrul = 14,40 cm.

3. Trei exemplare identice de colane din fir de argint. Sunt răsucite în jurul axului longitudinal și extremitățile se încheie prin câte un buton în formă de con.

Diametrele = 14,80 cm; 14,70 cm și 12,60 cm.

Greutatea nu e precizată la nici o piesă.

Întregul grupaj de bijuterii s-a descoperit întâmplător în cursul secolului al XIX-lea. Se precizează în inventarul Muzeului Național din Belgrad doar că au fost achiziționate de la o persoană din localitatea Pirot (inițial au fost trecute în inventar sub un singur număr, 42).

Bibliografie:

- Draga Garașanin, *Catalog metala*, Belgrad, 1953, p. 69 și planșa nr. XLV, 1 a-c, 2 a, b;
- M. Garașanin, *Contribution à la connaissance de la civilisation des dardaniens à l'époque de la Tène*, „Jiva antika”, VIII, 1, 1958, p. 124 (eroare tipografică: Pitor în loc de Pirot);
- ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 190, D 253 și 254;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 92.

Stol

Fibulă din bară de argint. Este confecționată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are arcul în forma unui triunghi isoscel. Piciorul e foarte prelungit și pliat deasupra arcului. Decorul constă din nodozități (noduri) discoidale, în număr de cinci. Se păstrează și resortul spiralic bilateral.

Lungimea = 10,50 cm.

Resortul spiralic măsoară 12,20 cm.

Greutatea nu este precizată.

Bijuteria s-a descoperit ocazional, într-un punct topografic neprecizat din perimetrul administrativ al localității Stol, în intervalul dintre anii 1940-1950. Se păstrează în colecția muzeului din orașul Niș.

Bibliografie:

- M. Garașanin, *Iz istorie Kelta u Srbiji*, „Istorisk glasnic” VI, 1950, p. 18;
- Idem, *Stand. Probleme und Aufgaben der Vorgeschichtsforschung im serbischen Moravagebiet*, Congres international des sciences prehistoriques et protohistoriques. III-eme session, Zürich, 1953, p. 104, pl. VIII, nr. 15;
- Idem, *Contribution la connaissance de la civilisation des dardaniens à l'époque de La Tène*, „Jiva antika”, VIII, 1, 1958, p. 124 (autorul precizează că fibula „reprezintă o formă tipică a civilizației geto-dace”);
- ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 191, D 264;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164. (Autorul nu a considerat această fibulă ca fiind dacică).

Tekija

1. Brățară din bară groasă de argint. A fost confecționată prin batere cu ciocanul a unui lingou. Extremitățile sunt modelate în formă de spirală, din fire răsucite. Are atașată o altă brățară mai mică împodobită în același stil. Lângă ea se mai află o secure miniaturală, tot din argint.

Diametrul = 10,15 cm.

Diametrul spiralei = 2,50 cm.

Greutatea = 205, 30 gr.

2. Brățară din bară de argint, confecționată prin batere cu ciocanul. Este aproape identică cu cea de mai sus.

Diametrul = 9,50 cm.

Greutatea = 146,90 gr.

3. Brățară similară cu cea de mai sus, având însă o greutate mai redusă.

Diametrul = 9,50 cm.

Greutatea = 60,49 gr.

4. Brățară similară cu cea de mai sus, dar cu un diametru mai mic.

Diametrul = 8,00 cm.

Greutatea = 80,68 gr.

5. Brățară ceva mai mică decât cele precedente, dar de același tip.

Diametrul = 7,80 cm.

Greutatea = 154,14 gr.

6. Brățara cu cel mic diametru din acest grupaj. Este tot din argint și a fost lucrată prin batere cu ciocanul.

Diametrul = 6,00 cm.

Greutatea = 20,63 gr.

Tezaurul s-a descoperit în mod ocazional, într-un punct rămas neprecizat de pe malul din dreapta al Dunării, cam în dreptul vechii Orșove. Nu are în componență doar bijuterii de factură dacică. Greutatea totală a bijuteriilor recuperate (se presupune că nu au fost predate toate de către cel ce le-a aflat) au în jur de 700 gr. argint de foarte bună calitate (cifră exactă: 668,14 gr). Se păstrează la Muzeul Național din Belgrad.

Bibliografie:

➤ D. Mano-Zisi, *Nalazi iz Tekije*, Belgrad, 1957;

➤ M. Garașanin, *Contribution à la connaissance de la civilisation des dardaniens à l'époque La Tène*, „Jiva antika”, VIII, 1, 1958, p. 124, nota nr. 12;

➤ ***, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 193, D276 - 278;

- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 164, nr. 70;
- ***, *Argintul antic din Serbia* (Catalog expozițional), București, 1996, p. 70, nr. 32-36.

Velika Vrbiča

Brățară plurispiralică realizată prin batere cu ciocanul a unei bare de argint. Ambele capete sunt aplatizate pe o porțiune, spațiu în care au fost imprimate prin ștanțare câte șase palmete cordiforme. Palmetele nu sunt redată cu părțile componente (nervura centrală și „coastele”) reliefate, ci acestea au fost realizate prin incizie cu dalta. După grupul de palmete urmează un decor geometric constând din incizarea de motive ornamentale de tipul „brăduț” care cuprind între ele o aliniere a unsprezece cercuri prevăzute cu un punct central ce s-a executat cu un dorn foarte fin. De asemenea, rândul de cerculețe punctate, e cuprins între o pereche de semilune dispuse și acestea în șir (câte nouă de fiecare parte).

Acest segment se termină prin o mică „gâtuire” ce este urmată de câte o protomă animalieră foarte stilizată. Brățara are șase spirale.

Înălțimea = 19,60 cm.

Alte dimensiuni nu sunt precizate.

S-a descoperit în mod întâmplător în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea, fiind inclusă în anul 1893 în fondul muzeului din Belgrad, loc în care se păstrează și în prezent.

Bibliografie:

- Milleker, F., *Délmagyarország régészeti leletei a honfoglalás előtti időkből*, III, Timișoara, 1906, p. 124;
- Draga Garașanin, *Catalog metala*, Belgrad, 1954, p. 67, pl. LIX, nr. 7 (detaliu);
- F. Medeleț, *Brățările spiralice dacice de argint*, In memoriam Constantini Daicoviciu, Cluj, 1974, p. 232-233, notele nr. 20-22;
- Idem, *Tipologia brățărilor spiralice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 283, pl. II, nr.1, p. 290, nr. 24;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 177;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată la Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 192.

C. Ungaria

Szárasd

1. Fibulă din o singură bucată de argint confecționată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are resort spiralic bilateral a cărui coardă se află în exterior. Lipsește o jumătate din arc și locașul de prindere a acului.

2. Fibulă similară ca tip cu cea de mai sus, dar ceva mai redusă ca dimensiune decât prima.

3. Fibulă din o singură bucată de argint realizată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Pe arc există trei nodozități (noduri) ce sunt încadrate fiecare în parte de o pereche de astragale. Resortul spiralic bilateral, compus din sârmă de argint, este înfășurat pe un miez de fier, formând douăzeci și șase de rotiri. Acul de fixare lipsește.

4. Fibulă de același model cu cea de mai sus. Singura diferență constă în detaliul că resortul spiralic bilateral se compune din treizeci de rotiri ale sârmei de argint.

5. Pereche a fibulei de mai sus (nr. 4).

Dimensiunile nu sunt precizate la nici una dintre fibule.

Provin dintr-un fond de antichități găsite în mod fortuit în anul 1890. Se păstrează la Muzeul Național Maghiar din Budapesta.

Bibliografie:

- Hampel, J., *A Nemzeti Múzeum régiséggyűjtésének gyarapodása. Vaskorbeli emlékek csopotja: A Szárasd vidéki (Tolna m.)*, „Archaeologiai értesítő”, XI, 1891, p. 280, nr. 1, 2, 3, 4a, 4b și 5 (ilustrația), p. 282 (textul);
- Wosinszky, M., *Tolna vármegye*, II, Budapesta, 1896, p. 548, pl. CXXX, nr. 1-4;
- R. Rašajki, *Dačka srebrna ostava iz Kovina*, „Rad Vojvodanskih Muzeja”, X, 1961, p. 10, nr. 16, 20, p. III, nr. 5-8 (imagini).

IV. Diverse tipuri de bijuterii din argint ale căror locuri și date de descoperire nu sunt cunoscute

Fibule

1. Fibulă cu nodozități (noduri) confecționată din o singură bucată de argint și plierea părților componente. Procedul de lucru era martelarea. Pe arc are patru nodozități în formă de disc, având partea ecuatorială ascuțită. Ultima nodozitate (aceea de lângă resortul spiralic) este fixată prin o pereche de gheare de corpul piesei. Între nodozitățile mari există trei grupe de astragale. Porțiunea de lângă resortul spiralic e aplatizată în forma unui evantai și conține o nervură centrală ce se continuă cu sârma din care se compune resortul spiralic bilateral (are 27 rotiri). Coarda, situată deasupra spiralelor este dreaptă. Porțiunea aplatizată are ca decor incizii fine semilunare așezate pe contur și de ambele părți ale nervurii reliefate.

Lungimea = 12,00 cm.

Lățimea părții spiralate = 6,00 cm.

2. Pereche a fibulei de mai sus, având același aspect și cam aceleași dimensiuni.

3. Fibulă de același tip cu cele de mai sus, cu diferența că pe piciorul prelungit peste arc se găsesc patru nodozități (noduri) rotunde. Între acestea sunt rediate câte trei astragale încadrate de inele. Nodozitatea de lângă resortul spiralic are o pereche de gheare de fixare. Porțiunea aplatizată este trapezoidală și are o nervură centrală din care se continuă sârma componentă a resortului spiralic bilateral. Este ușor deteriorată și îi lipsește o mică parte din acul de fixare.

Lungimea = 10,00 cm.

4. Pereche a fibulei de la nr. 3. Îi lipsește acul de fixare și circa patru spirale din resortul din sâr-mă.

Lungimea = 9,50 cm.

Greutatea nu este precizată la nici una din fibulele acestui grupaj.

Se păstrează la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei – Cluj Napoca.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure geto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940. p. 191, fig. 11, nr. 5-8;
- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum

Hungaricae”, III, 1. 4. 1953, p. 164, fig. 27, nr. 1-4;

- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 95.

1. Partea aplatizată romboidal (în formă de halebardă) a arcului unei fibule, având ca decor incizii semilunare, înșiruite pe cele patru laturi ale „rombului”, precum și pe ambele părți ale nervurii mediane. În porțiunea unghiurilor mari ale rombului, inciziile sunt linii duble. Se disting urme de poleire cu foiță de aur pe suprafața expusă privirii. Celelalte componente ale fibulei nu s-au mai păstrat.

Lungimea= 7,80 cm.

Lățimea = 3,00 cm.

2. Jumătate dintr-un arc aplatizat romboidal al unei fibule din argint. Decor identic cu cel de pe fragmentul de la nr. 1.

Lățimea = 3,00 cm.

3. Sârmă de argint formând șapte rotiri pe un miez metalic. Este o porțiune dintr-un resort spiralic bilateral.

La nici una din piesele de mai sus nu e precizată greutatea.

Obiectele au fost văzute și fotografiate de către arheologul Fettich Nándor, prin anii 1940-1943, la muzeul din Cluj. Nu se cunosc alte amănunte.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Arcäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, 158, fig. 22, nr. 1-3;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 101;
- ***, *Trésor des daces*. (Catalog expozițional), Paris, 1980, nr. de catalog 312.

1. Fibulă din argint fragmentară. Este de tipul denumit „linguriță”. Are ce decor incizii dispuse de-a lungul marginilor longitudinale. Pe portagrafă sunt incizii în zig-zag. Lipsesc resortul spiralic și acul.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Bară din argint având secțiunea circulară.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Ambele au fost achiziționate de muzeul din Cluj de la o persoană particulară, lipsind alte detalii.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, p. 158, nr. 5-6;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 98.

1. Fibulă deteriorată. A fost lucrată din argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Se păstrează arcul (îngust) deasupra căruia e pliată prelungirea piciorului, porțiune cu secțiunea rotundă, împodobită cu patru nodozități (noduri) discoidale. Mai există nouă spire din sârma resortului bilateral.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă deteriorată. E de tipul celei de mai sus, având întinsă sârma de argint din care era compus resortul spiralic bilateral, având atașată de această sârmă și acul de fixare a piesei.

Dimensiunile nu sunt precizate.

În finalul secolului al XIX-lea au intrat în colecția Muzeului Național Maghiar din Budapesta. Alte detalii lipsesc.

Fiind identice ca aspect ele formau o „pereche”, și probabil că au fost găsite concomitent, motiv pentru care le considerăm o descoperire de sine-stătătoare.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953. Pl. XXXIV, nr. 1, 2;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 84 (ni se pare curios faptul că profesorul Fettich Nándor și nici profesorul Kurt Horedt n-au efectuat gruparea în „perechi” în funcție de tipuri identice a fibulelor ce sunt reproduse în planșa XXIV a studiului din A.A.A.S.H., III/1954).

1. Fibulă realizată din o singură bucată de argint. A fost confecționată prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are arcul curbat puternic aplatizat, la capătul învecinat resortului spiralic bilateral, în formă de halebardă. Prelungirea piciorului, pliată deasupra arcului, poartă ca decor patru nodozități (noduri) ale căror zone ecuatoriale sunt teșite. Nodozitățile n-au mărimi egale ci cresc treptat spre partea aplatizată. Între nodozități se mai află trei astragale bitronconice. Fiecare dintre acestea sunt încadrate de o pereche de inele.

Zona aplatizată nu are alt decor decât o nervură mediană foarte bine excizată din care „pomește” sârma rotundă în secțiune din care se compune resortul spiralic bilateral (la majoritatea fibulelor dacice). Această fibulă prezintă particularitatea de a avea doar un singur resort spiralic, situat în stânga ax-ului longitudinal al bijuteriei. Sârma o rulată de zece ori, apoi se prelungește rectiliniu în acul de fixare. Acesta din urmă, pentru a fi introdus în locașul de prindere face un unghi ascuțit, dacă considerăm fibula ca un triunghi dreptunghic.

Dacă ar fi doar o singură fibulă de acest tip ciudat (resort spiralic unilateral) am putea presupune că s-a produs o eroare în procesul de fabricație. Dar la Muzeul Național Maghiar mai există o fibulă identică celei descrise în rândurile de față.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Fibulă de argint având același aspect și dimensiuni cu bijuteria de mai sus. Unica diferențiere, nesemnificativă ca tipologie, constă în faptul că piciorul este ceva mai gros. Cu siguranță că și aceste două fibule erau purtabile „în pereche”.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Au fost incluse în colecția Muzeului Național Maghiar în secolul al XIX-lea. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- Feticich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, pl. XXXIV, nr. 3, 4;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 84.

1. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. În extremitatea de lângă resortul spiralic o porțiune din arc este aplatizată în așa fel încât zona de maximă lățire are aspectul unui evantai. Pe conturul acestei părți există un decor ce imită o sfoară răsucită.

Arcul e suprapus de o prelungire a piciorului, porțiune împodobită cu patru nodozități (noduri), dintre care ultima e prevăzută cu o pereche de cârlige cu ajutorul cărora e fixată pe corpul fibulei, la baza segmentului aplatizat. Între nodozități se află astragale (trei la număr), fiecare din ele fiind încadrate de două inele.

Ca decor mai aparte, pe linia mediană a părții lățite, nu se află o nervură reliefată ci e redat motivul „ramură de brad”, realizat prin incizie cu o daltă de mare finețe a tăișului. Deosebit ca aspect este și resortul spiralic bilateral, este din sârmă de argint ce a fost înfășurată pe un miez cilindric din fier. Are 26 (douăzeci și șase) de rotiri și legătura dintre cele două părți ale resortului e făcută de o coardă groasă, ușor curbată. Se păstrează și acul care pornește din partea finală a resortului spiralic.

Dimensiunile nu sunt precizate.

În secolul al XIX-lea a intrat în colecția Muzeului Național Maghiar, fără să se cunoască și alte detalii.

Bibliografie:

- Fetic, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academia Scientiarum Hungaricae, III, 1-4, 1953, pl. XXXIV, nr. 5;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, n. 165, nr. 84.

Fibulă din foaie de argint confecționată prin batere cu ciocanul și pliarea părților componente. La extremitatea de lângă resortul spiralic a arcului, e redată în altorelief o față umană. Obrajii sunt bucălați, gura e mică, iar părul e modelat în bucle (volute). Chipul omenesc a fost realizat prin baterea din spate a materialului. E dificil de stabilit dacă este o imagine masculină sau feminină.

Dimensiunile nu sunt precizate.

A fost inclusă în colecția Muzeului Național Maghiar (cam în ultimul sfert al secolului al XIX-lea. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- Hampel, J., *A Nemzeti Muzeumi régiségosztály gyarapodása*, „Archaeologiai értesítő”, XI, 1891, p. 438 (desenul fibulei), p. 449 (scurtă descriere);
- V. Pârvan, *București*, 1926, p. 555, fig. 393 (În ediția din 1982, p. 310);
- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 146, fig. 17 a și b, p. 157;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, I, „Buletinul Monumentelor Istorice”, XL, 4, 1971, p. 23, fig. 21;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 96;
- L. Mărghitan, *Antropomorfism în arta Daciei preromană*, I, „Ziridava”, XXI, 1998, p. 25-26, 38, fig. 13;
- Idem, *Chipul uman în arta traco-geto-dacică (reprezentările din argint)*, „Thraco-Dacica”, XX, 1-2, 1999, p. 249 și pl. 3, fig. 1.

Fibulă cu nodozități (noduri) confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Arcul e format din bară având secțiunea rotundă și are doar două ușoare curburi (îndoituri) situate la mică distanță de cele două extremități. Nodozitățile (nodurile) situate pe porțiunea prelungită și pliată deasupra arcului, pornită din picior, sunt în număr de patru. Au fost grupate astfel: una deasupra portagrafei, cuprinsă între trei inele, iar apoi celelalte trei sunt grupate lângă resortul spiralic bilateral. Și acestea se încadrează de câte o pereche de inele, fiecare în parte. Porțiunea ce suprapune arcul e prinsă de acestea printr-un bulb prevăzut cu două gheare. Portagrafa e neobișnuit de masivă, cuprinzând un sfert din lungimea totală a fibulei. Are ca ornament linii dispuse transversal făcute cu un obiect foarte ascuțit, cu tăiș subțire.

Lungimea= 32,50 cm.

Greutatea nu e precizată.

A fost achiziționată în anul 1869, la licitația colecției Pauker, de către Muzeul de Istoria Artei din Viena, unde se păstrează și în prezent. Se știe doar că provine din Transilvania.

Bibliografie:

- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 25, nr. 41 (imaginea fibulei în pl. 18, poziția a).

Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul și plierea părților componente. Are partea superioară a arcului aplatizată în formă de halebardă ce este străbătută longitudinal de o nervură bine reliefată. Ca decor a acestei părți a bijuteriei există un motiv compus din incizii semilunare așezate în zig-zag ce urmează conturul halebardei și încadrează pe toată lungimea acesteia nervura mediană. Prelungirea piciorului este pliată deasupra arcului și poartă pe ea patru nodozități (noduri) în formă discoidală. Trei dintre acestea prezintă particularitatea că partea „de jos” a acestora a suferit o pilire accentuată. Nodozitatea de lângă resortul spiralic din sârma de argint este prevăzută cu o pereche de cârlige de fixare pe arc.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Fibula, despre care se cunoaște că provine din fostul comitat Turda, a fost văzută de către cercetătorul Fettich Nándor la Muzeul de Istoria Artei din Viena. Dar Radu Florescu nu a mai aflat acest exemplar în colecția vieneză când s-a documentat pentru lucrarea *Tezaure transilvane*.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Arcäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatischen-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungarica”, III, 1-4, 1953, p. 163, fig. 26 (imagine desenată);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 106.

Brățări

A. Brățări unispiralice

Brățară din bară de argint (rotundă în secțiune), lucrată prin batere cu ciocanul. Extremitățile sunt libere și nu poartă nici un decor.

Diametrul = 7,70 cm.

Greutatea nu este precizată.

Se află în colecția Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure geto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 193, fig. 13, nr. 2;

- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 99.

Brățară din bară cu secțiune rotundă, din argint, confecționată prin batere cu ciocanul. Extremitățile sunt petrecute una peste cealaltă. Ambele capete sunt aplatizate și fațetate. Porțiunea respectivă, lungă de șapte centimetri, este îm-podobită prin incizie cu unghiuri în forma literei „V”. Urmează apoi, de fiecare extremitate, câte un cap stilizat de șarpe, pe care sunt marcați ochii, iar pe frunte e incizat motivul „brăduț” flancat de ambele părți de câte un șir de patru cerculețe.

Diametrul = 8,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

Se păstrează la Muzeul Național Maghiar.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Studien zur Geschichte der späthunischen Metallkunst*, „Archaeologia Ungarica”, XXXI, 1951, p. 195, pl. XIV, nr. 2 și 2a;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., p. 165, nr. 163, cu trimitere la art. de mai sus a lui Fettich Nándor.

Brățară confecționată prin batere cu ciocanul. Este din bară de argint a cărei secțiune e rotundă în porțiunea neornamentată și dreptunghiulară în cea împodobită (de la ambele capete). Are extremitățile libere dar petrecute una peste cealaltă (așezate în plan „vertical”). Părțile cu secțiunea dreptunghiulară au ca ornament o șanțuire mediană ce este flancată de ambele părți (longitudinal) de câte o grupare compusă din o pereche de triunghiuri echilaterale având un vârf comun, asemănându-se cu o clepsidră răsturnată (așezată orizontal). Triunghiurile au fost făcute prin incizie cu o daltă fină. Porțiunea mediană adâncită e flancată de un șir de douăzeci de liniuțe incizate dispuse în unghi ascuțit, încât cele două șiruri formează motivul „brăduț”.

Diametrul = 8,30 cm.

Grosimea barei rotunde = 0,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

Se păstrează la Muzeul Național Maghiar. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Studien zur Geschichte der späthunischen Metallkunst*. „Archaeologia Hungarica”, XXXI, 1951, p. 195 și pl. XIV, nr. 3 și 3a;
- D. Popescu, *Tezaure de argint dacice*, II, „Buletinul monumentelor istorice”, XLI, 1, 1972, p. 6-7, fig. nr. 66;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, XVII, 1973, p. 165, nr. 103.

Brățară din bară de argint având secțiunea rotundă, lucrată prin batere cu ciocanul. Capetele libere sunt tăiate drept și modelate în formă de protomă de șerpi. Are pe un sfert din lungimea piesei decor realizat prin incizie cu dalta (liniute și cerculețe).

Diametrul = 10,40 cm.

Grosimea barei = 0,40 cm.

Greutatea nu este precizată.

Se păstrează la Muzeul Național Maghiar. Alte detalii lipsesc.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Studien zur Geschichte der späthunischen Metallkunst*. „Archaeologia Hungarica”, XXXI, 1951, p. 195, pl. XIV, nr. 1 (precizează că provine din Transilvania);
- Idem, *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 165, fig. nr. 28, 1-la (precizează că provine din Ungaria, fără o localizare în spațiul acestei țări);
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 102.

Brățară din sârmă de argint având secțiunea pătrată, lucrată prin batere cu ciocanul. Extremitățile sunt rulate pe corpul piesei, dar înainte de această operațiune de închidere s-au mai făcut câte patru ochi-uri din prelungirea corpului brățării.

Diametrul = 8,90 cm.

Greutatea nu este precizată.-

Brățară similară ca aspect cu cea de mai sus. Diferența constă în faptul că bara de argint are secțiunea rotundă și pe extremități anterior porțiunii ru-late pe bară există numai câte două ochiuri.

Diametrul = 8,70 cm.

Greutatea nu este precizată.

Se află din anul 1902 în colecția Muzeului Național din Belgrad. Există informația că provin din România (fără alte precizări).

Bibliografie:

- Draga Garașanin, *Catalog metala*, Belgrad, 1954, p. 64, pl. XLIV, nr. 6 și 7;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 93 (numerele de inventar 7086 și 7087 oferite de K. H. în realitate sunt 4086 și 4087 – o presupusă eroare de tipar).

Brățară din bară rotundă în secțiune, din argint, lucrată prin batere cu ciocanul. Are extremitățile libere, puțin distanțate una de alta. Prin o aplatizare ușoară a capetelor brățării au fost create protome de șarpe. Ca decor, câte trei incizii inelare se situează în punctul de pornire a porțiunilor aplatizate, iar pe muchiile capetelor șerpilor se găsesc simetric dispuse câte o pereche de „puncte” realizate în profunzime cu un instrument foarte ascuțit.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Din secolul al XIX-lea se păstrează în colecția Muzeului de Istoria Artei din Viena.

Bibliografie:

- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 24-25, nr. 40 (cu imaginea brățării în pl. 18, d.)

B. Brățări plurispiralice

Brățară plurispiralică confecționată din sârmă groasă de argint prin batere cu ciocanul și ornamentată cu ajutorul unei ștanțe prin imprimarea la cald a modelului. Decorul constă din șapte palmete cordiforme aplicate la ambele extremități, într-o fâșie aplatizată. După grupul de imprimări cordiforme urmează câte o protomă animalieră stilizată. Este refăcută din mai multe fragmente dar nu s-a reușit să i se confere mărimea inițială (lipsind câteva

bucăți).

Diametrul = 15,50 cm.

Înălțimea = 29,70 cm.

Diametrul barei = 0,50 cm.

Greutatea nu este precizată.

Se păstrează în colecția Muzeului de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Objets de parure geto-daces en argent*, „Dacia”, VII-VIII, 1937-1940, p. 194 și nota nr. 3 (la pagina 194 se menționează că sunt ștanțate șase palmete, dar în realitate sunt în număr de șapte). Imaginea este reprodusă în fig. nr. 12 de la pagina 192;
- **, *Illiri și daci* (Catalog expozițional), Cluj – București, 1972, p. 180, D 191, pl. XXXIV;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 100;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie-istorie”, II, 1977, p. 284, pl. III, nr. 3 și p. 287-288, nr. 18;
- **, *Trésors des daces* (Catalog expozițional), Paris, 1980. O excelentă imagine a brățării figurează la nr. 334 (exemplarul de care am dispus nu avea paginile numerotate);
- F. Medeleț, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrad*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 199, nr. 21;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 21 (este denumită de către cercetătorul Florin Medeleț „brățara Transilvania I”).

Brățară plurispiralică păstrată integral, compusă din cinci spirale. Este confecționată din bară de argint prin batere cu ciocanul. Ambele extremități sunt aplatizate și în acel spațiu există câte șapte palmete cordiforme imprimate la cald prin ștanțare. După aceste șiruri de palmete urmează un spațiu drept-tunghiular ce se termină în protome animaliere foarte stilizate. Pe lângă palmete mai există un decor făcut cu o daltă fină, constând din liniuțe ce formează motivul „ramură de brad”.

Dimensiunile nu sunt precizate.

În anul 1952 brățara era în posesia unui particular din Budapesta. Nu se

cunoaște unde se află în prezent.

Bibliografie:

- Fettich, N.. *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, pl. XXX, nr. 2 și pl. XXXI, nr. 2;
- R. Florescu, *Arta dacilor*. București, 1968, p. 48, fig.36;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 86 (Kurt Horedt a trecut cu vederea faptul că cele două imagini din articolul mai sus citat al lui Fettich Nándor sunt ale unei singure brățări);
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 283, nr. 3 și p. 289, nr. 19;
- R. Florescu, *Tezaur transilvane*, București, 1979, p. 12-13, fig. 7;
- F. Medeleț, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 200, nr. 22;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 22 (piesă cunoscută sub denumirea „brățara Transilvania II”).

Fragmente dintr-o brățară plurispiralică confecționată din bară de argint prin batere cu ciocanul.

a) protoma animalieră și porțiunea dreptunghiulară aplatizată ce e acoperită cu un decor geometric realizat prin dăltuire.

b) o porțiune aplatizată pe care sunt incizate cinci palcordiforme.

c) o bucată din sârmă cu secțiunea rotundă.

Se disting urme de aurire.

Se păstrează în colecția Muzeului Național Maghiar.

Bibliografie:

- Fettich, N.. *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, pl. XXXII, nr. 1, 2, 7;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 87;
- F. Medeleț, *Brățările spiralice dacice de argint (O schiță tipologică)*, *In memoriam Constantini Daicoviciu*, Cluj, 1974, p. 234 și nota nr. 33;
- Idem, *Tipologia brățărilor spiralice dacice de argint*, „Studii și

comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 289, nr. 20. Cercetătorul arheolog Florin Medeleț a semnalat că în cadrul planșei nr. XXXII din lucrarea lui Fettich Nándor, citată mai sus, fragmentele înfățișate au făcut parte nu doar din una ci din două brățări plurispiralice diferite (I: numerele 1, 2 și 7; II: numerele 3-6);

- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 200, nr.23;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 23 (denumită brățara Transilvania III).

Trei fragmente dintr-o brățară plurispiralică din argint. Pe toate există palmete cordiforme realizate prin ștanțare la cald. Pe unul dintre fragmente se păstrează și o porțiune din sârma rotundă în secțiune ce forma spiralele (circa 7 cm).

Se păstrează în colecția Muzeului Național Maghiar.

Bibliografie:

- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, pl. XXXII, nr. 3-6;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, 165, nr. 87;
- F. Medeleț, *Tipologia brățărilor spiralice de argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 289, nr. 21, nota nr. 34;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National du Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 200, nr. 24;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 24 (denumită brățara Transilvania IV).

Fragment dintr-o brățară plurispiralică de argint. Se păstrează circa un sfert din o spirală (sârmă de circa o jumătate cm grosime în secțiune) și o extremitate lătită pe care sunt ștanțate șapte palmete cordiforme. Urmează apoi un „dreptunghi” ornamentat cu motive geometrice incizate cu dalta, piesa încheindu-se cu o protomă animalieră stilizată.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Se păstrează în colecția Muzeului Național Maghiar.

Bibliografie:

- Römer, F., *A Nagyvárodi ezüstlelet*, II, „Archaeologiai Értesítő”, VI, 1866, p. 391;
- V. Pârvan, *Getica*, București, 1926, p. 539, fig. 373, nr. 2 (în *Getica*, ediție îngrijită, note, comentarii și postfață de Radu Florescu, București, 1982, imaginea este la p. 304);
- F. Medeleț, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 200, nr. 25;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 25 (denumită brățara Transilvania V).

Brățară plurispiralică din sârmă groasă de argint confecționată prin batere cu ciocanul. Extremitățile îi sunt aplatizate și ornamentate pe porțiuni cu mai multe tipuri de decor. Lângă secțiunea rotundă a spiralelor au fost ștanțate câte cinci palmete de formă ovală. Apoi urmează un spațiu dreptunghiular ornat cu motivul „brăduț” amplasat pe laturile lungi, care cuprind în interiorul lor trei fâșii de incizii paralele. Dreptunghiul se încheie prin o gătuire scurtă din care apare un cap stilizat animalier. Ceafa rotundă a vietății are ca decor o semilună compusă din nouă cerculețe având centrul marcat de câte un punct (realizate prin incizie).

Înălțimea = 18,00 cm.

Are patru spirale.

Alte dimensiuni nu sunt precizate.

Din anul 1893 a intrat în colecția Muzeului Național Sârbesc (de pe atunci) din Belgrad, unde se găsește și în prezent.

Bibliografie:

- Draga Garașanin, *Catalog metala*, Belgrad, 1954, p. 67, pl. XLIV, nr. 10 și pl. LIX, nr. 6;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 93 (în mod eronat se face trimitere la planșa nr. XLVI a lucrării Dragăi Garașanin, unde sunt rediate trei tipuri de mărgel);
- F. Medeleț, *Brățările spiralice dacice de argint*, *In memoriam*

Constantini Daicoviciu, Cluj, 1974, p. 234;

- Idem, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 283, pl. II, nr. 8 și 9, p. 289, nr. 22;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 199, nr.18;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 18 (denumită brățara România I).

Fragment dintr-o brățară spiralică de argint constând din una dintre extremitățile aplatizate și purtătoare de decor. Există un șir de șase palmete ovale ștanțate, urmate de o porțiune dreptunghiulară pe ale cărei laturi lungi, ușor ridicate și aplecate spre interiorul figurii geometrice, a fost incizat cu o daltă fină motivul „brăduț”. Suprafața dreptunghiulară poartă o pereche de liniuțe dispuse în unghiuri ascuțite. Bucata se termină prin o protomă animalieră ce se decorase prin incizie cu cinci cerceulețe prevăzute cu câte un punct central. Pe botul alungit sunt incizate liniuțe fine ce formează o succesiune de unghiuri ascuțite.

Lungimea = 13,10 cm.

Alte dimensiuni nu sunt precizate.

Împreună cu brățara prezentată mai sus fragmentul a intrat în anul 1893 în colecția Muzeului Național Sârbesc din Belgrad.

Bibliografie:

- Draga Garașanin, *Catalog metala*, Belgrad, 1954, p. 67, p. XLIV, nr. 11;
- K Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165, nr. 94;
- F. Medeleț, *Brățăările spiralice dacice de argint*, *In memoriam Constantini Daicoviciu*, Cluj, 1974, p. 232 și 234;
- Idem, *Tipologia brățărilor spiralice dacice din argint*, „Studii și comunicări de etnografie și istorie”, II, 1977, p. 290, nr. 23;
- Idem, *Au sujet d'une grande spirale dacique en argent du Musée National de Belgrade*, „Banatica”, XII, 1, 1993, p. 199, nr. 19;
- Idem, *În legătură cu marea spirală dacică din argint aflată în Muzeul Național din Belgrad*, „Analele Banatului”, III, 1994, p. 206, nr. 19.

Lanțuri

Lanț realizat prin îmbinarea dintre o serie de verigi din sârmă de argint având capetele petrecute și înfășurate pe bară, între care sunt intercalate „semiove” din foaie de argint ce sunt prevăzute cu câte o pereche de toarte pliate pe corpul verigilor. În două locuri pe lanț sunt atașate dreptunghiuri din foaia de argint ornamentate prin presare a unor cercuri al căror centru este reliefat în formă de emisferă. Se compune din nouă verigi din sârmă de argint, opt plăcuțe „geoidale” prinse în lanț și una deteriorată, ruptă din înlănțuire, precum și trei plăcuțe dreptunghiulare.

Lungimea = 80,00 cm.

Se păstrează în colecția Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca.

Bibliografie:

➤ **, *Trésor des daces*, (Catalog expozițional), Paris, 1980, nr. 344.

Lanț ornamental confecționat din zale de sârmă de argint îmbinate în așa fel încât formează în secțiune un pătrat. Este rupt în unsprezece fragmente care nu au legătură între ele, fiind imposibilă reconstituirea. Se păstrează și unul din cilindrii din foaie de argint ce se atașau capetelor lanțului.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Se află în colecția Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj Napoca.

Bibliografie:

➤ V. Dupoi, *Lanțurile – coliere de argint dacice*, „Analele Universității D. Cantemir”, seria Istorie, nr. 2, 1998, p. 37 și 57, pl. XX, nr. 2.

Colane

1. Colan din bară de argint pătrată în secțiune, confecționat prin batere cu ciocanul și răsucirea piesei în jurul axului longitudinal. Pe cele patru fațete există un „șanț” incizat cu dalta. Bijuteria are grosimea maximă la mijlocul distanței dintre cele două extremități terminate printr-un buton sferic (din care se păstrează doar unul). Pe porțiunile care preced butonii fiecare fațetă poartă un șir de excizii având aspectul literei majuscule „S”.

Dimensiunile nu sunt precizate.

2. Colan similar cu cel de mai sus. Unica diferență constă din aplicarea în paralel cu fiecare din cele patru șanțuri longitudinale a unui șir de punctulețe incizate cu un dorn foarte fin.

Dimensiunile nu sunt precizate.

În anul 1911 ambele colane se păstrau în cadrul colecției Muzeului Național Maghiar, menționându-se că provin din Transilvania.

Bibliografie:

- Téglás, G., *A Krisztus születése előtti Dácia ezüsttövésségének bányatörténelmi jelentősége*, „Bányászati és kohászati lapok”, XIV, nr. 9, 1911, p. 534, pl. I, nr. 4 și 6;
- Fettich, N., *Archäologische Beiträge zur Geschichte der sarmatisch-dakischen Beziehungen*, „Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae”, III, 1-4, 1953, p. 157, pl. XXXIII, nr. 1-2;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 65, nr. 85;
- A. Rustoiu, *Colanele de argint daco-getice*, „Acta Musei Napocensis”, XXIV-XXV, 1987-1988, p. 1083, nota nr. 32.

Colan confecționat din patru sârme de argint răsucite longitudinal. Cele patru fire care îl compun sunt decorate pe toate lungimea, pe mijloc, cu un șir de puncte poansonate. De format relativ circular, are extremitățile mult distanțate, terminate unul ascuțit iar celălalt în formă de spatulă.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Se păstrează în colecția Muzeului de Istoria Artei din capitala Austriei.

Bibliografie:

- R. Florescu, *Tezaure transilvane*, București, 1979, p. 24, nr. 39, pl. 18 c.

Inele

1. Inel plurispiralic confecționat din sârmă subțire de argint. O singură extremitate se mai păstrează și constă din o ușoară aplatizare.

Înălțimea = 3,80 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Inel plurispiralic confecționat din sârmă subțire de argint. Este deteriorat lipsindu-i capetele care, probabil, au fost aplatizate.

Dimensiunile nu sunt precizate.

Se păstrează în colecția Muzeului Național Sârbesc din Belgrad.

Bibliografie:

- Draga Garașanin, *Catalog metala*, Belgrad, 1954, p. 67-68, p. XLIV, nr. 1 și 2;
➤ K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XIII, 1973, p. 165, nr. 90 (cu trimitere eronată la pl. XL din lucrarea cercetătoarei Draga Garașanin).

Vase

1. Recipient având aspectul tronconic. Este confecționat prin batere cu ciocanul a unui lingou de argint. Decorul e amplasat în interior și constă din un cerc canelat, având grosimea de patru milimetri, ce e situat mai jos cu opt milimetri față de buza vasului. Gura propriu-zisă are și ea o fâșie groasă de trei milimetri care formează în interior un cerculeț consolidant. Suprafața exterioară este lustruită, iar fundul oval face ca această cupă nu poate sta în poziție verticală fără a fi susținută cu mâna.

Înălțimea = 0,70 cm.

Diametrul maxim = 12,80 cm.

Grosimea peretelui = 0,10 cm.

Greutatea = 137,50 gr.

2. Recipient similar celui de mai sus. Diferă puțin decorul (plasat tot în interior) constând din o pereche de caneluri paralele, având ambele grosimea de câte doi milimetri fiecare, iar spațiul dintre acestea este tot de doi milimetri. Corpul vasului este pe alocuri spart.

Înălțimea = 7,90 cm.

Diametrul maxim = 13,50 cm.

Greutatea = 62,85 gr.

Se păstrează în colecția Muzeului Național de Istorie a României, cu mențiunea că ar proveni din Transilvania, fără a se consemna vreo zonă anumită.

Bibliografie:

- D. Popescu, *Nouveaux trésors géto-daces en argent*, „Dacia”, XI-XII, 1945-1947, p. 55, fig. 11, nr. 1 (este recipientul nr.2);
- L. Mărghitan, *Tezaure de argint dacice*, București, 1976, p. 62, pl. XLIX.

Verigi

1. Verigă din sârmă rotundă în secțiune, confecționată prin batere cu ciocanul, ale cărei extremități sunt petrecute una peste alta și apoi rulate pe segmentul ce formează corpul piesei (unsprezece rotiri).

Diametrul = 6,30 cm.

Greutatea nu este precizată.

2. Verigă aproape identică cu cea de mai sus având extremitățile rotite doar de două ori pe bară.

Diametrul = 3,60 cm.

Greutatea nu este precizată.

Se păstrează în colecția Muzeului Național Sârbesc din Belgrad. Veriga mică a intrat în evidența muzeului în anul 1902. Despre veriga mare lipsesc detaliile.

Bibliografie:

- Draga Garașanin, *Catalog metala*, Belgrad, 1954, p. 64, pl. XLIV, nr. 5 și 8;
- K. Horedt, *Die dakischen Silberfunde*, „Dacia”, N.S., XVII, 1973, p. 165 nr. 93 (cu nr. de inventar greșit redat 7085, el fiind 4085).

A.

Bunești-Averești (comună), județul Vaslui

I.1. Fibulă din o singură bucată de argint lucrată prin batere cu ciocanul

și plierea părților componente. Arcul este puternic curbat, gros în partea de mijloc pentru a se subția către extremități, are secțiunea rotundă. Pe arc se află un decor compus din cinci grupe de câte trei linii adâncite, dispuse oblic și alternativ. Între aceste liniuțe se inter-pun ovale conturate prin linii adâncite. Piciorul este îndoit în forma literei „S” se termină cu un buton de aspect conic. Din arc se prelungește resortul spiralic unilateral (o singură spiră) ce se continuă cu acul de fixare. Portagrafa lipsește. Este o fibulă de tip tracic.

Lungimea = 4,90 cm.

Greutatea = 21,29 gr.

2. Fibulă de același tip cu cea de mai sus, însă ceva mai mică. Aidoma piesei de la nr. 1 are arcul rotund în secțiune.

Lungimea = 3,30 cm.

Greutatea = 7,70 gr.

3. Fibulă de același tip cu cea de mai sus (nr. 2). Prin resortul unispiralic e trecută o sârmă îndoită circular de care au fost atașate două verigi din sârmă de argint.

Lungimea = 3,40 cm.

Greutatea totală = 9,60 gr.

4-9. Fibule (șase exemplare) din câte o singură bucată de argint lucrate prin batere cu ciocanul. Toate au arcul modelat din opt fațete longitudinale, iar picioarele le sunt îndoite și terminate prin butoni de aspect conic. De acul fibulei nr. 4 erau atașate o pereche de verigi din sârmă de argint. Toate piesele sunt fibule de tip tracic.

Nr 4. Lungimea = 3,20 cm.

Greutatea = 7,35 gr.

Nu se specifică dacă au fost cântărite și cele două verigi.

Nr. 5. Lungimea = 4,10 cm.

Greutatea = 9,39 gr.

Nr. 6. Lungimea = 3,50 cm.

Greutatea = 8,63 gr.

Nr. 7. Lungimea = 3,90 cm.

Greutatea = 10,92 gr.

Nr. 8. Lungimea = 4,10 cm.

Greutatea = 9,98 gr.

Nr. 9. Lungimea = 4,30 cm.

Greutatea = 10,07 gr.

10-14. Fibule din argint de tipul celor de mai sus (tracic) ale căror arce se compun din câte șase fațete longitudinale.

Nr. 10. Lungimea = 3,50 cm.

Greutatea = 6,23 gr.

Lipsește butonul conic terminal.

Nr. 11. Lungimea = 3,30 cm.

Greutatea = 7,18 gr.

Buton terminal ornat cu linii adâncite.

Nr. 12. Lungimea = 3,50 cm.

Greutatea = 6,70 gr.

Lipsește acul de fixare și portagrafa.

Nr. 13. Lungimea = 3,50 cm.

Greutatea = 7,35 gr.

Nr. 14. Lungimea = 2,40 cm.

Greutatea = 3,70 gr.

Butonul terminal nu are decor.

15. Brățară monospiralică din bară de argint, a cărei secțiune este octogonală. Capetele libere, depărtate, au pe cinci dintre fațete un decor compus din cercuri cu punct central (incizat).

Diametrul = 6,00 cm.

Grosimea barei = 0,60 cm.

Greutatea = 38,33 gr.

16. Brățară monospiralică din bară de argint a cărei secțiune este octogonală. Capetele libere, depărtate, au pe trei dintre fațete un ornament compus din puncte incizate, iar pe două fațete șiruri de liniuțe oblice.

Diametrul = 5,80 cm.

Grosimea barei = 0,50 cm.

Greutatea = 35,67 gr.

17. Brățară plurispiralică (are 2 spire) din sârmă rotundă de argint. Capetele sunt modelate în protome de șarpe (stilizate). Capul șarpelui e schițat prin două incizii în forma literei „X” majuscul, între ale cărei brațe sunt plasate puncte adâncite.

Diametrul = 3,90 cm.

Greutatea = 15,38 gr.

18-32. Verigi din sârmă groasă de argint (15 exemplare), din care patru exemplare sunt prinse în două perechi.

Diametrul = între 4,05 cm și 1,80 cm.

Greutatea totală = 42,49 gr.

II. 1. Brățară plurispiralică din sârmă de argint cu secțiunea rotundă. Extremitățile sunt modelate în forma unor protome animaliere. Piesa se compune din două spire.

Diametrul = 7,90 cm.

Grosimea sârmei = 0,40 cm.

Greutatea = 49,00 gr.

2. Brățară plurispiralică din sârmă de argint având secțiunea rotundă. Extremitățile sunt modelate în forma unor protome animaliere. Piesa se compune din două spire.

Diametrul = 8,40 cm.

Grosimea sârmei = 0,40 cm.

Greutatea = 49,00 gr.

III. 1. Brățară din bară de argint având secțiunea octogonală. La ambele extremități, pe câte cinci fațete, există un decor format din cerculețe cu punct central adâncit. Capetele sunt tăiate drept, libere și ușor depărtate.

Diametrul = 6,00 cm.

Alte dimensiuni nu sunt precizate.

2. Brățară din bară de argint identică celei de mai sus, ca aspect și decor.

Diametrul = 6,00 cm.

Alte dimensiuni nu sunt precizate.

3. Brățară similară ca formă cu cele de mai sus. Ornamentul se compune din puncte și hașuri.

Diametrul = 6,00 cm.

Alte dimensiuni nu sunt precizate.

4. Fibulă confecționată din o singură bucată de argint prin batere cu ciocanul. Arcul are opt fațete iar piciorul îndoit în forma literei „S” se termină cu un buton conic, de dimensiune mare, ornamentat cu linii incizate grupate câte trei care formează un triunghi.

Lungimea = 4,40 cm.

Alte dimensiuni nu sunt precizate.

5. Fibulă din argint identică celeia de mai sus (nr. 4).

Lungimea = 4,40 cm.

Alte dimensiuni nu se cunosc.

6-9. Fibule de argint care nu sunt prezentate ci doar menționate.

Descoperite prin săpături arheologice în cursul a patru campanii de cercetări efectuate în intervalul dintre anii 1978-1981. Din păcate prețioasele piese decorative din argint n-au avut parte de o publicare sistematică, aparte de celelalte urme concrete (vezi mai jos) nu au fost înregistrate îndeajuns de meticulos, încât determinarea cu exactitate a numărului bijuteriilor de argint provenite de pe Dealul Bobului este deocamdată extrem de dificilă. Confuzie insurmontabilă produce și modul în care au fost redată dimensiunile obiectelor (spre exemplu, la piesele cu nr. inv. 4748, 4749, 4750, 4744, 4745 este

următoarea „precizare”: D = 6 cm; gr. 6,5 cm; D = 6 cm; gr. = 4,5 cm; fără să se explice semnificația prescurtării gr.)

La piesele 4742 și 4743 sunt omise greutatea în gr. (grame, zecimi, sutimi). Trei fibule nici nu sunt descrise ci doar menționate.

Fondul fiind extrem de valoros din punct de vedere științific o publicare integrală a bijuteriilor de argint de la Bunești – Averești este imperios necesară.

Bibliografie:

I. Tezaur descoperit în anul 1979.

- Violeta Veturia Bazargaciuc, *Cetatea dacică de la Bunești – Dealul Bobului, jud. Vaslui*, „Materiale și cercetări arheologice. A XIV-a sesiune anuală de rapoarte”, Tulcea, 1980, p. 169. Ilustrația la p. 174, fig. 10 și 175, fig. 11-13.
- Idem, *Tezaurul geto-dacic de la Bunești, jud. Vaslui*, „Studii și cercetări de istorie veche și arheologie”, tom. 32, nr. 4, 1981, p. 563-570 (cu ilustrația plasată între paginile 564-565, figurile 1-4, de fapt planșele).
- Sever Dumitrașcu, *Arheologia românească la sfârșit și început de mileniu*, Oradea, 1995, p. 188-189.

II. Tezaurul descoperit în anul 1982.

- Violeta Veturia Bazargaciuc, *Noi descoperiri în cetatea geto-dacică de la Bunești (jud. Vaslui)*, „Studii și cercetări de istorie veche și arheologie”, tom. 38, nr. 1, 1987, p. 33-39. Cele două piese de argint la p. 37.
- Valeriu Sârbu, *Credințe magico-religioase ale geto-dacilor reflectate în descoperirile arheologice*, „Studii și cercetări de istorie veche și arheologie”, Tom. 38, nr. 4, 1987, p. 303.

III. Bijuterii de argint apărute în locuințe și în stratul arheologic.

Violeta Veturia Bazargaciuc, *Cetatea dacică de la Bunești, jud. Vaslui*, „Studii și cercetări de istorie veche și arheologie”, tom. 34, nr. 3, 1983, p. 249-273. Brățările la p. 262, fibulele la p. 265-266.

Epureni (sat), comuna Dudu Epureni, județul Vaslui

1. Fibulă din o singură bucată de argint. Arcul este în formă de corăbioară și e fațetat în șase suprafețe delimitate prin nervuri. Piciorul este „întors” și terminat printr-un buton. Resortul spiralic este unilateral, monospiral, după care urmează acul de fixare.

Lungimea = 5,10 cm.

Greutatea = 28,48 gr.

2. Fibulă pereche a celei de mai sus (nr. 1).

Lungimea = 4,60 cm.

Greutatea = 25,62 gr.

3. Fibulă din o singură bucată de argint. Arcul este de forma unei corăbioare și a fost fațetat în șase suprafețe, dar fără delimitarea acestora prin nervuri. În rest piesa are caracteristicile celor de mai sus.

Lungimea = 6,60 cm.

Greutatea = 66,10 gr.

4. Pereche a fibulei de la nr. 3.

Lungimea = 6,60 cm.

Greutatea = 65,10 gr.

5. Brățară din bară groasă (0,47 cm) având secțiunea rotundă, de argint. Se compune din 2 spire. Ornată cu nervuri longitudinale. Capetele sunt modelate în formă de picior de cerveid.

Lungimea = 22,00 cm.

Greutatea = 86,80 gr.

6. Brățară aproape identică celeia de mai sus (nr.5).

Lungimea = 22,00 cm.

Greutatea = 97,20 gr.

În anul 1922 câțiva săteni din Epureni, căutători de comori, au efectuat o săpătura într-un tumul. Bijuteriile găsite acolo le-au vândut unui bijutier din Iași. De la acesta le-a achiziționat Dr. G. Severeanu, cunoscutul colecționar bucureștean. Tezaurul a intrat în literatura de specialitate sub denumirea de „Comoara de la Huși”. Se crede că este vorba de un inventar funerar.

Bibliografie:

- G. Severeanu, *Trésor de Huși. Ornaments et monnaies daces de la region de Huși*, „Bucureștii. Revista muzeului și pinacotecei Municipiului București”, 1, 1935, p. 23-26, 32, p1. I, fig. nr. 2-5; p1. II, fig. nr. 9-10.

ISSN 1224-7316

<https://biblioteca-digitala.ro>